

การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร
ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร
ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร
ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

พระมหาพิชัญญ์ สัจญ์พันธ์. (2554) การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง, รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์.

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ และขั้นตอนการปิดโครงการ เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 162 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ และขั้นตอนการปิดโครงการ มีการดำเนินงานโดยรวม และรายขั้นตอน อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบครูที่มีเพศต่างกัน ระดับช่วงชั้นที่สอนต่างกัน และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการวางแผน ควรมีการศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการของปีก่อนๆ มาประกอบการวางแผนในการดำเนินโครงการ ควรมีการประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียนผ่านหัวหน้าโครงการ และที่สำคัญควรมีการวางแผนประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู วิทยากร เป็นต้น ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ควรมีการเขียนโครงการในการเตรียมงานให้ชัดเจน และควรจัดทำเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ควรมีการติดตามประเมินผลในแต่ละวันเป็นระยะๆ และเตรียมข้อมูลเสริมความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้ ขั้นตอนการปิดโครงการ ควรนำผลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

THE STUDY OF THE PROCESS OF THE BUDDHA BUTTRA CAMP
PROJECT ADMINISTRATION INTO THE SCHOOLS IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
PRAMAHAPISSANU SANYAKHAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2011

Phramaha Pissanu Sanyakhan. (2011). *The study of the process of the Buddha Buttra Camp project administration into the schools in Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate school, Srinakharinwirot University. Advisors Committee: Dr. Somchai Thepsaeng, Assoc.Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

The purposes of this research were 1) to study the process of the administration of Buddha Buttra Camp project for the schools in Bangkok composing of planning, preparation, performance and controlling, and closing ceremony, 2) to compare the process of the administration of Buddha Buttra Camp project for the schools in Bangkok classified by sex, teaching level, and experiences concerning with teaching, and 3) to study the suggestion and performance of Buddha Buttra Camp project for the schools in Bangkok. The sample group were 162 teachers participating in Buddha Buttra Camp project from 13 schools in Bangkok that was selected from stratified random sampling. The research instrument used for collecting data was a 5-points rating scale questionnaire. The reliability coefficients of these questionnaires were .97. The statistics used for data analysis were percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and t-test dependent result.

The findings revealed as follows:

1. The process of the administration of Buddha Buttra Camp project in four steps, that is, planning, preparation, performance and controlling, and closing ceremony, as a whole, and as an individual aspect was at high level.

2. The comparing on toward the process of the administration of Buddha Buttra Camp project classified by teachers' sex, teaching level and experiences reveal on non-difference.

3. The suggestion and performance the process of the administration of Buddha Buttra Camp project for the schools in Bangkok covered 4 factors: the planning step, it should be studied the aims of Buddha Buttra Camp project in former year as the way for planning to do the project, it should be connected with the personnel in the schools via the Buddha Buttra Camp project leader and the meeting of related ones such as administrators, teachers, and parents should be done. The preparation step, it should write clearly project and set the contents about training which correspond to the circumstance in the present. The performance and controlling step: the periodic evaluation should be done for

everyday and the information should be prepared to support the real action. The closing step, the performance results should be analyzed and solved continuingly.

ปริญญาบัตร
เรื่อง
การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร
ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร
ของ
พระมหาพิชฌ โสณัฐพันธ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ แสงศักดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ แสงศักดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัย นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี พร้อมด้วย อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี และ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ผู้ร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของคณาจารย์ทุกท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ พระราชสุตาลังการ เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี พระมหาโตนด กนฺตาโก หัวหน้าพระวิทยากรศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา “พุทธบุตรรวมใจ” วัดจันทร์ จังหวัดอ่างทอง อาจารย์ปราโมทย์ ผิวเงิน อาจารย์ปิ่นทอง ใจสุทธิ และ นางจุฑาทิพย์ มีฉลาด ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมวัน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนธนบุรีศึกษา โรงเรียนฤทธิศึกษา โรงเรียนปทุมวัน โรงเรียนวัดสุทธิวราราม โรงเรียนปลุกจิต โรงเรียนวัดเศวตฉัตร โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนกกูลวิทยา) โรงเรียนราชผาติการาม โรงเรียน-สมณานัมบริหาร โรงเรียนวัดบางประทุนนอก โรงเรียนปทุมวราราม และ โรงเรียนปัญญาาวรคุณ ที่อำนวยความสะดวกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณโรงเรียนมัธยมวัดดุสิต ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือประกอบการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดามารดาและเจ้าอาวาสที่ได้ให้กำลังใจผู้ศึกษาตลอดมา ตลอดจนเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น 34 ทุกคน และเพื่อนพระวิทยากรที่มงาน “พุทธบุตรรวมใจ” ทุกรูป ที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ และคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยปรับปรุงแก้ไขปริญญาโทฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ทุกท่านที่กล่าวมา ประสบแต่ความสุข ความเจริญตลอดไป

พระมหาพิชณู สัจญ์ขันธุ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
2 เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ประวัติความเป็นมาและแนวคิดการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร”.....	8
แนวคิดทฤษฎีในการจัดค่ายพุทธบุตร.....	11
แนวคิดการเข้าค่ายพุทธบุตรในทรรศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ.....	13
แนวคิดการเข้าค่ายพุทธบุตรในทรรศนะของท่านปัญญาั่นนทภิกขุ.....	16
การดำเนินการค่ายพุทธบุตร.....	17
จุดประสงค์ในการเข้าค่ายพุทธบุตรของท่านปัญญาั่นนท.....	18
กิจกรรมที่ใช้ในการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร”.....	19
การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมของสำนักต่าง ๆ	24
ระเบียบการจัดอบรมศีลธรรม “ค่ายพุทธบุตร”.....	26
แนวคิดการบริหาร.....	34
ความหมายของการบริหาร.....	34
ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร.....	36
กระบวนการบริหารโครงการ.....	37
ขั้นตอนการวางแผน.....	42
ขั้นตอนการเตรียมโครงการ.....	49
ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ.....	51
ขั้นตอนการปิดโครงการ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
เพศ.....	56
ระดับช่วงชั้นที่สอน.....	57
ประสบการณ์การทำงาน.....	59
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร.....	73
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และ ประสบการณ์การทำงาน.....	78
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	82
วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	97
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	101

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางอบรมและทำกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรในแต่ละวัน.....	30
2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่สอน.....	67
3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลได้ จำแนกตามเพศ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน.....	72
4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชั้นตอน.....	72
5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธ บุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ชั้นตอนการวางแผน โดยรวมและรายข้อ.....	73
6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ชั้นตอนการเตรียมโครงการ โดยรวมและรายข้อ....	74
7 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ชั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ โดยรวม และรายข้อ.....	75
8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ชั้นตอนการปิดโครงการ โดยรวมและรายข้อ.....	76
9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหาร โครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยรวม และรายชั้นตอน.....	77
10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหาร โครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่ สอน โดยรวมและรายชั้นตอน.....	77
11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหาร โครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน โดยรวมและรายชั้นตอน.....	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 7

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในอดีต แต่เดิมวัดเป็นสถาบันการศึกษาหลักของชุมชน การศึกษาเริ่มต้นที่วัด โดยพระเป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เยาวชน และเป็นแหล่งรวมวิทยาการศาสตร์ในด้านต่างๆ ทั้ง ศิลปะ วิชาการ วิชาชีพ และการแพทย์ เพราะพระภิกษุมีภูมิธรรมความรู้มากที่สุด โดยเฉพาะบทบาทด้านการอบรมศีลธรรม กิริยามารยาท การประพฤติ ปฏิบัติตน มีการจัดสถานศึกษาในวัด ซึ่งมีส่วนให้ชุมชนและวัดมีความผูกพันกัน เกื้อกูลกัน และส่งเสริมกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาใหม่ รัฐเข้ามามีบทบาทและทำหน้าที่แทนวัด แยกวัดออกจากโรงเรียน แยกความสัมพันธ์ของวัดกับชุมชนออกจากกัน ความสำคัญของวัด และพระภิกษุก็ลดน้อยลง ประชาชนจึงห่างเหิน และถูกละเลยในการอบรมศีลธรรม คุณธรรมตามลำดับ ความตกต่ำทางศีลธรรม คุณธรรมตลอดทั้งปัญหาสังคมที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นโอกาสที่วัดโดยพระภิกษุซึ่งเป็นผู้ดำเนินจิตใจ และยกระดับจิตใจประชาชนให้สูงขึ้น จะได้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่อบรมศีลธรรม คุณธรรมให้กลับคืนมา และจะเป็นประโยชน์สะท้อนกลับที่จะชักนำชุมชนให้เกิดความมั่นคง ศรัทธา ในพระพุทธศาสนาให้เข้ามาช่วยพัฒนาวัด พัฒนาสังคมได้ (พุทธทาสภิกขุ. 2518: 9-10)

ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมไทยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าศีลธรรม สังคมมีความต้องการพัฒนาจิตวิญญาณมากกว่าพัฒนาจิตวิญญาณ สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการ และเข้ามามีอิทธิพลสร้างความสนใจใหม่ ค่านิยมใหม่ให้สังคมและมีผลต่อความประพฤติของเด็กและเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาวัยรุ่นหนุ่มสาวผู้จะเป็นกำลังสำคัญสร้างชาติในอนาคต อันสะท้อนถึงภาวะแห่ง ความเสื่อมทางศีลธรรม คุณธรรม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการใช้แรงงานเด็กและสตรี ปัญหาโสเภณีเด็กทั้งหญิงและชาย ปัญหาครอบครัวแตกแยก จึงกล่าวได้ว่า ยิ่งพัฒนายิ่งเสื่อมโทรม เพราะสังคมไทยประสบปัญหาทางด้านคุณธรรม ปัญหาได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าด้านความประพฤติที่ก้าวร้าว เทียบเท่าตามสถานบริการหรือแหล่งมั่วสุม ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดิตยาเสพติด อบายมุขการพนัน หื่นเรียน รวมทั้งค่านิยมที่ผิด ๆ จากวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ตามมา นักเรียนผู้สร้างชาติได้กลายเป็นนักบริโภคนิยม มิใช่ผู้สร้างสรรค์ เพราะฉะนั้นจะต้องมีการพัฒนานักเรียนให้เป็นนักสร้างสรรค์ การที่นักเรียนจะเป็นนักสร้างสรรค์ได้นั้น ก็จะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่ศึกษา ใฝ่สร้างสรรค์ บากบั่นสู้สิ่งยาก (พุทธทาสภิกขุ. 2518: 15)

การจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักทางพุทธศาสนา เป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำศาสนาสู่เยาวชนให้เห็นคุณค่าความสำคัญทางศาสนาและช่วยขัดเกลาจิตใจของเยาวชน

ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะในปัจจุบันเยาวชนกำลังหลงทาง หลงใหลวัฒนธรรมของชาวตะวันตก ประสบปัญหาด้านศีลธรรม เช่น การลักขโมย การข่มขืน การกระทำชำเรา ดิตยาเสพติดอบายมุขการพนัน เกรก้าวร้าย หนีเรียน เป็นต้น

เนื่องจากเกิดวิกฤตดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้มีโครงการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร” ขึ้นเพื่อพุทธบุตรทุกคนที่สนใจจะเข้ารับการอบรม ซึ่งเป็นค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนทั่วไป ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดผลดีแก่ชีวิต โดยการนำหลักธรรมที่ได้รับการอบรมไปใช้ในชีวิตรประจำวัน จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และมาตรา 6 ที่ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 ที่ว่า การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมควรให้ความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) 2545: 12)

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2518: 7-8) ได้ให้แนวความคิดในการเข้าค่ายพุทธบุตร โดยได้บรรยายอบรมลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ณ ค่ายธรรมบุตร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2509 ว่า “ธรรมบุตร” นั้น เป็นคำที่มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่าลูกเสือหรือลูกเสือนั้นก็มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า ธรรมบุตร มาตั้งแต่แรก พอมีค่ายลูกเสือที่นี้เข้าก็นึกถึงสิ่งนี้มากขึ้น จนกระทั่งแนะนำว่าควรจะใช้คำนี้เป็นชื่อของค่ายลูกเสือ คือสถานที่ที่เกิดแต่ธรรมะ คือลูกของธรรมะ เรียกตรง ๆ ว่า ลูกของธรรมะ คือลูกเสือนั่นเอง ลูกก็คือบุตรอยู่แล้ว ที่นี้เสือ นั้นต้องประกอบด้วยธรรมะจึงจะเป็นเสือ ไม่ใช่เสืออันธพาล คำว่าเสือ นั้นต้องประกอบด้วยคุณธรรม คือความกล้าหาญ มีความสามารถ และความหวังดีต่อความดี ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม อะไรเหล่านี้ เป็นต้น จึงจะเรียกว่า เสือ ตามความหมายที่แท้จริง ถ้าว่าเสือ คือคำว่า ธรรมะ คำว่าลูก คือคำว่าบุตร คำว่าธรรมบุตร จึงมีความหมายอย่างนี้ และได้ใช้เป็นชื่อของค่ายนี้ขึ้น

ท่านปัญญาชนนักทฤษฎีได้ให้ความหมายของคำว่า “ค่ายพุทธบุตร” ไว้ว่า คือการมาอยู่พักแรมแบบพระพุทธรเจ้า ซึ่งพระพุทธรเจ้าอยู่เพื่อผู้อื่น อยู่เพื่อผู้อื่น คือ ไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่นมีปัญหา ความเดือดร้อน เพราะการกระทำของเรา ขอให้พวกเราทุกคนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ถืออุดมคติว่า “อยู่อย่างต่ำแต่กระทำอย่างสูง” ซึ่งหมายถึง การมาอยู่เข้าค่ายอยู่อย่างฝึกตน นอนกลด รับประทานอาหารเท่าที่จำเป็น ใส่เสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น (พระมหาสุภวัฒน์ หนูพริก. 2536: 20)

การเข้าค่ายพุทธบุตรจะสำเร็จไม่ได้หากไม่มีกระบวนการบริหารที่ดี กระบวนการบริหารเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ เนื่องจากการบริหารที่ดีจะสนับสนุนให้การดำเนินงานตามโครงการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความล้มเหลวต่างๆ ของโครงการเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ และสาเหตุสำคัญที่เกิดขึ้นบ่อยก็คือความล้มเหลวที่เกิดจากการบริหารงานผิดพลาด แม้ว่าการศึกษาวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ตลาด วิศวะกรรมสิ่งแวดล้อม

การเงินและเศรษฐศาสตร์ จะชี้ชัดว่าโครงการมีความเป็นไปได้ แต่ถ้าขาดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้วโครงการนั้นจะมีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยมาก (สุรพล หล่อตระกูล. 2549: 6)

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเผยแพร่พระศาสนาและเป็นส่วนหนึ่งในการจัดอบรมโครงการค่ายพุทธบุตร จึงมีความสนใจที่ศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ และขั้นตอนการปิดโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบผลกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 162 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับช่วงชั้นที่สอนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น

1. เพศ
2. ระดับช่วงชั้นที่สอน
3. ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการบริหารโครงการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการวางแผน
2. ขั้นตอนการเตรียมโครงการ
3. ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ
4. ขั้นตอนการปิดโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. โครงการค่ายพุทธบุตร หมายถึง โครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนโดยบูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีน้ำใจ ความกตัญญู เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมศีลธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และสร้างเสริมประสบการณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับชีวิต

2. กระบวนการบริหารโครงการ หมายถึง ขั้นตอนในการบริหารงานโครงการค่ายพุทธบุตร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ขั้นตอนการวางแผน หมายถึง การกำหนดการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าในการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร โดยผู้รับผิดชอบโครงการค่ายพุทธบุตร มีการประชุมวางแผน การเข้าค่ายพุทธบุตร การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเข้าค่าย การกำหนดสถานที่การอบรม กำหนดเวลา ตลอดจนจัดทำปฏิทินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

2.2 ขั้นตอนการเตรียมโครงการ หมายถึง การเตรียมการดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตร ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการทำงาน การจัดตารางการทำงาน และการจัดเตรียมงบประมาณ การเตรียมสื่ออุปกรณ์ และการเตรียมการแก้ปัญหาในการเข้าค่ายพุทธบุตร

2.3 ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ หมายถึง การควบคุมความก้าวหน้าในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตร โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติการเข้าค่ายพุทธบุตร จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติในการเข้าค่าย มีการอบรมการปฏิบัติตนของผู้เข้าค่ายพุทธบุตรเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2.4 ขั้นตอนการปิดโครงการ หมายถึง การสรุปโครงการค่ายพุทธบุตร การประเมินโครงการ จัดทำรายงานสรุปผลในการจัดทำโครงการ และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการค่ายพุทธบุตร

3. ครู หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมจัดโครงการค่ายพุทธบุตร และเป็นผู้ช่วยวิทยากรในการควบคุมสายชั้นรวมทั้งช่วยจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้วิทยากร เช่น เครื่องเสียง เครื่องฉาย เป็นต้น

4. โรงเรียนที่เข้าโครงการ ในงานวิจัยนี้เป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 13 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสุทธิวราราม โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) โรงเรียนราชผาติการาม โรงเรียนวัดเศวตฉัตร โรงเรียนวัดบางประทุนนอก โรงเรียนธนบุรีศึกษา โรงเรียนปลุกจิต โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนปัญญาารคุณ โรงเรียนฤดีศึกษา โรงเรียนปทุมวาราราม โรงเรียนสมณานัมบริหาร และโรงเรียนปทุมวัน

5. เพศ หมายถึง ครูชายหรือครูหญิงที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

6. ระดับช่วงชั้นที่สอน หมายถึง ครูที่สอนในระดับช่วงชั้นต่างกัน ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ จำแนกออกเป็น 2 ช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 2 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และช่วงชั้นที่ 3 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

7. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็นต่ำกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัย ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยมีผลวิจัยแนวคิดและบุคคลสนับสนุนความคิดเห็นไว้ ดังนี้

แนวคิดด้านกระบวนการบริหารโครงการ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของดักลาส ดีฟฟี (Duffy, 2551: 24) มาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งแนวคิดของดักลาส ดีฟฟี ในกระบวนการบริหารโครงการว่า งานที่ต้องทำให้สำเร็จโดยมีการระบุจุดสิ้นสุดของโครงการในธุรกิจทั่วไป และโครงการหมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันและจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่ทำงานชิ้นหนึ่งร่วมกันภายในช่วงเวลาตั้งแต่หนึ่งเดือนไปจนถึงสิบแปดเดือน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนการเตรียมโครงการ 3) ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ และ 4) ขั้นตอนการปิดโครงการ โดยที่มีกระบวนการบริหารโครงการนั้นว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จต่อการบริหารโครงการ

แนวคิดตัวแปรสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

1. เพศ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของไซติณัฐ์ คงพานิช (2547: บทคัดย่อ) พบว่า ภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศชายและภาวะผู้นำของหัวหน้างานหญิงตามการรับรู้ของผู้ใต้บังคับบัญชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธ์ เวียงสงค์ (2550: บทคัดย่อ) พบว่า พนักงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหา ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ระดับช่วงชั้นที่สอน ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2544 ว่า การจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้นครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้สนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ และผลการวิจัยของวิภาภรณ์ วงศ์วณิช (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น แตกต่างกัน

3. ประสิทธิภาพการทำงาน ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของ วิลาวณิชย์ ตะโคตร (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการสอนปฏิบัติการเคมีของครูเคมีชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ และประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเคมีที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภรณ์ วงศ์วณิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสิทธิภาพในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกันในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ พบว่า ครูชีววิทยาที่มีประสิทธิภาพต่างกันมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นทั้ง 4 ชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ เวียงสงค์ (2550: บทคัดย่อ) เรื่องปัจจัยส่วนบุคคลบทบาททางเพศกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการในระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีประสิทธิภาพทำงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลวิจัยของ เสาวภาคย์ แผลมเพชร (2545: 85) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน มีศักยภาพของบุคคลแตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาประมวลกันเข้าเป็นกรอบความคิดในการทำวิจัย โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ครูที่สอนช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเสนอ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและแนวคิดการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร”
2. แนวคิดทฤษฎีในการจัดค่ายพุทธบุตร
3. การดำเนินการค่ายพุทธบุตร
4. แนวคิดการบริหาร
5. กระบวนการบริหารโครงการ
 - 5.1 ขั้นตอนวางแผน
 - 5.2 ขั้นตอนการเตรียมโครงการ
 - 5.3 ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ
 - 5.4 ขั้นตอนการปิดโครงการ
6. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 6.1 เพศ
 - 6.2 ระดับช่วงชั้นที่สอน
 - 6.3 ประสบการณ์การทำงาน
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่ายพุทธบุตร
 - 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ
 - 7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน
 - 7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

1. ประวัติความเป็นมาและแนวคิดการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร”

การจัดการศึกษาของไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้จัดหลักสูตรการศึกษาวิชาการแขนงต่างๆ ให้ผู้เรียนเพื่อให้เข้าไปประกอบอาชีพการงาน รวมทั้งวิชาศีลธรรม อันจะช่วยสร้างจิตสำนึกของประชากรให้รู้จักหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข ถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองอย่างทั่วถึง เหมาะสมแก่สถานภาพของผู้เรียน รัฐบาลปัจจุบัน (รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาคือเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ โดยจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติยังได้ระบุถึงแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 23 “การจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม...” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545: 5-6)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลมาดำเนินการโดยกำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมายการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปี พุทธศักราช 2550 – 2551ว่า “เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมในการนำคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” (กระทรวงศึกษาธิการ 2550-2551: 6)

แผนการศึกษาแห่งชาติ มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ให้ได้รับการ “ปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์” เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมนำความรู้และมีชีวิตที่ดี เก่งและมีความสุข โดยมีความหมายดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545-2559: 16-17)

ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข เป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

เก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางภาษา ศิลปะ ดนตรี มีภาวะผู้นำ รู้จักควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติปัญญาในการเผชิญหน้าและพิชิตปัญหา พัฒนานตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือคนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจในความสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง

บรรลุความดีงาม ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างดุลยภาพ

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานราชการมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับพลเมืองของประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญรวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยรัฐมุ่งหวังให้การศึกษาร่างคนและความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองเท่าเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ

การจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมหรือค่ายพุทธบุตรนี้ ถือเป็นกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ประการหนึ่งที่ต้องส่งเสริม ปลุกฝังให้นักเรียนเยาวชนมีความคุณธรรมนำความรู้สามารถพัฒนาตนเอง ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความสำนึกในการเป็นชาวพุทธที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด ส่งเสริมให้เกิดพลังขึ้นทางจิตใจ สร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะการสร้างคุณธรรมขั้นพื้นฐานแก่นักเรียน คือ ความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู มีวินัย ห่วงไกลอบายมุข ให้มีพฤติกรรมอันดีงามบนพื้นฐานของสังคมไทย ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบต่อโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะจัดทำโครงการนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

แต่เดิมวัดเป็นสถานการศึกษาหลักของชุมชน การศึกษาเริ่มต้นที่วัด โดยพระเป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เยาวชน และเป็นแหล่งรวมวิทยาการศาสตร์ในด้านต่างๆ ทั้ง ศิลปะ วิชาการ วิชาชีพ และการแพทย์ เพราะพระภิกษุมีภูมิธรรมความรู้มากที่สุด โดยเฉพาะบทบาทด้านการอบรมศีลธรรม กิริยามารยาท การประพฤติ ปฏิบัติตน มีการจัดสถานศึกษาในวัด ซึ่งมีส่วนให้ชุมชนและวัดมีความผูกพันกัน เกื้อกูลกัน และส่งเสริมกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาใหม่ รัฐเข้ามามีบทบาทและทำหน้าที่แทนวัด แยกวัดออกจากโรงเรียน แยกความสัมพันธ์ของวัดกับชุมชนออกจากกัน ความสำคัญของวัด และพระภิกษุก็ลดน้อยลง ประชาชนจึงห่างเหินจากวัด และถูกละเลยในการอบรมศีลธรรม คุณธรรมตามลำดับ ความตกต่ำทางศีลธรรม คุณธรรมตลอดทั้งปัญหาสังคมที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นโอกาสที่วัดโดยพระภิกษุซึ่งเป็นผู้นำด้านจิตใจ และยกระดับจิตใจประชาชนให้สูงขึ้น จะได้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่อบรมศีลธรรม คุณธรรมให้กลับคืนมา และจะเป็นประโยชน์สะท้อนกลับที่จะชักนำชุมชนให้เกิดความมั่นคง ศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เข้ามาช่วยพัฒนาวัด พัฒนาสังคมได้ (พระครูสีลวิวัฒนาภิรม.2548: สัมภาษณ์)

การจัดอบรมค่ายคุณธรรมเกิดจากแนวคิดของพระภิกษุที่เล็งเห็นปัญหาของสังคมที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกวัน และมีความต้องการให้เยาวชนทั้งชายและหญิง ในวัยศึกษาเล่าเรียน ได้ศึกษาเรียนรู้ศีลธรรม อบรมเยาวชนให้เป็นคนดี เพื่อหยุดยั้งความล่มสลายทางคุณธรรมให้ทันเวลา ถือเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการอบรมคุณธรรมและเป็นงานชิ้นสำคัญและมีความจำเป็นต้องจัดทำ

อย่างเร่งด่วนในสถานการณ์ปัจจุบันที่กระแสสังคมมักจะชี้หน้าคนออกนอกกลุ่มนอกรทาง การจัดอบรม ค่ายคุณธรรมมีความแตกต่างจากการอบรมคุณธรรมโดยทั่วไป ที่เป็นการพูดให้ฟังโดยใช้เวลาไม่มากนักและใช้วิทยากรเพียงท่านเดียวก็สามารถทำได้ แต่การจัดค่ายคุณธรรมต้องมีความพร้อมหลาย ๆ ด้าน ทั้งสถานที่ เวลา บุคลากรเข้าอบรม และผู้ให้การอบรมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพระภิกษุ การจัดอบรมค่ายคุณธรรมจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างพระภิกษุและฆราวาส และ ครู เป็นต้นรวมตัวกันเป็นกลุ่มคณะวิทยากร และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานสถานศึกษาจัดนักเรียนเข้าอบรม ตลอดทั้งผู้ปกครองอนุญาตให้บุตรหลานมาอยู่ค่ายพักแรม ในการจัดค่ายอบรมคุณธรรมหากโรงเรียนหรือหน่วยงานสถานศึกษาที่มีความพร้อมก็สามารถจัดได้ในสถานศึกษา แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะจัดอบรมที่วัด

ความสำเร็จของการจัดค่ายอบรมคุณธรรมนั้น แม้ผู้ผ่านการเข้าค่ายอาจประเมินผลออกมาไม่ได้เห็นเป็นรูปธรรมทันที แต่ลักษณะการจัดค่ายที่ต้องเริ่มต้นจากความต้องการของโรงเรียน สถานศึกษาต้นสังกัด และโดยความยินยอมของผู้ปกครองสนับสนุนให้บุตรหลานมาเข้าค่ายอบรมคุณธรรมที่วัดเป็นระยะเวลา 2 คืน 3 วัน ก็ถือเป็นความสำเร็จในด้านการมีส่วนร่วมในการแสดง ความรับผิดชอบที่จะนำเยาวชนเข้ารับการอบรม บ่มนิสัย ปรับเปลี่ยนทัศนคติไม่ให้ประพฤติตนออกนอกกรอบศีลธรรม การจัดอบรมค่ายคุณธรรมจึงเหมือนการนำบุตรหลานมาฉีดวัคซีนใจเป็นภูมิป้องกันภัยกับปัญหาความตกต่ำด้านศีลธรรมของสังคม

การอบรมคุณธรรมแบบเข้าค่ายพักค้างแรมอาจมีชื่อเรียกหลายชื่อแตกต่างกันไป เช่น “ค่ายพุทธบุตร” “ค่ายพุทธธรรม” “ค่ายศีลธรรม” แต่ต่างก็มีจุดหมายเช่นเดียวกันคือจัดการอบรมคุณธรรม ให้ความรู้ทางธรรมแก่เยาวชนและเข้าใจในคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เป็นการศึกษาทั้ง ๓ ส่วน เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล (กาย) สมာธิ (จิต) และปัญญา (วิญญาณ) มีการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และปฏิบัติจริง ได้แก่ การฟังธรรม สนทนาธรรม ชักถามปัญหา มารยาทและศาสนพิธี สวดมนต์ เจริญภาวนา เป็นต้น

การอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร” กล่าวได้ว่าเป็นการสืบสานความคิดโครงการค่ายธรรมบุตรของท่านพุทธทาสภิกขุ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่ออบรมเยาวชนผ่านการเข้าค่าย แต่ท่านพุทธทาสใช้ศัพท์เรียกว่า “ธรรมบุตร”

2. แนวคิดทฤษฎีในการจัดค่ายพุทธบุตร

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกคนขึ้น โดยมุ่งเน้นถึงกลุ่มคนที่มีความวุ่นวายหรือความทุกข์ทั้งหมด พระพุทธศาสนาจะเน้นที่หลักธรรมคำสอนเพื่อให้เข้าถึงสาเหตุแห่งความทุกข์ ให้หยุดพิจารณาหลักธรรมตามเหตุผลความจริงโดยอาศัยหลักของศรัทธา คือความเชื่อ แต่ไม่เชื่ออย่างงมงายให้เชื่อด้วยหลักแห่งเหตุผลตามความเป็นจริง เช่นในเรื่องของ อริยสัจ 4 ข้อที่ว่าทุกข์ให้รู้ว่านี่คือทุกข์ เมื่อรู้แล้วให้นึกถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ให้พิจารณาถึงความดับทุกข์และวิธีการแก้ทุกข์ สิ่งเหล่านี้เมื่อคิดถึงเหตุผลได้แล้วจุดแห่งปัญญาทั้งหลายก็จะเกิดตาม นี่คือหลักแห่งจินตามยปัญญา อันเป็นปัญญาที่เกิดจากการนึกคิดถึงเหตุผลพระพุทธศาสนามี

หลักธรรมที่เป็นจุดแห่งความคิดมากมายโดยอาศัยศรัทธาเป็นตัวพื้นฐานและมีปัญญาเป็นผลที่เกิดตามมา (พระเทพเวที. 2531: 22 – 23)

ผู้มีหน้าที่ในการเผยแผ่ธรรมโดยตรงคือ พระสงฆ์ในพุทธศาสนา การที่พระสงฆ์จะทำหน้าที่สั่งสอนประชาชนให้ได้ผลดี จะต้องสนับสนุนให้มีการอบรมศึกษาและปฏิบัติตามธรรมนั้นให้เข้าใจและได้ผลแก่ตนเองก่อน จึงเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ที่จะต้องทำให้พระสงฆ์มีความรู้แตกฉานในพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ทำหน้าที่สั่งสอนประชาชนตามหลักการ 3 ประการ คือ สอนธรรมให้ผู้ฟังรู้จัก เห็นจริงในสิ่งที่บุคคลนั้นควรรู้ สอนธรรมที่มีเหตุผลที่ผู้ฟังสามารถไตร่ตรองพิจารณาแล้วเห็นจริงจนเป็นสิ่งอัศจรรย์แก่ผู้ฟังและปฏิบัติตามธรรมให้ได้รับผลตามควรแก่การปฏิบัติ ในหลักการสอนทั่วไปของพุทธศาสนานั้นได้แบ่งลำดับเป็นสามประการ คือ (พระราชวรมุนี. 2531: 31- 42)

1. เนื้อเรื่องที่สอน โดยธรรมชาติของคำสอนในพุทธศาสนานั้นต้องอยู่ในกรอบ 3 ประการ คือ เป็นเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิด คาราวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม หมายความว่า เนื้อหาที่สอนจะต้องสร้างความเคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยที่ต้องการให้มนุษย์ยอมรับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของแต่ละคนไม่มีการเหยียดหยามแบ่งแยก มีความร่วมมือร่วมใจกันในหมู่คณะประชาชนภายในสังคม ไม่ใช่สอนให้เกิดความแตกแยก มีความร่วมมือร่วมใจกันในหมู่คณะประชาชนภายในสังคม สอนให้รู้จักแบ่งปัน ซึ่งตรงกับหลักประชาธิปไตยในหัวข้อการรับผิดชอบต่อหมู่คณะ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมในทุกเรื่องทุกระดับ ตลอดจนสอนให้เรามีเหตุผลยอมรับการใช้สติปัญญาในการแสวงหาทางแก้ไขปัญหาของตนและสังคม ไม่ใช่สอนให้หลงเชื่อมงายกับเรื่องเหนือธรรมชาติเหนือเหตุผล ตรงกับหลักประชาธิปไตยในเรื่องที่เน้นความเชื่อมั่นในความ สามารถของมนุษย์ในการใช้เหตุผลและสติปัญญาหาทางเลือกชีวิตที่ดีกว่า

2. ผู้ฟัง คำนี้ถึงและสอนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น รู้ถึงขั้นพื้นฐานของผู้ฟังรู้ระดับความสามารถของเขาในการรับฟัง ปรับวิธีการสอนให้เหมาะกับบุคคลพร้อมกับความสูงองมทางความคิดของผู้ฟัง สอนโดยให้ผู้ฟังลงมือทำเอง ช่วยให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนแม่นยำและได้ผลจริง การสอนควรดำเนินในรูปแบบที่ให้ผู้ฟังมองเห็นความจริงด้วยตนเอง เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษเป็นรายๆ ไปตามสมควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์ และผู้เผยแผ่ควรช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อย ที่มีปัญหา ให้กำลังใจแก่เขา วิธีการในการสอนที่สามารถสร้างความรู้สึกร่วมให้เกิดขึ้นกับผู้รับการถ่ายทอด ที่สำคัญตามหลักการสื่อสารคือการเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเหตุผลของกันและกัน เทคนิคการสอนเช่นนี้ในสมัยพระพุทธองค์ก็ทรงใช้อยู่เช่นกัน โดยพระองค์มักจะทรงสนทนาหัวข้อธรรมกับผู้ที่มาเฝ้าพระองค์ไม่ทรงเลือกว่าจะเป็นคนชั้นใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและความสามารถของผู้ฟังหรือที่เรียกกันในหมู่พระสงฆ์ก็คือแล้วแต่ระดับของทิวิของผู้ฟัง พระพุทธองค์ไม่นิยมสอนโดยการสั่งให้เชื่อหรือให้คิดตาม แต่จะทรงเน้นให้ยอมรับโดยเขาเห็นว่าเหตุผลของเขาไม่สามารถ

โต้แย้งคำสอนของพระองค์ได้อีกต่อไป และเห็นว่าหลักการของพระองค์ก็ถูกต้องกว่า เป็นวิธีการสอนแบบสื่อสารสองทาง

3. ผู้เผยแผ่ การสอนหรือเผยแผ่ธรรมเน้นผู้สอน ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นแต่ต้น สร้างบรรยากาศการเผยแผ่หรือการให้ปลดปล่อย เพลิดเพลิน ไม่ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดและให้เกียรติแก่ผู้ฟัง สอนมุ่งเนื้อหาให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญไม่กระทบตนและผู้อื่น ไม่มุ่งยกตนข่มท่าน ไม่มุ่งเสียดสี หรือตำหนิติเตียนใครให้เสียหาย สอนโดยเคารพ คือตั้งใจสอนทำจริงด้วยความรู้สึกว่ามีคุณค่า มองเห็นความสำคัญของผู้ฟังและงานการเผยแผ่นั้นมิใช่เพียงเผยแผ่ไป หรือเห็นว่าผู้ฟังโง่เขลา หรือเป็นคนต่ำชั้น การเผยแผ่ควรใช้ภาษาสุภาพนุ่มนวลไม่หยาบคาย เข้าใจง่ายและสละสลวย

2.1 แนวคิดการเข้าค่ายพุทธบุตรในทรรศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ แนวความคิดในการเข้าค่ายพุทธบุตรเริ่มแรกท่านพุทธทาสภิกขุ ได้บรรยายอบรมลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ณ ค่ายธรรมบุตร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2509 โดยท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวว่า มาเคยพูดเสมอว่า คำว่า ธรรมบุตรนั้น เป็นคำที่มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า ลูกเสือ หรือลูกเสือนั้นก็มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า ธรรมบุตร มาตั้งแต่แรก พอมีค่ายลูกเสือที่นี้เข้าก็นึกถึงสิ่งนี้มากขึ้น จนกระทั่งแนะนำว่าควรจะใช้คำนี้เป็นชื่อของค่ายลูกเสือ คือสถานที่ที่เกิดแต่ธรรมะ คือลูกของธรรมะ เรียกตรง ๆ ว่า ลูกของธรรมะ คือลูกเสือนั่นเอง ลูกก็คือบุตรอยู่แล้ว ที่นี้เสือนั้นต้องประกอบด้วยธรรมะจึงจะเป็นเสือ ไม่ใช่เสืออันทพาล คำว่าเสือนั้นต้องประกอบด้วยคุณธรรม คือความกล้าหาญ มีความสามารถ และความหวังดีต่อความดี ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรมอะไรเหล่านี้ เป็นต้น จึงจะเรียกว่า เสือ ตามความหมายที่แท้จริง ถ้าว่าเสือ คือคำว่า ธรรมะ คำว่าลูก คือคำว่าบุตร คำว่าธรรมบุตร จึงมีความหมายอย่างนี้ และได้ใช้เป็นชื่อของค่ายนี้ขึ้น (พุทธทาสภิกขุ. 2518: 7-8)

นอกจากนี้ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้จัดให้มีสถานที่ฝึกอบรมแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ จะมาอบรมแบบค้างคืน ณ ค่ายธรรมบุตร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ท่านพุทธทาสภิกขุ ไม่ได้เรียกชื่อ ผู้มาค้างแรมในการฝึกอบรมธรรมะว่า “ค่ายพุทธบุตร” แต่ใช้ศัพท์เรียกว่า “ค่ายธรรมบุตร” ค่ายธรรมบุตร นี้ใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมให้คนมีธรรมะ ซึ่งธรรมะ หมายถึง

1. ธรรมชาติทุกสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ทุกสิ่งเรียกว่า ธรรมะ ถ้ามีรูปร่างก็เรียกว่ารูปธรรม ถ้าไม่มีรูปร่างเรียกว่าอรูปธรรม ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด ฉะนั้นธรรมชาติทุกสิ่งเรียกว่า ธรรมะ
2. กฎของธรรมชาติ ก็เป็นธรรมะ เช่นสิ่งนี้ต้องเป็นอย่างนี้ สิ่งนั้นต้องเป็นอย่างนั้น เมื่อผสมเข้าต้องเป็นอย่างนี้ หรือจะต้องเป็นเองตามกฎของมัน เรียกว่า ธรรมชาติ และเรียกว่า ธรรมะ
3. หน้าที่ของมนุษย์ จะต้องประพฤติให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ของธรรมชาตินี้ เรียกว่า ธรรมะ เช่นเกิดมาต้องกินอาหารจะต้องบำรุงร่างกาย จะต้องหากิน จะต้องประกอบกิจหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อตนเองเพื่อผู้อื่น หน้าที่ทางร่างกาย ทางจิตใจทั้งหมดก็ล้วนแต่เรียกว่า ธรรมะ

4. ผลของการปฏิบัติตามธรรมชาติ จนกระทั่งบรรลุผล นิพพาน เรียกว่า ธรรมะ มนุษย์ มีหน้าที่จะทำอย่างหนึ่งเพื่อความดีงาม

คำว่า “บุตร” ไม่ได้หมายถึงว่าจะต้องออกจากปากท้องของใคร โดยตรงจึงจะเรียกว่าบุตร แต่หมายถึง คนเรามีการเกิดหลายอย่าง ทางร่างกายก็เกิดได้ ทางจิตใจก็เกิดได้ การเกิดทางกาย คือ เกิดจากท้องของแม่ ท้องพ่อรวมกันจึงจะเกิดร่างกาย คำว่า เกิดทางใจนี้ เกิดได้หลายอย่าง หลายหน เช่นไปบวชในพระพุทธศาสนา ก็เรียกว่าเกิดโดยอริยชาติ ถ้าปฏิบัติธรรมบรรลุผลก็เรียกว่าเกิดโดยอริยชาติ

ผู้ที่เกิดจากธรรม คือ ผู้นั้นได้เปลี่ยนจิตเปลี่ยนใจ ความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนาเต็ม ๆ หมดแล้ว ก็มาสู่ความรู้สึกนึกคิด การกระทำความต้องการตามปรารถนาที่เป็นไปตามธรรม ฉะนั้น เขามีจิตใจอันใหม่ก็เรียกว่า เกิด หรือ บุตร ดังนั้น ธรรมบุตร แปลว่า เกิดจากธรรม

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงอุดมคติของบุคคล ที่เข้าค่ายธรรมบุตรไว้ว่า บุคคลที่เข้าค่ายธรรมบุตร ต้องมีอุดมคติ คือ (ท่านพุทธทาสภิกขุ. 2518: 9-11)

1. ต้องเป็นผู้ช่วยเหลือโลก ช่วยเหลือผู้อื่น ในการทำงานที่จะช่วยเหลือผู้อื่นต้องฝึกตัวเองให้มีความฉลาด ความว่องไว ให้มีสมรรถภาพดีทุกอย่าง แล้วจึงเอาไปช่วยเหลือโลก ต้องเห็นแก่ผู้อื่น ก่อนที่จะเห็นแก่ตัวเอง

2. ต้องเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว สิ่งที่ต้องเสียสละนั้นคือ กิเลส เพราะกิเลสทำให้คนเห็นแก่ตัว คนนั้นก็หมดความเป็นธรรมบุตร หากเป็นก็เป็นแต่ปาก เป็นแต่เครื่องแต่งตัว เป็นเพียงแต่พิธี ไม่ได้เป็นธรรมบุตรอย่างแท้จริง ดังนั้นต้องฝึกอบรมให้เจตน์เจตใจ เพื่อให้ช่วยเหลือผู้อื่น

3. ธรรมบุตรต้องทำหน้าที่เพื่อธรรม ธรรมบุตร ให้ทำหน้าที่ทำความดีด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ควรนึกถึงประโยชน์อันสูง อันกว้าง อันใหญ่ คือประโยชน์ผู้อื่นทั้งหมด ยิ่งไปกว่าประโยชน์ของตนคนเดียว

4. ธรรมบุตร ต้องเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ คือควรให้ธรรมบุตรรู้จักเหตุผล โดยให้ธรรมบุตรทุกคนรู้จักถูกต้องทุกสิ่งตามความเป็นจริง ให้รู้ว่าธรรมะหรือศาสนานั้นคืออะไร ธรรมบุตร คืออะไร มนุษย์รอดได้เพราะอะไร ดังนั้นธรรมบุตรพึงพยายามอบรมให้เกิดความเข้าใจอันถูกต้อง ที่เป็นหลักใหญ่ คือเห็นแก่ผู้อื่น ถ้าทุกคนเห็นแก่ผู้อื่น แล้วเว้นจากการเบียดเบียนกัน โลกก็จะผาสุก

5. ธรรมบุตรพึงถืออุดมคติพระโพธิสัตว์ ธรรมบุตรต้องไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ผู้อื่นเสมอ นึกถึงผู้อื่นไปเรื่อย ทำตนเป็นประโยชน์แก่ชาติ ศาสนา หรือโลก เพราะพระโพธิสัตว์ คือ ผู้อยู่เพื่อผู้อื่น ธรรมบุตรก็ต้องอยู่เพื่อผู้อื่นเช่นกัน

ดังนั้นท่านพุทธทาสภิกขุ จึงได้ทำการอบรมผู้เข้ามาอยู่พักแรม ในการอบรมธรรมว่า “ธรรมบุตร” ซึ่งคำว่า “ธรรมบุตร” จะใช้กับบุคคลทั่วไปที่เข้ามาพักแรม ซึ่งจะมีความแตกต่างจากคำว่า “พุทธบุตร” และคำว่า “พุทธบุตร” นั้นก็ได้แนวความคิดมาจากคำว่า “ธรรมบุตร” แต่ใช้เรียกเฉพาะนักเรียนที่เข้ามาค่ายพุทธบุตร มีพระภิกษุหลายรูป ที่จัดทำค่ายพุทธบุตร เช่น พระพิศาลธรรมพาที (พะยอม กลยาโณ) วัดสวนแก้ว พระครูปลัดศีลวัฒน์ (สง่า สุภาโร) วัดปัญญาบันฑิตาราม พระมหาจรรยา สุทธิญาณ วัดอุโมงค์ เป็นต้น ที่ทำการอบรมนักเรียน ซึ่งท่านพุทธทาสภิกขุเห็นว่าผู้มา

ฝึกรบต้องประพฤติธรรม โดยไม่เห็นแก่ตัว ทุกคนประพฤติปฏิบัติให้ตัวเองมีสมรรถภาพสูงสุด แล้วพึงให้ไปเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น คือประเทศชาติหรือแก่โลก

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึง จุดประสงค์ในการเข้าค่ายธรรมบุตรของเยาวชนท่านได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น นานัปการ ท่านจึงได้มองเห็นว่า ควรใช้ธรรมะในการแก้ปัญหาให้กับเยาวชน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้ให้ทรงชนะไว้ ดังนี้ (ท่านพุทธทาสภิกขุ. 2518: 95-96)

1. วัยรุ่นกำลังเป็นปัญหาทั่วโลก เดียวนี้ตามที่สังเกตเห็นทั่วไปก็คือว่า มีคำพูดเป็นที่น่าเสียหายแก่เยาวชนวัยรุ่นอยู่คำหนึ่งที่เขาเรียกว่าปัญหาเกี่ยวกับคนวัยรุ่น ซึ่งหมายความว่าเมื่อก่อนนี้คนวัยรุ่นไม่ค่อยมีปัญหา เดียวนี้กลายเป็นว่าคนวัยรุ่นมีปัญหา วัยรุ่นกำลังเป็นปัญหาทั่วโลก ทำความยุ่งยากลำบากขึ้นหลายประการ นับตั้งแต่ว่าเป็นอันธพาลชกต่อยตีกันแม่ในโรงเรียน แม่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งก่อนหน้านี้หาดูไม่ได้ เดียวนี้กลับมีมากขึ้นและที่มากไปกว่านั้นก็คือ อาละวาดบนรถประจำทาง บนยานพาหนะ กระทั่งทำสิ่งที่เป็นอาชญากรรมหนัก ๆ เช่น เรื่องตีรันฟันแทง เรื่อง ชู้สาว

2. ค่านิยมของวัยรุ่นที่ผิด ๆ คือ พวกวัยรุ่นชอบนิยมชกต่อยกัน มีการแต่งกายไม่ถูกต้อง เสพยาเสพติดว่าเป็นของโก้

3. วัยรุ่นเห็นผิดเป็นชอบ การที่วัยรุ่นเห็นผิดเป็นชอบ คือต้นเหตุของความล้มละลาย เช่น เห็นงจักรเป็นดอกบัว วัยรุ่นมองเห็นว่าการเล่าเรียนไม่ดี ไม่มีบิดามารดา ไม่มีบุญ ไม่มีบาป เป็นต้น

4. วัยรุ่นทำอะไรตามใจชอบ ซึ่งการที่วัยรุ่นทำอย่างนี้ คือชอบพูดว่าผมไม่มีศาสนา ซึ่งพูดตามใจชอบและก็ชอบบอกชอบใจ ว่าพูดอย่างนั้นถูกต้องและเก่งด้วย มีเกียรติด้วย เมื่อวัยรุ่นทำอะไร ตามใจชอบก็ทำลายวัฒนธรรม ศิลธรรม เมื่อปัญหาของวัยรุ่นเกิดขึ้นในลักษณะอย่างนี้

ท่านพุทธทาสภิกขุ จึงได้วางวิธีการแก้ปัญหาให้กับเยาวชนในการเข้ามาอบรมธรรมะ ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นไทยต้องเป็นอิสระ คือ ต้องเป็นอิสระแบบไทย ๆ อย่าไปเป็นทาสพวกฝรั่งที่ประพฤติไม่ดี อย่าลอกเลียนแบบวัฒนธรรมของฝรั่ง

2. วัยรุ่นต้องเดินตามผู้ใหญ่ เคารพศาสนา บิดามารดา ครูอาจารย์ บรรพบุรุษ ซึ่งหากวัยรุ่นเคารพศาสนา นับถือศาสนา เคารพบิดามารดา นับถือครูอาจารย์ ก็จะไม่ทำสิ่งที่เป็นปัญหาของสังคม ขอให้วัยรุ่นเดินตามผู้ใหญ่ เดินตามกฎระเบียบวินัย อย่างเคร่งครัด

3. วัยรุ่นอย่าเหยียบย่ำประเพณีอันดีงามของไทย คือ วัยรุ่นอย่าเหยียบย่ำระเบียบขนบธรรมเนียมประเพณี วินัย เป็นอันขาด อย่าเป็นอันธพาลคือด้าน คือดีดิ่ง ไม่ยอมประพฤติตามกฎระเบียบ

4. วัยรุ่นต้องทำหน้าที่ให้ถูกต้อง คือ วัยรุ่นต้องไม่ประพฤติ ทำสิ่งที่นอกเรื่อง ทำสิ่งที่เป็นหน้าที่โดยตรง คือศึกษาเล่าเรียนให้ดีที่สุด

5. วิจารณ์ต้องอดทนทำความดี คือ วิจารณ์อดทนให้มันดีไปในทางดี ควรมี หิริ โอตตประ อดทนอดกลั้น เพื่อคุณงามความดี อย่าปล่อยตัว ปล่อยใจไปในสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ

6. วิจารณ์ต้องบังคับตัวเองให้ได้ คือ วิจารณ์ต้องเป็นคนที่ตั้งตนดี บังคับตัวเองให้ทำ หน้าที่ให้ดี คือบังคับตัวเองให้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และเป็นสาวกที่ดีของศาสนา

2.2 แนวความคิดการเข้าค่ายพุทธบุตรในทรรศนะ ของท่านปัญญานันทภิกขุ

ท่านปัญญานันทภิกขุ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ค่ายพุทธบุตร” เมื่อครั้งที่คณะ พระภิกษุจากวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อันมีพระมหาสง่า สุภโร ด้วยนั้น ไปจัดอบรมค่ายพุทธบุตร ณ เสนีย์ธรรมสถาน ในปี 2532 ว่า คือ “การมาอยู่พักแรมแบบพระพุทเจ้า คืออยู่แบบพระพุทเจ้า ซึ่งพระพุทเจ้าอยู่เพื่อผู้อื่น อยู่เพื่อผู้อื่นคือ ไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่น มีปัญหาความเดือดร้อนเพราะ การกระทำของพวกเรา ขอให้พวกเราทุกคนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ถืออุดมคติว่า “อยู่อย่างต่ำ แต่ กระทำอย่างสูง” ซึ่งหมายถึงการมาอยู่เข้าค่าย อยู่อย่างฝึกตน นอนกลด ทานอาหารเท่าที่จำเป็น ให้ เสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น” ท่านได้ให้ “หลักใจ” ในการประพฤติปฏิบัติคือ เราจะไม่กระทำการที่ต่ำทราม เรา จะทำแต่สิ่งที่ดีงาม และเราจะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวการอบรมศีลธรรมให้แก่ เยาวชนได้ดี และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยยึดหลักความร่วมมือ คือสร้างที่แม่ แก่ที่พ่อ ต่อที่ครู เชิดชูที่พระสงฆ์ หรือบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) (เมตตา อิศราภรณ์. (บก.). ม.ค. - มิ.ย. 2545: 19)

ท่านปัญญานันทภิกขุได้มีความสนใจเกี่ยวกับชีวิตของเยาวชนมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งท่านได้ปรากฏเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เป็นหนังสือเล่มใหญ่ คือ หนังสือรักลูกให้ถูก ทาง ซึ่งท่านปัญญานันทภิกขุจะเน้นการแก้ปัญหาเยาวชนที่ครอบครัว คือ พ่อแม่จะเลี้ยงลูกอย่างไร ถึงจะได้ดี แต่อย่างไรก็ตาม ท่านปัญญานันทภิกขุก็ได้อบรมเยาวชนไปในตัวด้วย ในการอบรม เยาวชน (พระมหาสุภวัฒน์ หนูพริก. 2536: 21)

ท่านปัญญานันทภิกขุได้มีโครงการเกี่ยวกับการฝึกอบรมเยาวชน เช่นเปิดโรงเรียนพุทธ ศาสนาวันอาทิตย์ บรรพชาสามเณรฤดูร้อน และเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ภายในวัด ช่วยกันอบรม เยาวชนแบบเข้าค่าย

ท่านปัญญานันทภิกขุได้ให้ความหมายของคำว่า “ค่ายพุทธบุตร” ไว้ว่า คือการมาอยู่พัก แรมแบบพระพุทเจ้า ซึ่งพระพุทเจ้าอยู่เพื่อผู้อื่น อยู่เพื่อผู้อื่น คือ ไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่นมีปัญหา ความเดือดร้อน เพราะการกระทำของพวกเรา ขอให้พวกเราทุกคนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ถืออุดมคติว่า “อยู่อย่างต่ำแต่กระทำอย่างสูง” ซึ่งหมายถึง การมาอยู่เข้าค่ายอยู่อย่างฝึกตน นอนกลด รับประทานอาหารเท่าที่จำเป็น ใส่เสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น

ท่านพุทธทาสภิกขุได้ให้หลักแห่งการปลูกฝังศีลธรรม แก่พระสงฆ์และผู้ที่มาฝึกอบรมไว้ว่า หลักการสำหรับผู้รับการปลูกฝังอบรม ดังนี้

1. เยาวชนจะต้องเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
2. เยาวชนจะต้องเป็นศิษย์ที่ดีของอาจารย์
3. เยาวชนจะต้องเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน
4. เยาวชนจะต้องเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ
5. เยาวชนจะต้องเป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

สำหรับพระสงฆ์ผู้ทำการปลูกฝังอบรมคุณธรรม ท่านปัญญาอันทักขุ ได้มีหลักอันสำคัญเอาไว้เช่นกัน เพราะถือว่าพระสงฆ์นี้เป็นเบ้าหลอมของเยาวชน นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องยึดมั่นให้หลักการต่อไปนี้ คือ (พระมหาสุภวัฒน์ หนูพริก. 2536: 22)

1. จะต้องทำการปลูกฝังอบรมเยาวชนด้วยจิตเมตตา
2. จะทำการปลูกฝังอบรมด้วยความเสียสละ
3. จะนำสิ่งที่ดีงามมาปลูกฝังเยาวชน
4. จะต้องทำการปลูกฝังด้วยการอุทิศกำลังกายกำลังใจ

ท่านปัญญาอันทักขุ ได้ใช้สถานที่ คือ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นสถานที่ประกาศหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา และจัดให้มีการเข้าค่ายพุทธบุตร โดยใช้วัดเป็นสถานพักผ่อนของเด็กนักเรียน และได้มอบหมายให้พระสงฆ์ภายในวัดรับผิดชอบอบรมเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

3. การดำเนินค่ายพุทธบุตร

โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทางคุณธรรม และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดความสงบสุขในชีวิตประจำวัน อันเป็นสิ่งสำคัญของชีวิตสำหรับทุกๆ คน ดังนั้นโครงการอบรมคุณธรรมจึงเน้นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติในอนาคต เยาวชนที่มีคุณภาพ นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสติปัญญาดีแล้ว ยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วย พระพุทธศาสนาถือเป็นแหล่งคำสอนและระบบจริยธรรมของสังคมไทย เด็กและเยาวชนไทยทุกคนควรได้รับการปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในหน้าที่ เพื่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ได้อย่างกลมกลืนภายใต้สภาพแวดล้อมในสังคม และวัฒนธรรมแบบพุทธ ซึ่งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน เป็นหน้าที่ของทุกสถาบันหลักในสังคม เริ่มตั้งแต่บ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนจนถึงชุมชนที่อยู่อาศัย ที่จะต้องร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้มีความรู้และความเชื่อที่ถูกต้องมีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา ตลอดจนมีประสบการณ์ในการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในวัยเด็กถึงวัยรุ่นตอนปลาย เป็น

ช่วงที่บุคคลดังกล่าวจึงเหมาะจะให้การปลูกฝังลักษณะทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อและการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา

3.1 จุดประสงค์ในการเข้าค่ายพุทธบุตรของท่านปัญญาหน้ทะ

การเข้าค่ายพุทธบุตรนับเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาเยาวชนทั้งหญิง - ชาย ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ เกื้อกูลต่อการประหยัด มุ่งให้เกิดประโยชน์ สร้างจิตสำนึก สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยคุณธรรม และท่านได้ให้แนวทางสร้างคน สร้างชาติ ผ่านกิจกรรมอบรมคุณธรรมของวัดปัญญาหน้ทะคาราม เมื่อ ปี 2542 ว่า “กิจกรรมอันหนึ่ง ที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันนี้ คือการทำค่ายอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร” สำหรับเด็กเยาวชน และ “ค่ายคุณธรรม” สำหรับผู้ใหญ่ เพื่อต้องการให้ผู้มาอยู่ค่าย ได้ทำการอบรมบ่มนิสัย เพื่อให้เป็นไทเป็นมนุษย์ เป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง จะได้ว่าเกิดมาทำไม? มีชีวิตอยู่เพื่ออะไร? สิ่งที่ต้องทำในชีวิตประจำวันคืออะไร? และได้กระทำกิจนั้นแล้วหรือยัง?

เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตใจให้เกิดความนึกคิดในทางสร้างสรรค์ประเทศชาติบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เพราะปัจจุบันนี้เราขาดคนที่มีความสำนึกในหน้าที่ที่จะปฏิบัติในหน้าที่ให้ถูกต้องและเรียบร้อย เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ เมื่อขาดคนอย่างนี้เราก็ต้องทำการนำคนมาอบรมบ่มนิสัย ปลูกใจให้ตื่นตัว ให้อำนาจให้ก้าวหน้า ต้องตื่น ! เตียวนี้ไม่ค่อยตื่น หลับไหลมัวเมา ไม่รู้จักหน้าที่ว่าควรจะทำอะไร? เป็นการสร้างความเสียหายต่อชาติ บ้านเมือง และตนเองไม่เจริญก้าวหน้าในทางที่ถูกที่ชอบ

ฉะนั้นบุคคลที่ได้มีโอกาสมาศึกษาปฏิบัติธรรม ณ วัดปัญญาหน้ทะคาราม หรือที่ใดก็ตาม ให้ถือว่าเรามาซบย้อมชีวิตจิตใจ ให้เจริญด้วยความคิดนึกที่ถูกที่ชอบ เพื่อสร้างตัวสร้างครอบครัว สร้างประเทศชาติบ้านเมืองสร้างโลกให้อยู่ในสันติสุขสันติภาพต่อไป” (ปัญญาหน้ทะทักขุ, ใน เมตตภา อิศราภรณ์. (บก.) ม.ค. - มิ.ย. 2543: 15 - 16)

จุดประสงค์ของการจัดอบรมเยาวชน “ค่ายพุทธบุตร” ของท่านปัญญาหน้ทะทักขุ มีดังนี้

1. ให้เยาวชนรักแผ่นดินไทย คือ พุทธบุตรทุกคนให้พิจารณามองเห็นว่า แผ่นดินไทยเป็นมรดกที่มีค่า บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือดเนื้อเราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป
2. ให้เยาวชนรักความเป็นเอกราชของชาติ คือ ให้ภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้เพราะอำนาจของพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ
3. ให้เยาวชนรักในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมรดกทางใจที่รับมาจากประเทศอินเดีย เตียวนี้เป็นของไทยไปแล้วประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นมรดกที่สำคัญที่เราควรรักษาไว้
4. ให้เยาวชนรู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ ต้องมีความรู้ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลักใจ

5. ให้เยาวชนมีความตื่นตัว ว่องไวก้าวหน้าในหน้าที่ของตนเองคือ
 ตื่นตัว ตื่นจากความลุ่มหลงจากสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย
 ว่องไว คือมีจิตใจที่ว่องไวในการศึกษาธรรม
 ก้าวหน้า คือมีความคิดค้นในเรื่องจิตใจและหน้าที่การงานการศึกษา
 ตามรอยบาทพระศาสดา รู้จักวิถีชีวิตพระพุทธเจ้า แล้วนำมาเป็นแบบอย่าง
 เพื่อปฏิบัติดำเนินรอยตามสืบอายุพระพุทธรศาสนา เพื่อโลกาสงบเย็น ทำหน้าที่อย่างถูกต้อง โดยการ
 ทำดีด้วยตน ชักชวนผู้อื่นให้ทำดี และสนับสนุนคนดีให้ทำดียิ่งขึ้นไป

3.2 กิจกรรมที่ใช้ในการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร”

โครงการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร” นี้ นิยมจัดอบรมกันมาเป็นเวลาหลายปี โดย
 พระวิทยากรหลายกลุ่มหลายคณะ ซึ่งเป็นค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนทั่วไป ตั้งแต่
 ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดผลดีแก่ชีวิต โดยการนำ
 หลักธรรมที่ได้รับการอบรมไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป

ค่ายพุทธบุตรนั้น มีพระสงฆ์เป็นผู้เผยแพร่และให้การอบรม ซึ่งมีหลากหลายทีมงาน ไม่
 ว่าจะเป็นทีมงานวัดปัญญาเนันทาราม ทีมงานวัดประยุรวงศาวาส ทีมงานมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ซึ่งเป็นทีมงานใหญ่ ๆ และเป็นทีมงานหลัก ๆ แต่ที่มีการทำเผยแพร่ทั่วไปก็มีหลากหลาย
 บางที ก็ตั้งวัดเป็นศูนย์อบรม เช่น วัดคมบาง จ.จันทบุรี วัดอุโมงค์ จ.เชียงใหม่ วัดสวนแก้ว ของ
 พระอาจารย์พะยอม กลฺยาโณ เป็นต้น บางทีก็เป็นทีมงานอิสระ เช่นทีมงานพุทธบุตรรวมใจ ทีม
 งานวัดศรีบุญเรือง ทีมงานธรรมดี เป็นต้น ซึ่งรับงานอบรมทั่วราชอาณาจักร ไม่ว่าที่ไหนติดต่อมา
 ถ้าวางก็จะไป

ในการอบรมค่ายพุทธบุตร ทุกทีมงานก็จะมีจุดประสงค์เดียวกันก็คือเรื่องของการปลูก
 จิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การเป็นคนไทย การ
 รักษาวัฒนธรรมที่ดีของไทย การมีมารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน

กิจกรรมที่ทางพระวิทยากรนำไปใช้อบรมการเข้าค่าย “พุทธบุตร” นั้น ส่วนมากจะเป็น
 กิจกรรมที่เน้นในการปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน ซึ่งมีหลัก ๆ ดังนี้ (สำนักนโยบายและแผนการ
 ศึกษา. 2546: 15)

1. เรื่องของการอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งวิธีการที่จะฝึกให้เยาวชนรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน
 นั้นเป็นเรื่องยากมาก เพราะสังคมสมัยนี้ส่วนมากเริ่มที่จะรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา พ่อแม่ยุคใหม่
 ก็ไม่ปลูกฝังลูก ๆ เพราะส่วนมากก็จะอ้างว่าไม่มีเวลาสั่งสอนลูก ต้องทำมาหาเงินเลี้ยงลูก เด็ก ๆ ก็
 เริ่มเรียนแบบสังคมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่สื่อต่าง ๆ นำเข้ามา สังเกตได้ในปัจจุบันนี้ นักเรียนที่มา
 เรียนหนังสือในโรงเรียน ส่วนมากจะให้ความเคารพครูน้อยมาก บางคนไม่ตั้งใจเรียนชวนเพื่อนคุย
 ต่อหน้าครู เพราะเด็กสมัยนี้คิดแต่ว่าครูก็แค่ลูกจ้าง ที่มาสอนหนังสือเท่านั้น

ทางพระวิทยากรจึงจำเป็นที่จะต้องฝึกเรื่องมารยาท และการอ่อนน้อมถ่อมตนก่อนเป็น
 อันดับแรก ชั้นแรกต้องให้รู้จักไหว้พระก่อน คือพบพระ หรือเดินผ่านพระก็ให้ยกมือไหว้ก่อน เพราะ

เด็กสมัยนี้ไหว้พระไม่ค่อยเป็นและไม่เคยคิดที่จะเข้าไปไหว้ในวัดอยู่แล้วด้วย ขนาดมาไหว้ถึงโรงเรียนก็ยังไม่อยากจะไหว้เลย เพื่อฝึกให้เยาวชนมีจิตใจที่อ่อนน้อมไม่แข็งกระด้าง เมื่อมีพระอยู่ในหัวใจ ก็จะไม่กล้าที่จะทำความชั่ว ยังเกรงกลัวต่อบาปบ้าง ชั้นสองเมื่อเดินผ่านครู หรือผู้ใหญ่ก็ให้เดินก้มหลังผ่านไปด้วย เพื่อแสดงความเคารพ ไม่ใช่เดินข้ามหัวไปเลยแบบมองไม่เห็นครู ซึ่งเด็กส่วนมากจะเป็นอย่างนี้ เดินผ่านคุณครูที่ยืนอยู่ หรือนั่งอยู่ ก็จะเดินผ่านไป บางทีแก้มองไม่เห็นเสียก็มี และครูเองก็ไม่ค่อยจะเน้นหนักเรื่องนี้สักเท่าไร เพราะไม่กล้าที่จะดูนักเรียน ที่ร้ายไปกว่านั้น บางโรงเรียนยังพูดจาไม่มีหางเสียง กับพระ ผู้หลักผู้ใหญ่ คุณครู พ่อแม่ ก็ยังมี เพราะฉะนั้นในเมื่อเราเป็นคนไทย จึงจำเป็นที่จะต้องรู้มารยาทไทยและมีความเคารพผู้ที่มีศักดิ์สูงกว่า คณะพระวิทยากรในการอบรม จึงจำเป็นที่จะต้องเน้นเรื่องนี้เป็นพิเศษ ชั้นสามคือ ชั้นสอน วิธีการสอนก็จะทำเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ บางทีก็ใช้สื่อในการสอน เปิดเพลงหน้าที่ของเด็กดี 10 ประการบ้าง ฉายภาพของการไหว้ กราบ และการอ่อนน้อมต่อมตนแก่ผู้หลักผู้ใหญ่บ้าง บางทีก็ใช้หัวข้อธรรมะแบบประยุกต์มาสอน เช่นหน้าที่ของเด็กไทยมี 5 อ่อน (ให้นักเรียนว่าตาม พร้อมทำท่าทางประกอบไปด้วย) (1) หัวอ่อน (2) ปากอ่อน (3) มืออ่อน (4) หลังอ่อน (5) เข่าอ่อน แล้วจึงอธิบายไปที่ละหัวข้อดังนี้

1.1 หัวอ่อน ก็คือ คนที่ว่่านอนสอนง่าย เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ไม่ดื้อ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเด็กประเภทนี้จะเจริญแล้ว เพราะเชื่อฟังคำสั่งของผู้หลักผู้ใหญ่และจะเป็นคนดีของสังคมได้ในอนาคต

1.2 ปากอ่อน ก็คือ การพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้าและเป็นผู้รักษาศีลข้อสี่ได้เป็นอย่างดี คนที่พูดจาอ่อนหวาน มีหางเสียงทุกครั้ง ส่วนมากจะมีแต่คนรัก เพราะนิสัยคนชอบฟังคำพูดเพราะ ๆ ดี ๆ อยู่แล้ว เหมือนที่สุนทรภู่เขียนเป็นบทกลอนไว้ว่า

“แม่พูดดีเป็นศรีศักดิ์
มีคนรักกรสถ้อยอร่อยจิต
แม่พูดชั่วตัวตายทำลายมิตร
จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา”

1.3 มืออ่อน หมายถึง การรู้จักเคารพบนอบ ต่อผู้ใหญ่ ก็คือรู้จักไหว้ สวัสดิ์ ต่อคุณพ่อ คุณแม่ คุณครู และผู้หลักผู้ใหญ่ ซึ่งวิธีการไหว้แบบไทยนั้นมีอยู่ 4 อย่าง ก็คือ หนึ่งไหว้พระ เอาหัวแม่มือไว้ที่ตรงระหว่างคิ้ว สองไหว้พ่อแม่ ครู อาจารย์ เอาหัวแม่มือไว้ตรงจมูก สามไหว้ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือเอาหัวแม่มือไว้ที่ตรงปาก สี่รับไหว้เพื่อนหรือบุคคลเท่าเทียมกันเอาหัวแม่มือไว้ที่ระหว่างอก ซึ่งเป็นมารยาทไทยอยู่แล้ว ที่เด็กไทยจำเป็นจะต้องทำเป็นและรู้

1.4 หลังอ่อน หมายถึง ความอ่อนน้อมต่อมตน คือเวลาเดินผ่านผู้หลักผู้ใหญ่ก็รู้จักก้มหลัง ไม่เดินข้ามหัวผู้ใหญ่ ให้ความเคารพ มีคำพูดจากที่มงานพุทธบุตรรวมใจว่า “อ่อนน้อมต่อมกาย จิตใจสุภาพ ซึมซาบใจชน ผู้คนสรรเสริญ กระด้างถือดี มีมีจำเรียม น่ารักเหลือเกิน อ่อนน้อมต่อมตน”

1.5 เขาอ่อน หมายถึง การที่ให้ความเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ เวลาเดินผ่านในขณะที่ผู้หลักผู้ใหญ่หนึ่งอยู่บนเก้าอี้ ให้เดินเข้าผ่านไปด้วยความเคารพ แต่ถ้านั่งอยู่บนพื้น เวลาจะเดินผ่านให้คลานเข้าผ่านไปด้วยความเคารพ ซึ่งมารยาท 5 อ่อน นี้ถ้าเด็กเยาวชนไทยสามารถทำได้และปฏิบัติได้ จะสมกับเป็นเด็กไทยที่มีความเป็นวัฒนธรรมไทย และจะสามารถช่วยสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ดี ๆ ต่อไปและที่สำคัญจะทำให้ลูกหลานของคนไทยรักความเป็นไทยของตัวเองมากขึ้น ไม่ต้องมัวแต่ไปเรียนแบบวัฒนธรรมที่ไม่ได้เรื่องของต่างชาติ เอามาทำลายวัฒนธรรมที่ดีของไทย

2. เรื่องของการมีน้ำใจและการให้อภัย กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับเพื่อน โดยจะให้นักเรียนที่เคยโกรธ และผิดใจกับเพื่อนที่สนิทกันและยังไม่กล้าที่จะขอโทษ และสารภาพผิดต่อกัน มาขอโทษและสารภาพผิดต่อกัน และปรับความเข้าใจกัน ซึ่งกิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนจะมีความรักเพื่อนมากขึ้น และพร้อมที่จะช่วยเหลือเพื่อนยามเมื่อเพื่อนเดือดร้อน โดยจะเน้นคำพูดว่า “เพราะคำว่าเพื่อนไม่ได้ที่จะเป็นกันง่าย ๆ กว่าจะเป็นกันได้นั้นมันยากนัก เพราะกว่าจะเรียนรู้นิสัยกันละกันกว่าจะสนิทกันมันต้องใช้เวลามากพอสมควร ถ้าเรามีเพื่อนที่ดีและจริงใจ ควรที่จะเก็บเพื่อนคนนี้ไว้ไม่ควรทำร้ายจิตใจเพื่อน การที่เรามีเพื่อนนั้น ไม่ได้หมายความว่าเรามีเพื่อนมาแล้วก็คน แต่อยู่ที่เราเหลือเพื่อนกี่คนต่างหากในเวลาที่เราเดือดร้อน” มีกลอนบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า

“อันเพื่อนดีมีหนึ่งถึงจะน้อย
ดีกว่าร้อยเพื่อนคิดริษยา
เหมือนเกลือดีมีนิดหน่อยด้อยราคา
ยังดีกว่าน้ำเค็มเต็มทะเล”

โดยที่กิจกรรมนี้จะเน้นการมีน้ำใจต่อเพื่อนและการรู้จักให้อภัย และให้รู้จักคำว่าขอโทษแล้ว จะได้มิตรภาพที่ดีกลับคืนมา

3. กิจกรรมกฎแห่งกรรม กิจกรรมนี้จะเน้นในเรื่องของกรรมที่ทุกคนในโลกนี้ ยังประมาทที่จะกระทำอยู่ โดยกิจกรรมนี้จะใช้สื่ออุปกรณ์ในการฉายเป็นภาพยนตร์ ในเรื่องของคนทำบาป แล้วได้รับผลตอบแทนในการกระทำอย่างไร โดยจะเน้นในการบรรยาย เสริมด้วยหัวข้อ พระพุทธพจน์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปด้วย เพื่อในการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนทำความดีมากขึ้น โดยจะยกคำว่า “กัลยาณการี จะ กัลยาณัง ปาปะการี จะ ปาปะกัง” แปลว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” พระวิทยากรจะอธิบายธรรมะในพุทธพจน์ข้อนี้ ให้แก่เยาวชนฟัง เพราะเป็นเรื่องของการทำดีได้ดีและเรื่องทำชั่วได้ชั่ว เป็นสิ่งที่น่าสอนและมีความหมายในการใช้ชีวิต ในความที่จะไม่ประมาทในชีวิต

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก กล่าวไว้ว่า อันกรรมหรือการกระทำนั้น แม้ได้กระทำลงไปแล้ว ไม่ว่าจะด้วยการพูดหรือการประกอบกระทำก็ตาม จักแก้กลับคืนไม่ได้ ทำแล้วก็เป็นอันทำแล้ว ผลย่อมเกิดตามมาอย่างแน่นอน ทำดีย่อมเกิดผลดี ทำไม่ดีย่อมเกิดผลไม่ดี ทำดีไม่ได้ดี เพราะมีกรรมเก่าที่ไม่ดีกำลังส่งผล ที่ชอบกล่าวกันว่าพร้าเพื่อในยุคนี้สมัยนี้ว่า ทำดีไม่ได้ดี ทำไม่ดีกลับได้ดีนั้น แม้จะให้ถูกต้องควรต้องขยายความให้ยาวออกไปด้วย เช่นว่า ทำดีไม่ได้ดี เพราะมีกรรมเก่าที่ไม่ดีกำลังส่งผล ทำไม่ดีกลับได้ดี เพราะมีกรรมเก่าที่ดีกำลังส่งผล แม้กล่าวขยายให้สมบูรณ์ดังนี้ก็จะได้รับความเข้าใจในเรื่องผลของกรรมชัดเจนถูกต้องขึ้น คือ

กรรมนั้นแม้ทำแล้ววันหนึ่งต้องให้ผล จนสามารถทำให้กรรมปัจจุบันต้องส่งผลเข้าไปได้ คือ กรรมดีในปัจจุบันไม่อาจส่งผลดีได้ทันที เมื่อมีผลกรรมไม่ดีในอดีตแรงกว่า หรือกรรมไม่ดีในปัจจุบัน ไม่อาจส่งผลไม่ดีได้ทันที เมื่อมีผลของกรรมดีในอดีตแรงกว่า แม้เชื่อในเรื่องกรรมเพียงไร ทิฐิที่ไม่ชอบก็อาจพาให้ทำกรรมไม่ดีได้ เมื่อเชื่อเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมแล้ว ก็ต้องเชื่อในเรื่องทิฐิคือความเห็นด้วย ไม่เช่นนั้น แม้เชื่อในเรื่องกรรมเพียงไร ทิฐิที่ไม่ชอบก็อาจพาให้ทำกรรมไม่ดีได้ โดยมีฉันทิฐินำให้เห็นกรรมดีเป็นกรรมไม่ดี กรรมไม่ดีเป็นกรรมดี แต่การจะรู้ว่าคนมีทิฐิอย่างไร สัมมาทิฐิหรือมิฉันทิฐิ ก็เป็นการยากต้องอาศัยปัญญาที่ประณีตในการพิจารณา ต้องรอบคอบประกอบด้วยเหตุผล ไม่มีการหลงตัวลืมหืมตัว แอบแฝงอยู่ในจิตใจ ไม่มีตัณหาอุปาทานรุนแรง แม้ว่าจะมีอยู่ตามวิสัยของผู้ยังไม่บรรลุมรรคผลนิพพาน ยังเป็นปุถุชน กรรมทั้งปวงของแต่ละคน ย่อมเป็นไปตามอำนาจแห่งจิตใจอันประกอบกระทำกรรมทั้งปวงของแต่ละคนย่อมเป็นไปตามอำนาจใจ ดังที่ท่านกล่าวใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจ แต่ใจนั้นก็เป็นที่ไปตามพลังสอง พลังหนึ่งเป็นพลังของ กิเลส โลก โกรธ หลง อีกพลังหนึ่งเป็นพลังของเหตุผล พลังของกิเลสเป็นพลังที่ทำให้มีตัณหาเป็นความโจดเขลาเบาปัญญา พลังของเหตุผล เป็นพลังที่ทำให้แจ่มใสสว่าง เป็นความมีปัญญาเฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง ถ้าจิตตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลสมาก ก็มีตัณหาเบาปัญญาเบา ถ้าใจมีพลังเหตุผลมากก็มีความสว่างแจ่มใสมาก ปัญญามาก

ถ้าเขวชาญรู้จักเกรงกลัวต่อบาป ไม่ทำความชั่ว สังคมก็จะอยู่อย่างสงบสุข ไม่เดือดร้อน แต่ตามความจริงแล้ว คนเรายังหลงในลาภยศ แสงสีเสียง อยู่จึงไม่สามารถที่จะอยู่กันอย่างสงบได้ เพราะต้องแก่งแย่งชิงดี กันอยู่เพื่ออำนาจและเงินตรา จึงไม่ค่อยที่จะสนใจเรื่องบาปบุญคุณโทษกันสักเท่าไร เรียกว่า “บุญใหม่ไม่สร้าง ใช้นุญเก่าจนหมด” แล้วชีวิตจะมีสิ่งที่ดีเข้ามาได้อย่างไร จึงจำเป็นที่จะฝึกเขวชาญให้รู้จักกฎแห่งกรรม และปลูกจิตสำนึกให้ทำความดีต่อไปเพื่ออนาคตที่ดีของชาติ

4. กิจกรรมยาเสพติด จุดประสงค์เพื่อที่จะให้เขวชาญห่างไกลยาเสพติด มองชีวิตให้มีคุณค่า ไม่จำเป็นต้องพึ่งพายาเสพติด กิจกรรมนี้จะเน้นเรื่องโทษของยาเสพติดโดยที่จะฉายภาพยนตร์สั้น และภาพต่าง ๆ ของผลกระทบที่ได้จากการเสพยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นบุหรี่ยาบ้า ผงขาว เป็นต้น เพื่อให้เขวชาญได้รู้จักโทษของยาเสพติด และไม่นำไปปฏิบัติ ห่างไกลยาเสพติด ตัวอย่างคำสอนจะมีดังนี้ “ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารใด ๆ ก็ตามเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ด้วยการกิน ฉีด สูบ หรือดม หรือด้วยวิธีอื่น จะมีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้เสพดังนี้

4.1 การเสพติดทางจิตใจ หรือการเสพจนเป็นนิสัย เป็นภาวะที่ผู้เสพ มีความรู้สึกสบายใจขึ้น ภายหลังจากที่ได้เสพยาแล้ว จะมีการปรับตัวทางอารมณ์เกิดขึ้น มีความต้องการที่จะเสพ โดยเริ่มจากความต้องการเพียงเล็กน้อย จนถึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า

4.2 การเสพติดทางร่างกาย ระบบสรีรวิทยา จะเกิดการปรับตัวต่อยาที่เสพเข้าไป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเซลล์สมอง การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีอยู่ 2 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง ระยะหลังจากเสพยาเข้าไปแล้ว ระยะที่สองระยะที่ยาหมดฤทธิ์ ทำให้ผู้เสพเกิดความต้องการยาขึ้นมาอีก เมื่อผู้เสพติดหยุดยาจะเกิดอาการเนื่องจากการหยุดยา ซึ่งเรียกกันเป็นภาษาง่ายว่า “อาการลงแดง” ได้แก่ อาการหงุดหงิด ตื่นเต้น วุ่นวาย หวานอน น้ำมูก

และตาไหล เหงื่อออกมาก ม่านตาขยาย ขนลุก กล้ามเนื้อกระตุก ปวดหลังและขามาก ร้อนและหนาวชူးซ่าสลับกัน กระสับกระส่าย คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน เบื่ออาหาร ผอมลง นอนไม่หลับ หายใจเร็ว ความดันโลหิตและอุณหภูมิสูงขึ้น มีความต้องการที่จะได้ยาอย่างแรง อาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นใน 12 ชั่วโมง หลังจากที่ผู้เสพได้ยาครั้งสุดท้าย ไม่ว่าจะป็นมอร์ฟีน หรือเฮโรอีนก็ตาม

4.3 ความทนทาน หมายถึง ผู้เสพมีความต้องการที่จะเพิ่มปริมาณของยามากขึ้น จึงจะทำให้ได้ผลเหมือนเดิม ลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับยาเสพติดบางประเภทเท่านั้น เช่น ฝิ่น และอนุพันธ์ของฝิ่น ยาบางประเภท ถ้าเพิ่มจำนวนมาอาจมีอันตรายถึงชีวิตได้ เป็นต้นว่า แอมเฟตามีนหรือ LSD

4.4 การเสพติดเรื้อรัง หมายถึง ผู้เสพมีความต้องการที่จะเสพแล้วเสพอีก มีความต้องการยาเป็นจำนวนมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด เป็นที่ได้ชื่อว่าเป็นทาสของยาเสพติดอย่างสมบูรณ์ ในระยะนี้การถอนตัวจากการเสพจะเต็มไปด้วยความยุ่งยากลำบาก หลายคนพยายามจะเลิกแต่ต้องหวนกลับมาเสพอีก และหลายคนก็ถึงแก่ความตายเพราะเสพยาเกินขนาด หรือร่างกายขาดยาเป็นต้นเหล่านี้ หลังจากนั้นก็จะอธิบายทั้งคุณและโทษของยาเสพติด เพื่อที่เยาวชนจะได้มีจิตสำนึกในการลด ละ เลิก และเป็นคนดีของเยาวชนของชาติต่อไป

5. กิจกรรรมความกตัญญูต่อพ่อแม่ พ่อแม่ เป็นพระพรหมของลูก เป็นผู้สร้างชีวิตของลูก เป็นครูคนแรก และเป็นอรหันต์ของลูก ดังคำกลอนที่ว่า (พระราชวิจิตรปฏิภาณ. 2550: 75)

พ่อแม่คือพรหมจตุรพักตร์พิทักษ์ลูก
ท่านซึ่งผิดซึ่งถูกเป็นครูใหญ่
เป็นพระอรหันต์แสงทองส่องอำไพ
เป็นผู้ให้ ให้ ให้ ไครมิปาน”

ลูกจึงควรปฏิบัติดูแลท่าน เป็นการตอบแทน ด้วยการยกย่อง สรรเสริญคุณงามความดี บำรุงด้วยปัจจัย ๔ สร้างเกียรติยศ ชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลนำพาพ่อแม่ สู่ความเจริญในทางธรรม และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ก็หมั่นอุทิศส่วนกุศลไปให้

กิจกรรมนี้จะเน้นปลูกจิตสำนึก ในการรักพ่อแม่มากขึ้น เพราะเด็กสมัยนี้ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับพ่อแม่มากนัก พ่อแม่ก็เอาแต่ทำงาน กับไปเที่ยวงานสังคม ไม่ค่อยได้มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก จึงทำให้ลูก ๆ สมัยนี้มีความผูกพันกับพ่อแม่ น้อยมาก บางคนก็ไม่ได้เลี้ยงเลยด้วยซ้ำ ให้ตาและยายเลี้ยงแทน พระวิฑายากร จะอธิบายความหมายของความกตัญญูว่า ความกตัญญู คือ ความรู้คุณ หมายถึง ความเป็นผู้มีใจกระจ่าง มีสติปัญญาบริบูรณ์ รู้อุปการะคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามที่ทำคุณแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะมากก็ตาม น้อยก็ตาม เช่น เลี้ยงดู สั่งสอน ให้ที่พัก ให้งานทำ ฯลฯ ย่อมระลึกถึง ด้วยความซาบซึ้งอยู่เสมอ ไม่ลืมอุปการะคุณ

อีกนัยหนึ่ง ความกตัญญู หมายถึง ความรู้บุญ หรือรู้ อุปการะของบุญที่ตนทำไว้แล้ว รู้ว่าตนเอง พ้นจากอันตรายทั้งหลายได้ดีมีสุขอยู่ ในปัจจุบัน ก็เพราะบุญทั้งหลายที่เคยทำไว้ในอดีต ส่งผลให้จึงไม่ลืมอุปการะของบุญนั้น และสร้างสมบุญใหม่ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป รวมความกตัญญู จึงหมายถึง การรู้จักบุญคุณ อะไรก็ตามที่เป็นบุญ หรือมีคุณต่อตนแล้วก็ตาม ระลึกนึกถึงด้วยความ

ซาบซึ้ง ไม่ลืมเลย คนมีกตัญญู ถึงแม้จะนัยน์ตาบอดมืดทั้งสองข้าง แต่ใจของเขาใสกระจ่างยิ่งกว่าดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์รวมกันเสียอีก ซึ่งกิจกรรมนี้จะเน้นในการที่ลูก ๆ จะต้องตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่อย่างไร ควรจะรักท่านให้มาก ๆ ก่อนที่จะไม่มีโอกาสจะรัก ควรจะเลี้ยงท่าน เพราะคนสมัยนี้ไม่ค่อยที่จะเลี้ยงพ่อแม่ ชอบเอาไปปล่อยที่บ้านพักคนชราต่าง ๆ “พ่อแม่ คนเดียวลูกเจ็ดคนเลี้ยงไม่ได้ แต่ลูกเจ็ดคนพ่อแม่เลี้ยงได้” นี่คือคำพูดอันน่าน้อยใจของผู้เฒ่า ผู้แก่ที่ถูกลูกหลานทิ้งให้อยู่ตามลำพัง พ่อแม่ สำคัญกับลูก ๆ เสมอ ถ้าเยาวชนไทยรู้จักกตัญญูต่อพ่อแม่ ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมก็จะไม่เกิดขึ้น ถ้ารู้จักรักครอบครัว ไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ให้อยู่โดดเดี่ยว และเดี๋ยวตาย ไม่รำคาญท่านเมื่อท่านแก่เฒ่า อย่างนี้ก็ครอบครัวเป็นสุขแล้ว เพราะว่าพ่อแม่ก็รักลูกทุกคน ทำทุกอย่างเพื่อลูกได้ กลอนบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า (พระราชวิจิตรปฏิภาณ. 2550: 25)

“ดวงใจแม่สะอาดแท้กว่าทุกสิ่ง
ดวงใจแม่สะอาดยิ่งกว่าสิ่งไหน
ดวงใจแม่สะอาดเกินกว่าสิ่งใด
ดวงใจแม่มีไว้เพื่อลูกทุก ๆ คน”

พ่อแม่จึงมีคุณมากกว่าที่เราทอดทิ้งได้ลงคอ และผลสัมฤทธิ์ก็คาดว่า เยาวชนที่ผ่านกิจกรรมนี้ไปแล้วก็จะรัก พ่อ แม่ มากขึ้น ไม่ทำร้ายจิตใจท่าน และจะกตัญญูต่อท่านมากขึ้น การที่คนกตัญญูต่อพ่อแม่ นั้นรับรองชีวิตก็มีแต่ความเจริญ

3.3 การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมของสำนักต่าง ๆ

ปัจจุบันได้มีหน่วยงานทั้งที่เป็นส่วนราชการ วัด สำนักสงฆ์ และโรงเรียนร่วมกันจัดโครงการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำสาระสำคัญของวัด สำนักสงฆ์ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอบรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม เสนอ ดังนี้ (พระมหาวัชชัย คุณากร. 2542: 20-23)

3.3.1 ค่ายวัดปัญญานันทาราม

วัดปัญญานันทาราม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี มีจุดมุ่งหมายในการสร้างวัดคือ ตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญ และเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอบรมผู้ใฝ่รู้ในการศึกษาปฏิบัติและเผยแผ่ธรรมแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ท่านกล่าวว่า ต้องการให้สถานที่นี้เป็นที่สำหรับ “สร้างพระ สร้างคน สร้างเยาวชนของชาติ สร้างศาสนทายาทให้มีชีวิตอยู่ในโลกอย่างถูกต้อง ให้มีชีวิตเรียบร้อยตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยมมากเกินไป” ซึ่งจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ถูกนำไปสู่การดำเนินงานและการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของวัดปัญญานันทาราม โดยเฉพาะโครงการเข้าอบรมค่ายพุทธบุตร ซึ่งเป็นกิจกรรมมุ่งฝึกอบรมให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมได้ใช้ชีวิตแบบวิถีพุทธ เพื่อ

พัฒนาเยาวชนให้เป็น “ลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครู เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติ และเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของศาสนาเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและพอเพียง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำหลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นคุณธรรมประจำชีวิต ไม่ตกเป็นทาสของความชั่วร้ายทั้งปวง มีชีวิตปลอดภัยและสงบร่มเย็น
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมดำเนินชีวิตเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้อื่นทั้งในด้านมีระเบียบวินัย อุดมคติ ขยัน ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบและกตัญญูกตเวที เป็นต้น
4. เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีส่วนร่วมในการสืบอายุพระพุทธศาสนา และประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยไว้เป็นมรดกอันล้ำค่าของสังคมไทยสืบไป

การจัดค่ายอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรและค่ายพุทธธรรมของวัดปัญญานันทาราม ระยะเวลา 2 คืน 3 วัน เป็นการจัดบนพื้นฐานของการเรียนรู้จากพระพุทธศาสนานำสู่การปฏิบัติในชีวิตดังปณิธานการดำเนินชีวิตว่า “อยู่อย่างต่ำ กระทำอย่างสูง” ทั้งนี้ หลักสูตรจะครอบคลุมเนื้อหาสาระ 3 ส่วน ได้แก่ วัฒนธรรม คุณธรรม และกิจกรรม เพราะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้การเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรและค่ายพุทธธรรม เป็นส่วนหนึ่งของสาระวิชาพระพุทธศาสนา ที่ต้องใช้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ

3.3.2 ค่ายธรรมทายาท

ค่ายธรรมทายาท ฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม เป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีหน้าที่ให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จัดอบรมเด็กและเยาวชนค่ายคุณธรรมเป็นไปตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน อบรมให้ความรู้แนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ อบรมพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา และให้การอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่หน่วยงานราชการและประชาชนทั่วไปที่มาขอรับการบริการด้านการฝึกอบรมด้านพระพุทธศาสนา

3.3.3 ค่ายฝึกอบรมคุณธรรมวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่โบราณ หลักศีลธรรม จริยธรรมอันเป็นหลักธรรมคำสอนในศาสนาได้หล่อหลอมเป็นประเพณี ระเบียบวินัย ค่านิยม กำหนดเป็นวิถีชีวิตที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าวัฒนธรรม สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สร้างความสุขสงบสันติแก่ประชาชนทั่วไป

สภาพสังคมในปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่หลายอย่างรวดเร็ว ทำให้แนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง เบี่ยงเบนไปจากหลักศีลธรรม จริยธรรมที่ดั่งงามตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา กลับกลายเป็นไปตามวัฒนธรรม

ตะวันตก ที่เน้นการบริโภควัตถุต่างๆ จนเกิดความสับสน ก่อเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เช่น การหลงมัวเมาในอบายมุข สิ่งเสพติด การปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิต ฟุ่มเฟือย เป็นต้น

พระเดชพระคุณ พระราชสิทธิศาสตร์ (สมณศักดิ์ขณะนั้น) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ และในฐานะรองอธิการบดีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มีเจตนาอย่างแรงกล้าที่จะให้มีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่วไป จึงได้สนับสนุนให้บุคลากรส่วนหนึ่งร่วมกับวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) คณะพุทธนิคม และพุทธสมาคมจังหวัดเชียงใหม่ จัดดำเนินการอบรมคุณธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาขึ้น ตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม 2534 ต่อมาในปี 2538 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน โดยทางวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) ร่วมกับสถาบันปัญญานันทะ พุทธนิคมเชียงใหม่ และพุทธสมาคมจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ดำเนินงานต่อจนถึงปัจจุบัน

3.4 ระเบียบการจัดอบรมศีลธรรม“ค่ายพุทธบุตร”

ระเบียบการจัดอบรมศีลธรรม “ค่ายพุทธบุตร” มีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินงานดังนี้ (พระมหาวัชชัย คุณากโร. 2542: 23-31)

ขั้นเตรียมการ

1. มีการติดต่อประสานงาน กำหนดวัน เวลา สถานที่ จำนวนนักเรียน และระดับชั้นเรียนล่วงหน้า เพื่อเขียนโครงการ –เตรียมแผนงาน- เงินงบประมาณ
2. เมื่อโรงเรียนได้วัน-เวลา-สถานที่ แน่แน่นอนแล้ว จึงออกหนังสือนิมนต์เป็นทางการ
3. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนฝ่ายต่างๆ มีการประชุมเตรียมงาน ระหว่างพระวิทยากร กับคณะครูอาจารย์ที่โรงเรียน ก่อนงานล่วงหน้า
4. จัดทำคู่มือ ระเบียบการ ข้อปฏิบัติต่างๆ สิ่งของที่ต้องเตรียม สิ่งของที่ห้ามนำมาสำหรับนักเรียนที่จะเข้าค่าย เพื่อให้ผู้ปกครอง และนักเรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์
5. ในพิธีเปิด - ปิด การเข้าค่าย ควรมีผู้บริหารระดับสูง อธิการบดี ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายอยู่ในพิธี
6. การเข้าค่ายที่สมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด ควรใช้เวลาให้ครบตามหลักสูตรที่วางไว้
7. เตรียมค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ เช่น เทียนไขเท่าจำนวนผู้เข้าอบรม กระดาษถ่ายเอกสาร กระดาษสี อุปกรณ์เครื่องเขียน และค่าพาหนะพระวิทยากรจากที่ต่างๆ

ขั้นดำเนินการ

1. จัดพาหนะของโรงเรียน รับ-ส่ง พระวิทยากร
2. การจัดสถานที่ประกอบด้วย

2.1 หอประชุมใหญ่ (ปูเสื่อ-ไม่มีเก้าอี้)/เครื่องเสียง-ไมค์ 3 ตัว /โต๊ะหมู่/ธงชาติ/พระบรมฉายาลักษณ์/จัดแจกันดอกไม้ที่โต๊ะหมู่และแสตนด์/ข้อความหน้าเวที/โซฟารับแขก 2 ข้าง

2.2 ห้องประชุมเล็ก (ไม่มีเก้าอี้) สำหรับแยกกลุ่มสี่อีก 3 ห้อง/มีเครื่องเสียง-ไมค์ 2 ตัว ทุกห้อง

2.3 ห้องเรียน (ห้องเรียนที่นักเรียนใช้เรียนปกติ-มีเก้าอี้) เท่ากับจำนวนนักเรียนที่เข้าอบรม สมมติว่า ม.2 จำนวน 3 ห้อง ม.3 จำนวน 3 ห้อง ม.5 จำนวน 2 ห้อง และ ม.6 จำนวน 2 ห้อง รวม 10 ห้อง และใช้ห้องเรียนเดิมที่เด็กเรียน

3. จัดคณะครูอาจารย์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ดูแลนักเรียน ห้องละ 1 ท่าน และเป็นวิทยากรประจำกลุ่มสี่อย่างน้อย 1 ท่าน / แยกอาคารที่พัก-ที่อาบน้ำ ระหว่างนักเรียนหญิง-ชาย

4. การรับรายงานตัวนักเรียนวันแรก ให้เอารายชื่อนักเรียนทุกชั้น ทุกห้องที่เข้าค่ายพุทธบุตร มาติดบอร์ด และขีดเส้นใต้ด้วยปากกาสี ๔ สี เรียงตามลำดับเลขที่รายชื่อนักเรียนผู้เข้าอบรม ดังนี้ คือ:

4.1. สีเขียว ตรงกับชื่อนักเรียนคนใด ให้ไปปรับบัตรป้ายชื่อสีเขียว อยู่กลุ่มเมตตา

4.2. สีชมพู ตรงกับชื่อนักเรียนคนใด ให้ไปปรับบัตรป้ายชื่อสีชมพู อยู่กลุ่มกรุณา

4.3. สีฟ้า ตรงกับชื่อนักเรียนคนใด ให้ไปปรับบัตรป้ายชื่อสีฟ้า อยู่กลุ่มมุกิตตา

4.4. สีเหลือง ตรงกับชื่อนักเรียนคนใด ให้ไปปรับบัตรป้ายชื่อสีเหลือง อยู่กลุ่มอุเบกขา

5. นักเรียนที่มาเข้าค่าย ให้นำแก้วน้ำ-ช้อน-ชาม-ขันน้ำ- (พลาสติก) สำหรับทานอาหาร-ชุดนักเรียน ๒ ชุด (รวมชุดที่ใส่มารายงานตัว)-กางเกงวอร์ม-ผ้าถุงสำหรับผลัดอาบน้ำ-ชุดชั้นใน-ชุดนอน-ผ้าปูนอน-ผ้าเช็ดตัว-สบู่-แชมพูสระผม-แปรง-ยาสีฟัน-ผ้าอนามัย-ยากันยุง(ชนิดทา)-ยาประจำตัว-ไฟฉาย-รองเท้าแตะ-และหามนำที่วี -วิทยุ-เกม - สิ่งของมีค่ามาด้วย หากใครนำสิ่งของมีค่ามา จะต้องนำมาฝากครูไว้ ไม่นอนุญาตให้สวมกางเกงขาสั้น-ยีนส์-กางเกงขาวเล-เสื้อแขนกุด-เสื้อรัดรูป-เสื้อเอวลอย-อาหารทุกชนิด

6. การรับประทานอาหาร ให้นักเรียนเตรียมภาชนะของตนเอง เข้าแถวตามลำดับกลุ่มสี่ เมื่อรับประทานอาหารแล้ว ให้เข้าไปนั่งรอในกลุ่มสี่ เพื่อเตรียมกล่าวคำบูชาอาหาร ก่อนรับประทานอาหาร (อาหารต้องพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเข้าแถว ต้องมีผู้ตักอาหารให้ และใช้เวลา มาก หากนักเรียนมีจำนวนมาก)

7. ให้นักเรียนเตรียมสมุด-ปากกา ๒ ด้าม สำหรับบันทึกวิชาต่างๆ ที่เข้าอบรม และส่งให้คุณครูตรวจ หลังจากอบรมค่ายพุทธบุตรเสร็จ เพื่อประเมินผลนักเรียน หากนักเรียนคนใดไม่เข้าอบรม หรือหนีการอบรม จะถูกติด ร ในรายวิชาพระพุทธศาสนา

8. ให้สถานศึกษากวดขันเรื่อง ความประพฤติ ระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา การเข้าพัก การนอนการหลบหนีค่าย และการคลุกคลีระหว่างชาย-หญิง

9. การดำเนินกิจกรรมอบรมของพระวิทยากรทุกครั้ง ควรมีคุณครู-อาจารย์ร่วมด้วยทุกครั้ง

10. หลังเสร็จกิจกรรมของทุกวัน จะมีการประชุมพระวิทยากร ครู อาจารย์ เพื่อทราบปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

11. หากโรงเรียนมีความประสงค์จะจัดทำหนังสือ เกี่ยวกับโครงการอบรมศีลธรรม ค่ายกพุทธบุตรมีโครงสร้างการจัดทำ ดังนี้

- 11.1 โครงการ - แผนงาน
- 11.2 คำสั่งโรงเรียน / คณะกรรมการแผนกต่างๆ
- 11.3 กำหนดการ
- 11.4 คติธรรมจากผู้อำนวยการ / ข้อเขียนจาก ผช. ฝ่ายต่างๆ
- 11.5 ข้อเขียนจากพระวิทยากร / รายนามพระวิทยากร
- 11.6 หลักธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 11.7 รายนามเจ้าภาพ/ผู้บริจาค / ผู้สนับสนุนฝ่ายต่างๆ
- 11.8 อื่นๆ ที่เห็นสมควร

12. เตรียมนักเรียนเสริมกิจกรรม

12.1 นักเรียนตัวแทนพิธีมอบตัวเป็นศิษย์ ชาย-หญิง (เป็นประธาน หรือ อ่านหนังสือ
ถูกต้อง)

12.2 นักเรียนตัวแทนพิธีจุดเทียนปัญญา ชาย-หญิง (เป็นประธาน หรือ อ่านหนังสือ
ถูกต้อง)

13. บทบาทและหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา

- 13.1 รับรายงานตัว แจกป้ายชื่อ ให้นักเรียนนำกระเป๋า-สิ่งของไปเก็บเป็นกลุ่มๆ
- 13.2 ดำเนินการให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม เน้นให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันทำความดีให้มากที่สุด และปฏิบัติตามระเบียบ เช่น เน้นให้ติดป้ายชื่อ วางรองเก้าอี้ รับประทานอาหาร นั่งเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลา ไม่คุยกันในห้องประชุมฯลฯ
- 13.3 ใช้กลุ่มสัมพันธ์ให้นักเรียนรู้จักเสียสละ มีน้ำใจ สามัคคี ช่วยกันทำงาน และสำรวจนักเรียนทุกกิจกรรมว่าใครขาด โดยเฉพาะก่อนเข้านอนว่ามีใครหายบ้าง
- 13.4 ช่วยจัดเลี้ยงอาหาร เครื่องดื่ม ตามเวลาที่กำหนด
- 13.5 สำรวจกระเป๋านักเรียน รับฝากสิ่งของมีค่า แก้ปัญหาสิ่งของนักเรียนหาย
- 13.6 ประสานงาน-เป็นวิทยากรพิเศษ ช่วยพระวิทยากรในการอบรม
- 13.7 ร่วมกิจกรรม ร่วมกิน ร่วมนอน เป็นที่ปรึกษา รับทราบปัญหาของนักเรียน

ข้อปฏิบัติในการอยู่ค่าย

1. ทำใจให้สงบ ทำ พูด คิด ในสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์
2. รักษากาย วาจา ใจ ให้สงบ สุภาพ เรียบร้อย
3. รักษากฎระเบียบ และรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดอยู่เสมอ
4. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ประหยัด
5. รู้จักแสวงหาความรู้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. รู้จักเคารพในสิทธิ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

7. พยายามสร้างความดี งดเว้นสร้างบาป ละอบายมุขทั้งปวง
8. ให้มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละช่วยเหลืองานต่างๆ ของส่วนรวม
9. ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของวัด และโรงเรียน

กติกาสัญญาใจ

1. ให้กำหนดในใจว่า “เรามาฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี” จึงควรพยายามละเว้นเรื่องต่างๆ ที่ทำให้จิตเศร้าหมอง ประคองจิตใจให้ถึงธรรม
2. พยายามสำรวมตัวเองทั้งทางกาย วาจา และใจ
3. พยายามงดการพูดคุย พูดเฉพาะความจำเป็นเท่านั้น
4. มีสติทุกอิริยาบถ ให้รู้ตัวว่าขณะนี้กำลังทำอะไรอยู่
5. ลดทิฏฐิมานะ อัดตา ตั้งใจรักษาศีล เจริญจิตภาวนา และใช้เมตตาให้มาก
6. อดทนต่อความยากลำบากทุกกรณี
7. เมื่อมีปัญหา สงสัยสิ่งใด ให้ถามพระวิทยากร หรือ คณะครู
8. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เก็บร่องทำให้เป็นระเบียบในที่ที่กำหนด
9. ช่วยกันทำความสะอาดที่พักทุกคน และรักษาความสะอาดสถานที่ รวมถึงการใช้ห้องน้ำ
10. ห้ามสมาชิกชาย หญิง อยู่ในที่ลับสองต่อสอง
11. มีมารยาทในการรับประทานอาหาร สุภาพเรียบร้อยต่อสมาชิกร่วมค่ายและบุคคล

ทั่วไป

12. ตรงต่อเวลา และไม่ลุกออกจากห้องประชุม หรือห้องเรียนก่อนเวลา
13. ขณะสวดมนต์ไหว้พระ ฝึกสมาธิ ฟังบรรยายธรรม ห้ามส่งเสียงดังเป็นอันขาด
14. ห้ามนำอาหาร ขนม หรือสิ่งเสพติดต่างๆ เข้าไปรับประทานอาหารหรือเก็บไว้ในห้อง
15. ห้ามออกนอกบริเวณวัด หรือ โรงเรียน ที่ใช้จัดค่ายพุทธบุตร
16. ข้อวัตรปฏิบัติอื่นๆ นอกไปจากนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมแก่กาลเทศะ เพศ

และวัย

คำบวชก่อนรับประทานอาหาร

ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า หลายคนเห็น่อยยาก ลำบาก
หนักหนาสงสารบรรดา คนยากคนจน ในโลกนี้ ยังมีคน ที่จนยาก แสนลำบาก อัดคัต และขัดสน
อย่ากินทิ้ง กินขว้าง ตามใจตน สงสารคน อื่นที่ ไม่มีกิน

กติกาในการรับประทานอาหาร

1. ไม่ดั่ง 2. ไม่หก 3. ไม่เหลือ

กล่าวขอบคุณหลังรับประทานอาหารเสร็จ

ขอบคุณ ขอบคุณ ขอบคุณ ที่ท่านการุณย์-เมตตาทำอาหารมาให้ พวกเราชาวพุทธบุตร
ซาบซึ้งในน้ำใจ ตั้งแต่ขึ้นไป ทำความดีตอบแทน ขอขอบคุณครับ ขอขอบคุณค่ะ

ปณิธานพุทธบุตร

น อนริย์ กริสุสามี เราชาวพุทธบุตรจักไม่ทำสิ่งต่ำทราม
อนริย์ กริสุสามี เราชาวพุทธบุตรจักกระทำแต่สิ่งดีงาม

ตาราง 1 ตารางอบรมและทำกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรในแต่ละวัน

วัน ที่..... เดือน..... พ.ศ.

เวลา	รายการปฏิบัติ	ผู้ดำเนินรายการ
07.30-08.00	- นักเรียนมารายงานตัว,รับป้ายชื่อ	คณะครู
08.00-08.30	- ร่วมกันที่ห้องประชุม - ชักซ้อมความพร้อมในเรื่องพิธีการ - การกราบ-ไหว้และการลุกนั่งเป็นต้น	คณะครู , พระอาจารย์
08.30-09.30	- ประธานฝ่ายฆราวาสจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย - ประธานฝ่ายสงฆ์นำสวดมนต์ไหว้พระ - เข้าสู่พิธีการมอบตัวเป็นพุทธบุตร โดยประธานฝ่ายสงฆ์ รับมอบตัวพร้อมทั้งให้โอวาท	คณะครู
09.30-11.30	- ชี้แจงวัตถุประสงค์ - นำเข้าสู่กิจกรรมสัญญาใจ	พระอาจารย์
11.30-12.45	- รับประทานอาหารและพักผ่อนตามอัธยาศัย	พระอาจารย์
13.00-14.30	- เปิดตัวคณะพระวิทยากร	พระอาจารย์
14.30-16.30	- เข้าฐานการเรียนรู้ ฐานพัฒนาจิต ฐานนักเรียนที่ดี	พระอาจารย์
16.30-17.30	- อาบน้ำ, ทำภารกิจส่วนตัว	คณะครู
17.30-18.30	- ทานข้าวเย็น	พระอาจารย์
18.30-20.00	- สวดมนต์ทำวัตรเย็นและทำกิจภาวนา	พระอาจารย์
20.00-20.30	- นันทนาการฝึกสติ	พระอาจารย์

ตาราง 1 (ต่อ)

เวลา	รายการปฏิบัติ	ผู้ดำเนินรายการ
21.00-22.00	- กิจกรรมเพื่อน หรือ กิจกรรมรักในหลวง	พระอาจารย์
22.00-22.30	- ทำภาระกิจส่วนตัว	พระอาจารย์
22.30	- นอน	คณะครู

วัน ที่ เดือน พ.ศ.

เวลา	รายการปฏิบัติ	ผู้ดำเนินรายการ
05.00-05.30	- ตื่นนอน อาบน้ำ ทำกิจส่วนตัว	คณะครู
05.30-06.30	- สวดมนต์ทำวัตรเช้าและทำจิตภาวนา	พระอาจารย์
06.30-07.30	- เดินจงกรมรับอรุณ และทำกายบริหาร	คณะครู ,พระอาจารย์
07.30-08.30	- รับประทานอาหารเช้า	พระอาจารย์
08.30-09.30	- เรียนรู้ศีลห้า	พระอาจารย์
09.30-10.30	- ธรรมบันเทิง	พระอาจารย์
10.30-11.30	- กิจกรรม “กฎแห่งกรรม”	พระอาจารย์
11.30-13.00	- รับประทานอาหารเช้าและพักผ่อนตามอัธยาศัย	พระอาจารย์
13.00-14.30	- ก่อนบ่ายคลายเครียด	พระอาจารย์
14.30-16.30	- เข้าฐานการเรียนรู้ - ฐานสมาธิ - ฐานแฟนพันธุ์ใหม่	พระอาจารย์
16.30-17.30	- อาบน้ำ และพักผ่อนตามอัธยาศัย	คณะครู
17.30-18.30	- พักรับประทานอาหาร	พระอาจารย์
18.30-20.00	- สวดมนต์ทำวัตรเย็นและ ทำจิตภาวนา	พระอาจารย์
20.00-22.00	- กิจกรรมแสงเทียนแต่บุพพการี (แสงเทียนส่องใจ)	พระอาจารย์
22.00-22.30	- กิจกรรมกระจกส่องใจ	พระอาจารย์
22.30	- นอน	คณะครู

ตาราง 1 (ต่อ)

วัน ที่ เดือน..... พ.ศ.....

เวลา	รายการปฏิบัติ	ผู้ดำเนินรายการ
05.00-05.30	- ตื่นนอน อาบน้ำ ทำกิจส่วนตัว	คณะครู
05.30-06.30	- สวดมนต์ทำวัตรเช้าและทำจิตภาวนา	พระอาจารย์
06.30-07.30	- เดินจงกรมรับอรุณ และทำกายบริหาร	คณะครู , พระอาจารย์
07.30-08.30	- พักรับประทานอาหารเช้า	พระอาจารย์
08.30-10.00	-กิจกรรมนันทนาการ	พระอาจารย์
10.00-11.30	- กิจกรรมขอขมาบูชาครู	พระอาจารย์
11.30-12.30	- พักรับประทานอาหารกลางวัน	คณะครู
12.30-14.00	- เปิดใจก่อนจาก ขอขมาพระวิทยากร	พระอาจารย์
14.30	- เดินทางกลับ	คณะครู

หมายเหตุ : ตารางนี้เปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาส

คำกล่าวมอบตัวเป็นศิษย์

พระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลาย มีความตระหนักดีว่า ชีวิตนี้สามารถพัฒนาได้ พวกข้าพเจ้าทั้งหลาย จึงพยายามเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาตนเอง ยกกระดับชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น เหมือนดอกบัวที่เกิดในโคลนตม แต่พยายามถีบตัวขึ้นมาบานสะพรั่งเหนือน้ำ โดยไม่เปื้อนโคลน มีแต่ความบริสุทธิ์ จึงคู่ควรเป็นดอกไม้บูชาพระพุทธเจ้า แม้พวกข้าพเจ้าทั้งหลายก็พยายามพัฒนาตนให้เป็นเช่นนั้น

พระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ การพัฒนาตนเองและยกกระดับตนเองให้สูงขึ้นนั้น นับเป็นภาระอันหนักมากในชีวิต ลำพังสติปัญญาของพวกข้าพเจ้า ซึ่งมีอยู่ขณะนี้ ย่อมยากเหลือเกิน ที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในระดับสูงได้ จึงต้องอาศัยความเมตตากรุณาจากพระอาจารย์และครูอาจารย์ ช่วยแนะนำพร่ำสอนอีกส่วนหนึ่ง และนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่เดียว

พระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลาย เข้าใจถึงความรัก ความห่วงใย และความปรารถนาของครูอาจารย์ด้วยดีเสมอมา เมื่อทราบว่าคณะครูอาจารย์มีความปรารถนาจะให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย เข้าร่วมอบรมศีลธรรมค้ำชูพุทธบุตร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยแล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยิ่งมีความซาบซึ้งในพระคุณของท่านมากขึ้น ท่านมิใช่พ่อก็เหมือนพ่อ ท่านมิใช่แม่ก็

เหมือนก็แม่ ที่มีต่อความหวังดีต่อพวกข้าพเจ้าเสมอมา ด้วยความสำนึกในพระคุณอันยิ่งใหญ่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอน้อมกายและใจ มอบให้แก่พระอาจารย์และครูอาจารย์ เพื่อเป็นศิษย์ที่ดีของท่านทั้งหลาย อันจะนำมาซึ่งความสุขและความเจริญ ของข้าพเจ้าทั้งหลายสืบไป

ขอให้นักเรียนชายนั่งคุกเข่าทำเทพบุตร นักเรียนหญิงนั่งท่าเทพธิดา ขอให้นักเรียนทั้งหลายว่าตามข้าพเจ้าดังนี้ “ข้าแต่พระอาจารย์ และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอมอบกายและใจ เป็นศิษย์ที่ดีของพระอาจารย์และครูอาจารย์ ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะตั้งใจศึกษา เชื่อฟังคำสอน และปฏิบัติตามด้วยความเคารพทุกประการ ด้วยสัจจะวาจาขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย จงมีแต่ความสุข ความเจริญตลอดกาลนานเทอญ

ขอตั้งจิต ปณิธาน อย่างหาญกล้า	ดวงจิตข้า จะคงมั่น มิหวั่นไหว
จะนับถือ สักการะ พระรัตนตรัย	ทั้งกายใจ แน่วแน่ ไม่แปรปรวน
จะปฏิบัติ ตามหลักธรรม คำสอนสั่ง	เพื่อเหนียวรั้ง ดวงใจ ไม่ผันผวน
แม้จะมี ผู้ใด มุ่งใส่ชวน	จะไม่ด่ว่น เปลี่ยนใจ ไปศรัทธา
จะแน่วแน่ ซื่อตรง องค์พุทธะ	ด้วยสัจจะ ยึดมั่น พระศาสนา
จะทำทาน รักษาศีล ภาวนา	ขอสัญญา ถือไตรรัตน์ เป็นหลักชัย
ต่อไปนี้ มีชื่อว่า พุทธบุตร	ไม่ยังหยุด ตั้งใจ ฝึฝึกฝน
จะรักเกียรติ รักศักดิ์ศรี ความดีตน	เพื่อทุกคน เอาอย่าง ในทางดี
จักเดินตาม รอยบาท องค์พระพุทธ	พุทธบุตร ย่อมตระหนัก ซึ่งศักดิ์ศรี
ไม่กระทำ สิ่งต่ำทราม ความอับปรีย์	จักทำดี ด้วยกาย วาจาใจ
จักช่วยเหลือ ผู้อื่น ให้พ้นทุกข์	เป็นความสุข ของชีวิต จิตแจ่มใส
ทำความดี โดยไม่หวัง ผลจากใคร	แต่ทำเพื่อ ยกจิตใจ ให้ถึงธรรม
สุดท้ายนี้ ลูกขอยำ ในคำมั่น	ตามปณิธาน อย่างมั่นใจ ไม่ถล่า
แม้มีทุกข์ ปางตาย ไม่ทิ้งธรรม	รักษาความ เป็นพุทธบุตร สุดชีพเอย

พุทธบุตรทุกคนกราบลงพร้อมกัน

อัญชลี วันทา อภิวาท

อัญชลี วันทา อภิวาท

อัญชลี วันทา อภิวาท

วันทา

สรุป โดยรวมแล้วการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการอบรมเข้าค่าย “พุทธบุตร” นั้นเพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน ให้เป็นคนดีของพ่อแม่ เป็นคนดีของสังคม มีมารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้เยาวชนได้อบรมเข้าค่ายพุทธบุตร

4. แนวคิดการบริหาร

การบริหาร เป็นความรู้และขั้นตอนดำเนินงานในส่วนของการวางแผน การจัดการเพื่อทำให้โครงการแล้วเสร็จตามเป้าหมายได้ถูกต้องตามที่วางแผนไว้ การวางแผนและการบริหารทรัพยากรใต้อันทั้งตัวมนุษย์และในเรื่องของงาน โดยคาดคะเนทิศทางของโครงการตั้งแต่วันเริ่มต้นจนถึงวันเสร็จงาน รวมถึงการกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานที่จะทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพ

4.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารโครงการจะประสบผลสำเร็จได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ (วิวรรณสารกิจปริชา. 2552: 63)

1. ความละเอียด หมายถึง การสร้างแผนงานโดยรวมอย่างละเอียด การวิเคราะห์และควบคุมการดำเนินงาน โดยการแตกโครงสร้างงาน การเลือกบุคคลในทีมงานโดยวิเคราะห์ทั้งความเชี่ยวชาญและทักษะต่างๆ ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล รวมถึงการประเมินโครงการก็ต้องใช้ความละเอียดเช่นกัน
2. ความยืดหยุ่น หมายถึง การยอมรับและความสามารถที่จะปรับเปลี่ยน เพื่อรับมือกับความเสี่ยงต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถสร้างเส้นทางเพื่อรับงานหรือสภาวะวิกฤตได้หลายเส้นทาง เพื่อสร้างความยืดหยุ่นสร้างทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินการต่อไป
3. แรงจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้ทีมงานในการดำเนินงานในกรอบที่ถูกกำหนด โดยสร้างความท้าทายให้กับงานมากขึ้น รวมถึงการจับคู่ทักษะของบุคลากรและงานให้สอดคล้องกัน สร้างการรับรู้ในความก้าวหน้าและความสำเร็จเป็นระยะๆ
4. ผู้บริหารโครงการ ต้องมีทักษะเกี่ยวกับบุคคล การติดต่อสื่อสาร การวางแผนมีวิสัยทัศน์และสามัญสำนึก มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน มีความรู้เกี่ยวกับโครงการที่บริหารรู้จักมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม
5. ทีมงาน ต้องประกอบด้วยคนที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะในด้านต่างๆ ที่สัมพันธ์กับงานในโครงการ หรือมีฉะนั้นก็ต้องเปิดใจรับการฝึกฝน อบรม ซึ่งผู้ร่วมทีมงานอาจจะเป็นผู้ที่อยู่ในองค์กรหรือเป็นบุคคลภายนอกที่สรรหามาก็ได้
6. การมีส่วนร่วม หมายถึง การรับฟังซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และความคิดเห็น ผู้บริหารโครงการแบ่งปันข้อมูลที่เป็น “ภาพรวม” ของโครงการให้ทีมงานรับทราบ เพื่อความเข้าใจจุดประสงค์ของโครงการอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความทุ่มเทและการมีส่วนร่วมในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งในการทำงานและการประเมินควรให้มีการผูกมัดหลายฝ่ายให้มีส่วนร่วม

7. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นทักษะจำเป็นที่จะหล่อหลอมความต้องการความประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนที่เกี่ยวกับโครงการเข้าด้วยกันอย่างดี เป็นที่ยอมรับร่วมกันและใช้ทักษะนี้ในการคลี่คลายความซับซ้อนของงาน เสริมสร้างจุดแข็ง กำจัดจุดอ่อน และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ทุกภาคส่วน โดยการตั้งคำถามเพื่อคำตอบที่นำสู่การแก้ไขปัญหามาให้ตรงจุดตรงประเด็น อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์สังเคราะห์ผิดพลาดก็อาจทำให้เกิดความล้มเหลวได้

8. การสื่อสาร การรายงานความก้าวหน้าของโครงการการสร้างระบบสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แลกเปลี่ยนข้อมูล รับรู้ความต้องการของกันและกัน การติดต่อสื่อสารต้องชัดเจน จดบันทึกและจดจำร่วมกันในสิ่งที่ตกลงกันสร้างระบบการสื่อสารที่ดี มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารโครงการกับทีมงานทั้งเป็นรายบุคคล และร่วมกันในกลุ่มใหญ่สม่ำเสมอการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพเป็นบ่อเกิดของปัญหาได้โดยง่าย

9. การตรวจสอบ หมายถึงการเทียบเคียง ผลกับวัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน โดยระบุจุดตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการให้ที่อยู่เสมอ จัดสร้างตารางการทำงานที่ดียืดหยุ่นได้ สอดคล้องกับเหตุผลและจัดสรรทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ตรวจสอบความคืบหน้าได้ชัดเจน และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่การตรวจสอบต้องไม่ทำให้ผู้ไม่รู้สึกลัวโดนจับผิด แต่ควรดำเนินการอย่างสร้างสรรค์

10. ความซื่อสัตย์ ไม่ปิดบังหรือกลบเกลื่อนปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากปัญหาสามารถเปลี่ยนเป็นวิกฤตทำให้ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ ควรแจ้งข้อมูลในสิ่งที่เกิดขึ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบตั้งแต่เมื่อปัญหาเริ่มขึ้น เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมให้ตามเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ดีขึ้นอีกทั้งข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ต้องเป็นข้อเท็จจริงหรือมีฉันทานาจจะทำให้วิเคราะห์ผิดพลาด และนำไปสู่การตัดสินใจผิดหรือขาดประสิทธิภาพได้

11. เรียนรู้ ใช้การประเมินผลเป็นโอกาสในการเรียนรู้ โดยไม่ใช้ช่วงเวลาดังกล่าวในการวิพากษ์วิจารณ์ หรือกล่าวโทษกัน แต่ช่วยค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อีก พิจารณาข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงโครงการได้ทันทั่วทั้ง

12. การสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กร การบริหารหรือประเมินโครงการจะสำเร็จลุล่วงไปได้ยาก หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กรทั้งด้านปัจจัยการให้ความร่วมมือของบุคคลในองค์กรและการสนับสนุนทรัพยากร

13. คุณประโยชน์ การบริหาร หรือ ประเมินโครงการ จะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญจึงจะทำให้คุณภาพของการบริหารและการประเมินเป็นไปตามความมุ่งหวังที่ต้องการและควรพิจารณาเชิญบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมดูแลการประเมินผล เพราะการเชิญผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการร่วมประเมินผลโครงการ จะช่วยขยายมุมมองและแยกแยะประเด็นการทำงานออกจากประเด็นทางอารมณ์ได้อย่างชัดเจน

14. เป็นไปได้และ SMART การกำหนดกรอบปัจจัยของโครงการต้องตั้งอยู่บนความเป็นไปได้ และวัตถุประสงค์ควรถูกกำหนดโดยใช้ SMART (Specific, Measurable, Action-

oriented, Realistic, Time – Limited) เพราะถ้าวัตถุประสงค์ชัดเจน การดำเนินการบริหารและประเมินโครงการ รวมถึงการคาดคะเนความเสี่ยงจะเที่ยงตรงมากขึ้น

การบริหารและการประเมินโครงการควรได้พิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อรับทราบถึงความเป็นไปได้ ประโยชน์ วิธีการบริหารจัดการ เพื่อความสำเร็จของโครงการและรับรู้ข้อมูลที่จะปรับปรุงโครงการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ กินวงศ์ (2543: 15 – 16) ได้สรุปความหมายของการบริหารไว้คือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ในการร่วมมือกันทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้า เรียกว่า ผู้บริหาร และการร่วมมือนั้นจะจัดในรูปขององค์การประเภทต่าง ๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีองค์การนั้น ๆ

ปราชญา กล้าผจญ (2543: 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการวางแผนจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกในองค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

เสนาะ ดีเยาว์ (2543: 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายประการ เช่น

1) การบริหาร คือ การทำงานให้สำเร็จโดยคนอื่น 2) การบริหาร คือ กิจกรรมในการใช้ทรัพยากรขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและวัตถุเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ 4) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

เดโจน (Dejon, 1978: 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นกระบวนการที่จะทำให้อุบัติประสงค์ประสบความสำเร็จ โดยผ่านทางบุคคลและการใช้ทรัพยากรอื่น กระบวนการดังกล่าวรวมถึงองค์ประกอบของการบริหารอันได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์การ การกำหนดนโยบาย การบริหารและการควบคุม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นหัวหน้าในการดำเนินการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนให้บรรลุภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 43 – 44) ได้สรุปการบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดการลงมือปฏิบัติงาน เนื่องจากการบริหารมีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือการตัดสินใจ
2. ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3. ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว เนื่องจากต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน

4. ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่นและสังคมโดยส่วนรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ทางการบริหาร

5. ช่วยก่อให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุนช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้งบประมาณ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะใช้ต้องมีการวางแผนก่อนว่าจะใช้อย่างไร เท่าไรและในเวลาใดจึงจะเหมาะสม

6. ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุดในปัจจัยทางการบริหาร แต่ได้ผลตอบแทนสูงสุดและทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงานที่มีประสิทธิผลคือ เมื่อมีการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

7. ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคี เนื่องด้วยการบริหารคือ การแบ่งงานกันทำตามความรู้ ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มารวมกลุ่มกันทำงาน มีการจัดสรรอย่างทั่วถึงถึงงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ และรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกต่อกัน

8. ช่วยให้หน่วยงานหรือองค์การมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

9. ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่า การบริหารเป็นการปฏิบัติงาน (Implementation) ที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย (Policy Determination) ของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองนโยบายของฝ่ายการเมือง แล้วการเมืองให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้น จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

5. กระบวนการบริหารโครงการ

การบริหารเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ เนื่องจากการบริหารที่ดี จะสนับสนุนให้การดำเนินงานตามโครงการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความล้มเหลวต่าง ๆ ของโครงการเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ และสาเหตุสำคัญที่เกิดขึ้นบ่อยก็คือความล้มเหลวที่เกิดจากการบริหารงานผิดพลาด แม้ว่าการศึกษาวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ตลาด วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม การเงินและเศรษฐศาสตร์ จะชี้ชัดว่าโครงการมีความเป็นไปได้ แต่ถ้าขาดการ

บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โครงการนั้นจะมีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยมาก (สุรพล หล่อตระกูล. 2549: 6)

ความหมายของคำว่า “โครงการ” หรือ “การบริหารโครงการ (Project Management)” ความหมายของคำเหล่านี้อาจจะแตกต่างกันออกไปตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น โครงการ อาจหมายความว่าแผนงาน แผนโครงการ หรือ การจัดงาน หรือ คำว่า “โครงการ (Project)” อาจจะมี ความหมายตามรากศัพท์ว่าการก้าวไปข้างหน้า แล้วอันที่จริงคำว่าโครงการ ควรจะหมายถึงอะไรนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารโครงการ ดังนี้

สุภาดา สิริภุตตา (2543: 41) กล่าวว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการใดๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับการบริหารโครงการ กล่าวคือ การบริหารงานที่ดีจะช่วยให้การดำเนินงานตามโครงการมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานและในทางตรงกันข้ามแม้ว่าโครงการนั้นจะออกแบบไว้ดีมาก มีความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิคงบประมาณและเงื่อนไขอื่นใดในระดับสูงก็ตาม ถ้าบริหารจัดการไม่ดีโครงการนั้นก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์

ดัฟฟี (Duffy. 2551: 23) กล่าวว่าไว้ว่าโครงการคือ งานที่ต้องทำให้สำเร็จโดยมีการระบุจุดสิ้นสุดของโครงการในธุรกิจทั่วไป และโครงการหมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กัน และจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่ทำงานชิ้นหนึ่งร่วมกันภายในช่วงเวลาตั้งแต่หนึ่งเดือนไปจนถึงสิบแปดเดือน

เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 104) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง แผนงานที่กำหนดไว้ให้ในลักษณะที่มีชิ้นงานประจำ แต่เป็นงานพิเศษที่มีความสำคัญ ซึ่งจะต้องรับดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในกำหนดเวลาที่แน่นอน และภายในวงเงินงบประมาณที่จำกัด

บุษบา จริงบำรุง (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารโครงการจึงไม่ใช่ชิ้นงานประจำเป็นการทำงานที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว โดยมีข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณ ทรัพยากร และผลลัพธ์ โครงการต้องรองรับความต้องการขององค์กร ดังนั้นการดำเนินการโครงการใดๆ ให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยการบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ

วิสูตร จิระดำเกิง (2552: 41) ให้ความหมายของการบริหารโครงการ คือ การจัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เริงศักดิ์ บุญเพิ่ม (2546: 15) กล่าวว่า การบริหารโครงการ หมายถึง การจัดการให้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้งานดำเนินงานโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “การบริหารโครงการ” คือการบริหารจัดการและกำกับทรัพยากรซึ่งได้แก่เวลา วัสดุ บุคลากร ค่าใช้จ่าย และวิธีดำเนินการ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งการบริหารจัดการนี้เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดขององค์กร สามารถควบคุมให้โครงการดำเนินได้ตาม

งบประมาณ เวลา และคุณภาพที่กำหนด ซึ่งครอบคลุมการทำงานทั้งหมดของกระบวนการบริหารโครงการ (Project Management) ตั้งแต่กระบวนการเริ่มดำเนินงาน กระบวนการควบคุมโครงการไปจนถึงกระบวนการประเมินผลโครงการ

ในการบริหารโครงการนั้น ควรให้ความสำคัญในการพิจารณาให้เกิดความชัดเจนในด้านจุดประสงค์ของโครงการ เป้าหมาย และบทบาท ความรับผิดชอบของผู้ร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวนี้ ได้แก่ บุคลากร ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ความร่วมมือกันของทีมงาน ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อมูล ระบบงาน เทคนิค เงินทุน และ เวลา การดำเนินงานสู่ความสำเร็จจะต้องสามารถบริหารจัดการด้านต้นทุนให้ค่าใช้จ่ายรวมอยู่ภายใต้งบประมาณที่เตรียมไว้ด้านเวลาให้บรรลุเป้าหมายตามกรอบเวลาที่กำหนด และด้านคุณภาพคือให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีกระบวนการบริหารโครงการ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การวางแผน การเตรียมการ การดำเนินการ และการปิดโครงการ แต่ในปัจจุบันกระบวนการบริหารโครงการนี้ผู้ประเมินโครงการบางท่านอาจจะเพิ่มองค์ประกอบที่ 5 แทรกเข้าไปด้วยได้ นั่นคือระบบการกำกับ ควบคุม ทั้งนี้กระบวนการบริหารโครงการใน 4 ขั้นตอนนั้น ควรพิจารณาวัตถุประสงค์ กิจกรรม เครื่องมือ และทักษะที่ต้องใช้ในโครงการประกอบรวมกันด้วยสาเหตุว่าผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ การเตรียมการสำหรับการดำเนินกิจกรรม และเลือกใช้เครื่องมือ รวมทั้งทักษะต่างๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารโครงการ ดังนี้

ดัฟฟี (Duffy, 2551: 24) การบริหารและการประเมินโครงการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์การสู่ความสำเร็จอันทรงคุณค่า การบริหารโครงการและการประเมินโครงการเป็นงานที่มีความขัดแย้งในตัวเองมากมาย เช่น ต้องมองโครงการในภาพกว้าง แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณารายละเอียดและแตกโครงสร้างงาน มอบหมายงานและทรัพยากรอย่างละเอียดและเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน อีกทั้ง ยังต้องรับรู้ความต้องการ ความคาดหวังของบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลภายนอกอื่นๆ แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ หล่อหลอมสู่เป้าหมายใหญ่เดียวกัน งานบริหารและประเมินโครงการเป็นงานที่ละเอียดแต่ยืดหยุ่น ผู้บริหารโครงการต้องมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี รวมทั้ง การประเมินโครงการก็ต้องเที่ยงตรง โปร่งใส เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายอย่างสร้างสรรค์ งานจึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี กระบวนการบริหารโครงการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการวางแผน
2. ขั้นตอนการเตรียมโครงการ
3. ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ
4. ขั้นตอนการปิดโครงการ

ทวีป ศิริธรรม (2544: 52) กล่าวถึงกระบวนการบริหารโครงการที่สมบูรณ์มีขั้นตอน ดังนี้

1. การริเริ่มโครงการ (Project Initiation) เป็นการเริ่มต้นโครงการตามกรอบนโยบาย ปัญหาและความต้องการขององค์กร โดยจัดทำเป็นร่างหรือข้อเสนอของโครงการ (Project Proposal) นำเสนอผู้บริหารระดับสูงพิจารณา

2. การวางแผนโครงการ (Project Planing) เป็นการกำหนดกิจกรรมย่อยต่างๆ และเป้าหมายทางด้านปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมย่อยนั้น กำหนดค่าใช้จ่ายระยะเวลาดำเนินการ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้จัดการโครงการ ทีมงานที่รับผิดชอบโครงการ

3. การวิเคราะห์โครงการ (Project Analysis) และการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Feasibility) เป็นการวิเคราะห์เพื่อการประเมินค่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการในด้านของเทคนิคหรือวิชาการ ด้านสังคม สถาบัน และสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจการเงิน ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละโครงการของกิจกรรมโครงการชัดเจนยิ่งขึ้นสามารถตัดสินใจดำเนินการโครงการได้อย่างใจ มีความเสี่ยงหรือผิดพลาดน้อย

4. การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation) เป็นการดำเนินงานตามแผนโครงการที่กำหนดไว้หรือนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ

5. การควบคุมโครงการ ประกอบด้วย

5.1 การติดตามโครงการ ได้แก่ การติดตามความก้าวหน้า การเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เป็นจริงกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง การวิเคราะห์ผลกระทบและการปรับปรุงโครงการ

5.2 การประเมินโครงการ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์โดยรวมของโครงการหรือแผนงาน เพื่อปรับปรุงโครงการ หรือตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

6. การยุติโครงการ (Project Termination) เป็นขั้นตอนการดำเนินงานสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยผู้จัดการโครงการจะต้องรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่อผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อทราบผลการดำเนินงานโครงการประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ซึ่งถือว่าเป็นการสิ้นสุดโครงการนั้น

วิสูตร จิระดำเกิง (2548: 8-9) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 : การกำหนดโครงการ (Defining the Project)

ช่วงนี้จะเป็นช่วยริเริ่มโครงการ การคัดเลือกโครงการในกรณีที่มีหลายทางเลือก รวมไปถึงการจัดทำข้อเสนอโครงการ เพื่อการรับรองหรืออนุมัติ

ช่วงที่ 2 : การวางแผน (Planning)

ในช่วงนี้โครงการที่กำหนดจะได้รับการวางแผนในชั้นรายละเอียดทั้งสามองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผนด้านเวลา ต้นทุน และคุณภาพ

ช่วงที่ 3 : การปฏิบัติโครงการ (Implementing)

ช่วงนี้เป็นการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้ผลตามต้องการ โดยมีสามกลุ่มงานที่สำคัญ ได้แก่ การเริ่มปฏิบัติโครงการ การติดตามตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงาน และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการต่อรอง

ช่วงที่ 4 : ปิดโครงการ ได้แก่ ประเภทและวิธีการปิดโครงการ รวมถึงสิ่งที่ต้องจัดทำในช่วงปิดโครงการ

นอกจากนี้ มอริส (Morris. 1988: 19 - 22) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารโครงการ จะมีลำดับเป็นวงจรโครงการ (Project Life Cycle) ที่คล้ายคลึงกัน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาความเป็นไปได้ขั้นต้นและการศึกษาความเป็นไปได้ (Pre - Feasibility & Feasibility Stage) ขั้นการศึกษาความเป็นไปได้ขั้นต้นเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการค้นหาและกำหนดหรือนิยามโครงการ กล่าวได้ว่าการศึกษาความเป็นไปได้ขั้นต้น เป็นการพิจารณากว้างๆ หรือประเมินเกี่ยวกับความต้องการผลิต/ผลิตภัณฑ์/บริหารของโครงการที่กำลังจะจัดทำ ข้อเสนอ สภาพการณ์ของความต้องการและเส้นทางในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากร แหล่งทุน ค่าใช้จ่าย ผลประโยชน์ตอบแทน/ผลได้ การคาดคะเนปัญหาและความเสี่ยงระหว่างดำเนินงานโครงการ หลังจากศึกษาความเป็นไปได้ขั้นต้นแล้ว ผู้ยกร่างก็จะทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นการพิจารณารายละเอียดของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเงิน ด้านการบริหาร ด้านเทคนิค ด้านการตลาด ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อตัดสินใจและกำหนดทางเลือกสำหรับดำเนินโครงการ การศึกษาความเป็นไปได้นี้จะอาศัยเทคนิคเครื่องมือในการวิเคราะห์ เช่น เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้ เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน-ประสิทธิผล เป็นต้น เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้วต้องมีการตัดสินใจว่าจะจัดทำโครงการหรือไม่ (Go/no-go Decision)

2. ขั้นการออกแบบโครงการ (Design) เมื่อได้ข้อมูลและผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการแล้ว ก็นำข้อเสนอโครงการที่เป็นที่ยอมรับนั้นมากำหนดรายละเอียด เช่น วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ขอบเขต วิธีดำเนินการ ทรัพยากร งบประมาณ ที่ตั้ง ระยะเวลา จัดทำโครงการ การทำสัญญา ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับโครงการอื่นๆ ความเป็นไปได้ที่จะจัดทำโครงการด้านต่างๆ เช่น ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ความเหมาะสมของกรรมวิธีดำเนินการ ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการในรูปแบบกำไร ผลได้ของโครงการต่อสังคมโดยรวม เป็นต้น รวมทั้งอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ เป็นต้น ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เพื่อจัดทำโครงการ

3. ขั้นการผลิต/ขั้นการจัดทำการก่อสร้างและการติดตั้ง (Production/Manufacture, Construction and Installation) เป็นการเริ่มต้นดำเนินงานตามโครงการที่ได้ออกแบบไว้ อาจต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การเพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานโครงการ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร โครงการจะถูกจัดซื้อจัดจ้างหรือโอนย้ายมาปฏิบัติงานโครงการ มีการก่อสร้างติดตั้ง

เครื่องมือเครื่องจักรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นการสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการออกแบบโครงการ มีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานเพื่อให้เข้ามารับผิดชอบโครงการ เป็นการดำเนินงานโครงการเต็มรูปแบบ การติดตามและควบคุมในขั้นตอนนี้จะเกี่ยวกับการควบคุมทางด้านต้นทุน คุณภาพ และเวลา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. **ขั้นจู่ติโครงการและเริ่มต้นใหม่ (Turn-Over and Start-up)** ขั้นตอนนี้คาบเกี่ยวกับขั้นการผลิตในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งถ้าสอดคล้องกันดีจะทำให้โครงการสามารถดำเนินการได้ตามที่ได้ออกแบบไว้จนสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด เมื่อโครงการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายก็ถือว่าโครงการสิ้นสุดลง แต่โครงการอาจจะระงับไปก่อนระยะเวลาที่กำหนดด้วยเหตุผลและความจำเป็นบางอย่าง เมื่อโครงการสิ้นสุดอาจจะประเมินผลโครงการเพื่อวิเคราะห์และติดตามผลการปฏิบัติงานและปรับสภาพโครงการเข้าสู่การบริหารทั่วไป เพื่อรักษากิจกรรมของโครงการนั้นๆ ให้สามารถมีผลผลิตหรือให้สามารถบริหารได้ต่อไปตามประสิทธิภาพและประสิทธิผลในอัตราและปริมาณที่คาดคะเนไว้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารโครงการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ และขั้นตอนการปิดโครงการ ซึ่งรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

5.1 ขั้นตอนการวางแผน

การวางแผนเริ่มต้นด้วยจุดประสงค์ของการพัฒนา พร้อมด้วยข้อจำกัดต่างๆ รายละเอียดการวางแผนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

5.1.1 ความหมายของการวางแผน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ ดังนี้

คูนท์ (Koontz. 1974: 56) ได้อธิบายความหมายของการวางแผน ไว้ว่า การวางแผนเป็นเรื่องของการพิจารณาและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การวางแผนเป็นการคาดการณ์ถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่เป็นความต้องการของผู้บริหารที่จะกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันกับอนาคต

โบวี (Bovee. 1993: 69) อธิบายความหมายของการวางแผน ไว้ว่า การวางแผนเป็นการกำหนดความต้องการในอนาคตขององค์กร และเลือกแนวทางเลือกตลอดจนกระทำการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะบรรลุความต้องการนั้นๆ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 90) ได้ให้ความหมายของการวางแผนว่า การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ โดยทั่วไปจะเป็นการตอบคำถามว่า จะทำอะไร ทำไม่ต้องทำ ใครเป็นผู้ทำ ทำเมื่อใด ทำที่ไหน ทำอย่างไร

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546: 33) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน คือ กระบวนการกำหนดวิธีในการดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างไร ด้วยวิธีใด เมื่อไร วัตถุประสงค์ของการวางแผนคือ ช่วยให้ทราบทิศทางในการทำงาน

วันชัย มีชาติ (2552:150) อธิบายว่า การวางแผนเป็นกระบวนการทางการบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การและการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

5.1.2 ความสำคัญของการวางแผน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง

ความสำคัญของการวางแผนไว้ ดังนี้

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 33) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนไว้ ดังนี้

1. การวางแผนเป็นกระบวนการบริหารที่ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร
2. การวางแผนและแผนเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ผู้ปฏิบัติตามแผนสามารถศึกษาเรียนรู้วิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการทำงานได้จากแผนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติช่วยให้การทำงานมีความเป็นไปได้มากขึ้นทั้งเป็นที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานด้วย แผนจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานและองค์การ

3. แผนและการวางแผนเป็นตัวกำหนดทิศทางและความรู้สึกในเรื่องของความมุ่งหมายสำหรับองค์การให้ผู้ปฏิบัติทุกคนได้รู้ แผนยังเป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างดี จึงสามารถป้องกันมิให้มีการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาไปแต่ละครั้งเท่านั้นด้วย

4. แผนและการวางแผนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมองไปในอนาคตและเห็นโอกาสที่จะแสวงประโยชน์หรือกระทำการต่างๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายได้ ทำให้มองเห็นปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อหาทางป้องกัน ตลอดจนลดภาวะความเสี่ยงต่างๆ ได้

5. การตัดสินใจที่มีเหตุผลในการวางแผนนั้น จะมีการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีเวลาพอที่จะศึกษา หาความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีเหตุมีผล และเป็นประโยชน์ตามที่ต้องการ

6. การวางแผนเป็นเรื่องการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามความต้องการแล้ว กิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดผลตามเป้าหมายนั้นๆ จะต้องได้รับการพิจารณาและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิธีการ กระบวนการ ขั้นตอน ทรัพยากรที่ใช้ เวลา สถานที่ และการควบคุมการทำงานต่างๆ ต้องมีการพิจารณา ทดลอง ทดสอบอย่างละเอียด ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้แผนมีความสมบูรณ์ถูกต้องแล้วจึงนำไปปฏิบัติ

7. การวางแผนมีส่วนช่วยให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้มาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มนุษย์มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้

เป็นไปตามความต้องการมากขึ้น การวางแผนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์อาศัยเพื่อใช้ในการเตรียมการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในอนาคต

8. การวางแผนเป็นตัวนำในการพัฒนา โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะเป็นหลักของการตัดสินใจในทุกเรื่องที่จะกระทำต่อไป

แฮริสัน (Harrison. 1993: 18-19) ได้สรุปความสำคัญของการวางแผนโครงการ ดังนี้

1. การวางแผนโครงการอย่างเป็นระบบทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากได้มีการพิจารณาแผนโครงการโดยคำนึงถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของทรัพยากรได้ใช้อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดผลได้มากที่สุด และเกิดความสูญเสีย/ข้อผิดพลาดน้อยที่สุด การวางแผนที่ดีควรจัดทำอย่างเป็นระบบและอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวโครงการไม่ว่าจะเป็นตัวปัญหาที่โครงการต้องการแก้ไข ความสัมพันธ์ของแต่ละสาเหตุของปัญหา กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและความคาดหวังจากแก้ปัญหานั้น โครงการใดเมื่อดำเนินงานแล้วเสร็จจะสามารถแก้ไขสาเหตุใดของปัญหา และโครงการต้องประสานกับโครงการอื่นเพียงไรจึงจะช่วยให้ปัญหานั้นๆ หหมดไป รวมทั้งความเป็นไปได้ของโครงการด้านต่างๆ การวางแผนที่ดีทำให้ได้แผนโครงการที่ให้ผลได้มากที่สุดและทำให้การบริหารโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. การวางแผนโครงการเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของการบริหารโครงการ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับระบบย่อยหลายๆ ระบบ ถ้าพิจารณาขั้นตอนของวงจรโครงการ การวางแผนเป็นกิจกรรมเพื่อเตรียมการสำหรับขั้นตอนอื่นๆ ต่อไป และยังเป็นกลไกประสานองค์ประกอบต่างๆ ของโครงการ กระบวนการวางแผนต้องดำเนินการก่อนเพื่อกำหนดกิจกรรมที่จำเป็นต่อความสำเร็จของโครงการ

3. การวางแผนโครงการอย่างมีประสิทธิภาพทำให้โครงการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและภายใต้กรอบงบประมาณของโครงการ โดยใช้วิธีการวางแผนแบบมีโครงสร้าง ซึ่งคำนึงถึงวัตถุประสงค์ระยะยาวในการบรรลุภารกิจขององค์การ/สังคม วัตถุประสงค์ระยะกลางในระดับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ระยะสั้นในระดับยุทธวิธี

4. ในการดำเนินการตามแผน อาจเกิดการเบี่ยงเบนไปจากแผนและเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด กิจกรรมและผลผลิตของโครงการที่เกิดขึ้นแตกต่างจากที่คาดหวัง เพราะในการนำโครงการไปปฏิบัติ มักปรากฏว่าผู้เกี่ยวข้องกับโครงการไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ อย่างไรก็ตามการวางแผนโครงการก็ยังจำเป็นเนื่องจากไม่เพียงแต่ทำให้สามารถตัดสินใจริเริ่มโครงการจัดสรรทรัพยากรอย่างสมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพ แต่ทำให้สามารถตัดสินใจและจัดสรรทรัพยากรใหม่ได้เมื่อจำเป็นตลอดระยะเวลาของโครงการ เพื่อให้ผู้บริหารจัดการโครงการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การวางแผนมีความสำคัญในการที่จะทำให้ผู้บริหารโครงการสามารถศึกษาเรียนรู้วิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการทำงานได้จากแผนก่อนการลงมือปฏิบัติ ซึ่งทำให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3 กระบวนการวางแผน

กระบวนการวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนไว้ ดังนี้

ดักฟี (Duffy. 2551: 33) ได้กล่าวถึง กระบวนการวางแผนโครงการ ประกอบไปด้วย การกำหนดปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริง การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการกำหนดวัตถุประสงค์ การปรับเปลี่ยนเวลาต้นทุน และคุณภาพของโครงการ การกำหนดกิจกรรม

1. การค้นหาความต้องการที่แท้จริงของโครงการนั้น ผู้บริหารโครงการควรตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความต้องการให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถหาวิธีการแก้ปัญหาหรือดำเนินการให้บรรลุความต้องการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพต่อไป ดักฟี (Duffy. 2551: 33) ได้เสนอคำถาม 5 ข้อคือ เราต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือตอบสนองความต้องการใด สิ่งที่ทำให้คนมองว่าเป็นอะไร ใครคือผู้มีส่วนได้เสียกับการแก้ปัญหา หรือผลลัพธ์บ้าง เป้าหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มีความแตกต่างกันอย่างไร และปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจความสำเร็จของโครงการดังกล่าวคืออะไร

2. การระบุผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อค้นหาว่า ความสำเร็จของโครงการมีความหมายต่อพวกเขาอย่างไร ซึ่งรวมถึงความคาดหวัง และการมีส่วนร่วม แล้วดำเนินการหล่อหลอมความคาดหวังที่ต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดให้กลายเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีความสอดคล้อง และสามารถจัดการได้

3. กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยควรกำหนดให้ชัดเจนให้มากที่สุดเพื่อลดความขัดแย้งในการดำเนินงานการวางแผนปรับเปลี่ยนได้ ดังนั้น เมื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อใดก็อาจจะทบทวนปรับเปลี่ยนได้ตามเหมาะสม การกำหนดวัตถุประสงค์นี้ควรใช้หลักการของ SMART กล่าวคือ Specific เฉพาะเจาะจง Measurable วัดผลได้ Action – Oriented ลงมือปฏิบัติได้ Realistic คำนึงถึงความเป็นจริง และ Time – Limited กรอบของเวลาที่กำหนด ทั้งนี้การบริหารโครงการต้องพิจารณาตัวแปรในด้านคุณภาพ เวลา และด้านทุนเสมอ เพราะอาจจะมีการปรับเปลี่ยนได้โดยเวลากับต้นทุนคือตัวแปร หากปรับเพิ่มหรือลดตัวใดตัวหนึ่ง ผลกระทบต่อคุณภาพจะเกิดขึ้น การปรับนั้นต้องพิจารณาตัวแปรที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละคนให้ความสำคัญประกอบด้วยเสมอ โดยเฉพาะการเข้าค่ายพุทธบุตร มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ดังนี้

1. ให้เยาวชนรักแผ่นดินไทย คือ พุทธบุตรทุกคนให้พิจารณามองเห็นว่า แผ่นดินไทยเป็นมรดกที่มีค่า บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือดเนื้อเราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป

2. ให้เยาวชนรักความเป็นเอกราชของชาติ คือ ให้ภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้เพราะอำนาจของพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ

3. ให้เยาวชนรักในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมรดกทางใจที่รับมาจากประเทศอินเดีย เดี่ยวนี้เป็นของไทยไปแล้วประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นมรดกที่สำคัญที่เราควรรักษาไว้

4. ให้เยาวชนรู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ ต้องมีความรู้ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลักใจ

5. ให้เยาวชนมีความตื่นตัว ว่องไวก้าวหน้าในหน้าที่ของตัวเอง

จิตราภรณ์ ไยศิลป์ (2550: 12) ได้สรุปถึงกระบวนการวางแผนว่า ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อม ทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตใจและปัญญาและด้านองค์การ
2. การวิเคราะห์และทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์
4. การประมวลทางเลือกและกำหนดแนวทางปฏิบัติ
5. การกำหนดแนวทางการอำนวยการปฏิบัติ
6. การกำหนดแนวทางการควบคุมกำกับงาน

วิภาดา คูปตานนท์ (2551: 45 -46) ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนว่า ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน คือ การดำเนินการในการจัดทำแผน เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่อไป นี้ คือ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การพิจารณาทางเลือกต่างๆ การประเมินทางเลือก และการกำหนดแผนปฏิบัติ เมื่อดำเนินงานในขั้นตอนนี้เสร็จสิ้นลงผลที่ได้รับคือ แผนงานซึ่งพร้อมที่จะไปสู่การปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังมีใช้ผลงานหรือผลผลิต

1.1 การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ คือ การพิจารณาทิศทางความต้องการในอนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นตอนแรกของการวางแผน แผนงานทุกแผนต้องมีวัตถุประสงค์ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงานย่อมมีขอบข่ายกว้างขวางแตกต่างกันไปตามระดับของแผน

1.2 การพิจารณาทางเลือกต่างๆ เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของแผนแล้วสิ่งที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ คือ การหาแนวทางเลือกเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ องค์การที่มีความพร้อมในด้านข้อมูลข่าวสารย่อมมีโอกาสริเริ่มหาทางเลือกได้หลากหลายมากกว่าองค์การที่ขาดระบบข้อมูลข่าวสารที่ดี

1.3 การประเมินทางเลือก คือ การเปรียบเทียบทางเลือกที่มีอยู่นั้นและคาดการณ์ว่าทางเลือกใดน่าจะก่อให้เกิดผลผลิตตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด หลักเกณฑ์ในการประเมินทางเลือกย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละองค์การอย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางเลือกโดยทั่วๆ ไป คือ

- 1.3.1 ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- 1.3.2 ต้นทุนและการใช้ทรัพยากร
- 1.3.3 ระยะเวลาของการปฏิบัติ

1.3.4 ความสามารถของผู้ปฏิบัติ

1.4 การกำหนดแผนปฏิบัติ หลักจากเลือกทางเลือกแล้วผู้บริหารจะต้องนำแนวทางเลือกที่เลือกแล้วนั้น มากำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานย่อยๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 วิธีการทำงาน

1.4.2 ผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละขั้นตอน

1.4.3 ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน

1.4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน

1.4.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละขั้นตอน

1.4.6 การประเมินการปฏิบัติแต่ละขั้นตอน

2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน คือ กิจกรรม หรือการกระทำตามแผนที่ได้กำหนดไว้สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามแผนคือ ผลผลิต หรือผลงานที่กำหนดไว้ในขั้นตอนของการวางแผนนั่นเอง

3. ขั้นการประเมินผล คือ การพิจารณาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับแผนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับควบคุมนั่นเอง

4. ขั้นการปรับแผน คือ การปรับเปลี่ยนแผนให้เกิดผลตามที่คาดหมายไว้ เมื่อพิจารณาตามกระบวนการวางแผนข้างต้น จะพบว่าการวางแผนเป็นวงจร (Cycle) ที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มจากขั้นการวางแผน จนกระทั่งถึงการปรับแผน

นอกจากนี้ วันชัย มีชาติ (2552: 157-160) ยังได้กล่าวถึง กระบวนการในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนที่องค์การต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการพิจารณาถึงโอกาสและเงื่อนไขต่างๆ ในการทำงานขององค์การตลอดจนสถานการณ์และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์การ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจะทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมและเตรียมการในการปรับตัวขององค์การ ในขั้นตอนนี้้องค์การจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การและพิจารณาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ที่มีต่อองค์การเพื่อเตรียมการในการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ โดยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์การจะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการขององค์การและพิจารณาถึงโอกาสในการดำเนินงานขององค์การในสภาพแวดล้อมดังกล่าว โดยปกติสภาพแวดล้อมที่้องค์การมักจะนำมาพิจารณา ได้แก่ ความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการ คู่แข่งขันขององค์การ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์การ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายหรือตลาด เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การ ในขั้นตอนนี้้องค์การจะกำหนดเป้าหมายขององค์การและสิ่งที่้องค์การต้องการบรรลุ โดยการกำหนดเป้าหมายขององค์การมักจะกำหนดเป้าหมายที่มีลักษณะ SMART-GOAL คือเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง (Specific) สามารถวัดได้ (Measurable) เป็นที่เห็นพ้องต้องกันหรือตกลงร่วมกัน (Agreeable) เป็นเป้าหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (Realistic) และมีช่วงเวลาดำเนินการ (Time-Frame) นอกจากนี้เป้าหมายที่

ดียังจะต้องท้าทายแต่สามารถบรรลุได้ (Challenge but Attainable) และเป้าหมายควรมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Written) เพื่อให้ทุกคนในองค์กรรู้เป้าหมายร่วมกันและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ที่เข้ามาใหม่จะยังสามารถเข้าใจและรับรู้ถึงเป้าหมายขององค์กรได้อยู่

3. การเสนอทางเลือก เป็นขั้นตอนที่องค์กรแสวงหาทางเลือกในการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ การแสวงหาทางเลือกนี้ องค์กรจะพยายามให้ได้ทางเลือกมากที่สุดโดยยังไม่มีมีการพิจารณาในแง่ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแต่ละทางเลือก เป็นการรวบรวมทางเลือกให้ได้มากที่สุดก่อน เทคนิคที่มักจะใช้ในการแสวงหาทางเลือกได้แก่ เทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) เทคนิคการประชุมกลุ่ม (Nominal Group Technique) เป็นต้น เทคนิคเหล่านี้มุ่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเสนอทางเลือกให้มากที่สุดก่อนโดยไม่ต้องสนใจว่าทางเลือกใดจะเป็นไปได้มากกว่า เมื่อได้ทางเลือกมากพอแล้วทุกคนในกลุ่มจะร่วมกันพิจารณาทางเลือกเหล่านั้นร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ทางเลือก ขั้นตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ทางเลือกที่ได้จากขั้นตอนที่สามโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเลือกทางเลือกแต่ละทาง การวิเคราะห์ทางเลือกจะพิจารณาว่าทางเลือกแต่ละทางมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนในการบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ละทางเลือกมีข้อดี จุดเด่น และข้อจำกัดอย่างไร ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการตามทางเลือกดังกล่าว ค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่าย ตลอดจนความคุ้มค่าของทางเลือก ซึ่งการวิเคราะห์ทางเลือกขององค์กรอาจจะให้ทุกคนช่วยกันวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ที่ช่วยกันเสนอมาที่ละทางเลือกโดยไม่สนใจว่าใครจะเป็นผู้เสนอทางเลือกดังกล่าว การวิเคราะห์ทางเลือกมักจะมีตัวแบบที่องค์กรเลือกนำมาใช้ในการวิเคราะห์มากมาย เช่น ตัวแบบในทางเศรษฐศาสตร์การจัดการ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เช่น การคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุน การคำนวณมูลค่าปัจจุบัน เป็นต้น

5. การเลือกทางเลือก เป็นขั้นตอนที่องค์กรใช้ดำเนินการ การเลือกทางเลือกที่สมเหตุสมผลมากที่สุด คือเลือกทางเลือกที่องค์กรได้ประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะหากมีการคำนวณผลตอบแทนที่ได้ออกมาเป็นตัวเลข องค์กรจะเลือกทางเลือกที่เอื้อประโยชน์ให้แก่องค์กรมากที่สุด อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้เรามักจะพบว่าองค์กรไม่สามารถเลือกทางเลือกที่องค์กรได้ประโยชน์มากที่สุดได้ เนื่องจากองค์กรมักจะมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อจำกัดในด้านข้อมูลข่าวสาร องค์กรไม่รู้ทางเลือกทุกทางที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ องค์กรไม่รู้ความน่าจะเป็นในการเกิดทางเลือก และไม่ทราบถึงผลได้ผลเสียของแต่ละทางเลือก องค์กรมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางเลือกบางทางเลือกให้ผลตอบแทนดีแต่ต้องใช้งบประมาณสูง องค์กรมีข้อจำกัดด้านสติปัญญาที่จะใช้ในการตัดสินใจเลือกทางเลือก และข้อจำกัดในด้านเวลาที่องค์กรต้องตัดสินใจแข่งกับเวลา ดังนั้น เรามักจะพบว่าการตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์กรหลายๆ ครั้งไม่ได้เป็นการตัดสินใจในรูปแบบที่มีเหตุผล (Rational Model) และทำให้องค์กรได้ประโยชน์มากที่สุด แต่การตัดสินใจเป็นเรื่องของการเลือกทางเลือกที่พอจะเป็นไปได้ และทางเลือกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับได้เท่านั้น การตัดสินใจในลักษณะนี้

เรียกว่าการตัดสินใจแบบการสร้างความพอใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแม้จะไม่ใช่วางเลือกที่ดีที่สุดก็ตาม

6. การกำหนดแผนในรายละเอียด ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่องค์การกำหนดแผนในรายละเอียดหรือแผนในระดับแผนปฏิบัติการว่าแต่ละหน่วยงานย่อยจะต้องมีโครงการ และกิจกรรมในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินงาน

7. การจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แต่ละหน่วยงานสามารถดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ทรัพยากรเหล่านี้จะต้องมีเพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินการ มิฉะนั้นผู้ปฏิบัติจะไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานได้ การวางแผนจึงต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยว่าเพียงพอหรือไม่ ลักษณะดังกล่าวนี้จึงทำให้แผนงานเป็นกรอบสำหรับองค์การในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

สรุปกระบวนการวางแผน หมายถึงการกำหนดการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าในการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร โดยผู้รับผิดชอบโครงการค่ายพุทธบุตร มีการประชุมวางแผนการเข้าค่ายพุทธบุตร การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเข้าค่าย การกำหนดสถานที่การอบรม กำหนดเวลา ตลอดจนจัดทำปฏิทินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

5.2 ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรม การสร้างทีมงาน การจัดตารางการทำงาน การจัดเตรียมงบประมาณ และการทำแผนจัดการความเสี่ยง

5.2.1 การกำหนดกิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมที่ทางพระวิทยากรนำไปใช้อบรมการเข้าค่าย “พุทธบุตร” นั้น ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมที่เน้นในการปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน ซึ่งมีหลัก ๆ ดังนี้

1. เรื่องของการอ่อนน้อมถ่อมตน โดยฝึกให้นักเรียนมีลักษณะ (1) หัวอ่อน (2) ปากอ่อน (3) มืออ่อน (4) หลังอ่อน (5) เข่าอ่อน
2. เรื่องของการมีน้ำใจและการให้อภัย
3. กิจกรรมกฎแห่งกรรม
4. กิจกรรมป้องกันยาเสพติด
5. กิจกรรมความกตัญญูต่อพ่อแม่

5.2.2 การสร้างทีมงาน จากการแตกโครงสร้างงาน ในขั้นการวางแผน ทำให้สามารถรู้ว่าต้องการสมาชิกของทีมที่มีทักษะ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านใดบ้าง ดังนั้นถ้าทีมงานนั้นผู้บริหารโครงการสามารถเลือกได้ก็จะสามารถสรรหาคักยภาพได้ตามต้องการ แต่ถ้าทีมงานถูกกำหนดมาให้ ก็อาจจะต้องจัดการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้บริหารโครงการต้องประเมินทักษะของสมาชิกในทีมและมอบงานให้เหมาะสมกับทักษะของสมาชิกแต่ละคนให้มากที่สุด

5.2.3 การจัดตารางการทำงาน

5.2.3.1 ใช้การแตกโครงสร้างงานซึ่งอาจจะใช้วิธีทำโครงสร้างรายการงาน (Work Breakdown Structure, WBS) ในการจัดทำรายการ กิจกรรม หรืองานที่เฉพาะเจาะจง

5.2.3.2 กำหนดผลลัพธ์ให้แต่ละกิจกรรม แล้วใช้ผลลัพธ์นั้นเป็นพื้นฐานในการสร้างตารางการทำงานที่มีจุดตรวจสอบความก้าวหน้าและวันครบกำหนดที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้เครื่องมือการควบคุม การทำงานเช่น PERT (Performance Evaluation and Review Technique) หรือ Gantt ซึ่งเป็นแผนภูมิแท่งที่นิยมใช้กันในหมู่นักการศึกษาซึ่งจะแสดงให้เห็นสถานะของโครงการ ระยะเวลาโดยประมาณในการดำเนินการ ระยะเวลาของการทำงานแต่ละงานโดยประมาณลำดับขั้นตอนของงาน ทั้งนี้แผนภูมิแท่ง (Gantt) นี้ สร้างง่าย เข้าใจง่าย และเป็นวิธีการทำให้เข้าใจว่า ควรจะดำเนินการสิ่งใดให้สำเร็จสมบูรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ข้อเสียก็คือยากต่อการประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่จะส่งผลต่อโครงการ และยากต่อการปรับเปลี่ยนข้อมูลใหม่ด้วย ส่วนแผนภูมิการดำเนินงานอาจจะเลือกใช้วิธีวิเคราะห์สายงานวิกฤต (Critical Path Method หรือ CPM) หรือการสร้างและควบคุมโครงการแบบ PERT ก็ได้ วิธีการดังกล่าว มีข้อดี คือให้ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบและความต่อเนื่องของโครงการได้ดีกว่า แต่มีข้อเสียคือ มีความซับซ้อน นอกจากนี้การวางแผนกำหนดเวลาอาจใช้แผนกำหนดเวลาแบบ Precedence Diagram Method (PDM) หรือการวางแผนโครงการอาจใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วย เช่น Primavera Project Planner (Primavera Inc., USA) หรือ MSPROJECT (Microsoft Inc., USA) และอื่นๆ

5.2.4 การจัดทำงานประมาณ คือ การเปลี่ยนแปลงแผนงานให้กลายเป็นตัวเลขที่แสดงต้นทุนทรัพยากรที่ต้องการ และผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะได้รับในช่วงเวลาหนึ่งทำให้สามารถวัดได้

5.2.5 การวางแผนจัดการความเสี่ยง (Risk Management Plan) ความเสี่ยงคือสิ่งที่มีโอกาสจะทำให้การดำเนินโครงการไม่ได้ตามแผนโดยความเสี่ยงนี้ยังเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิด แต่หากเกิดขึ้นแล้ว จะกลายเป็นประเด็นปัญหาในทันทีที่ความเสี่ยงทั้งหลายควรได้รับการจัดการที่ดีซึ่งประกอบด้วยสองส่วนคือ การกำหนดและประเมินความเสี่ยง และการติดตามตรวจสอบความเสี่ยง ซึ่งในส่วนแรกนั้นอาจใช้วิธีการเปรียบเทียบความเสี่ยง (Comparative Risk Ranking) หรือ โดยการพิจารณาโอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดก็ได้ ส่วนการติดตามตรวจสอบความเสี่ยงนั้นควรมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบดูแลความเสี่ยงแต่ละตัว จัดเตรียมแผนปฏิบัติการรายงาน ตรวจสอบ ประเมิน ทบทวน จัดระดับ ความเสี่ยงใหม่

สรุปได้ว่าการเตรียมการดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตร ประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรม เข้าค่ายพุทธบุตร การสร้างทีมงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการทำงาน การจัดตารางการทำงาน และการจัดเตรียมงบประมาณ การเตรียมสื่ออุปกรณ์ และการเตรียมการแก้ปัญหาในการเข้าค่ายพุทธบุตร

5.3 ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ

5.3.1 ความหมายของการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ดังนี้

ดัฟฟี (Duffy. 2551: 25) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติและควบคุมโครงการ คือ การควบคุมความก้าวหน้าในทุกๆ ขั้นตอนนั่นเอง โดยเริ่มจากการพิจารณาความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ และส่วนประกอบของโครงการที่มีความสำคัญตามลำดับในการติดตามและควบคุมผลหรือควบคุมดูแลทั้งทางด้านงบประมาณ เวลา บุคลากร คุณภาพ ฯลฯ ทั้งนี้อาจจะจัดทำคู่มือปฏิบัติโครงการ (Project Procedure Manual) แผนกำหนดเวลา จุดตรวจสอบ (Milestone Schedule) แผนการสื่อสารโครงการ (Project Communication Plan) การรายงานสถานภาพโครงการ (Project Status Report) การประชุมต่างๆ เกี่ยวกับโครงการ กระบวนการควบคุมโครงการ (Project Control Process) การติดตามดูแลโครงการ (Project Monitoring) การประเมินผลการดำเนินโครงการ (Project Performance Evaluation) ซึ่งอาจจะประเมินความก้าวหน้าเทียบกับแผน หรือ วิเคราะห์ผลงานที่ทำก็ได้

มยุรี อนุมานราชชน (2546: 220-221) ได้กล่าวถึงการควบคุมโครงการ หมายถึง กระบวนการที่บังคับให้กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การควบคุมโครงการช่วยกระตุ้นผู้บริหารโครงการ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานโครงการให้สนใจการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้การดำเนินงานเบี่ยงเบนไปจากแผนและเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดเมื่อสถานการณ์ไม่เป็นตามที่วางแผนไว้ อาจกล่าวได้ว่า หน้าที่ของระบบการควบคุมโครงการคือให้ข้อมูลแก่ทีมงานโครงการเพื่อใช้ตัดสินใจในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และเมื่อกิจกรรมของโครงการต้องการการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ ระบบการควบคุมโครงการเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

1. การควบคุมทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ การตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ เครื่องมือ อาคาร ที่ดิน และบุคลากร/ผู้ปฏิบัติงาน มีปริมาณและลักษณะตามที่กำหนดไว้ สำหรับการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการประหยัดในการบรรลุวัตถุประสงค์
2. การควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การตรวจสอบกำกับดูแลเทคนิค เครื่องจักรเครื่องมือต่างๆ และวิธีปฏิบัติงานของบุคลากร/ผู้ปฏิบัติงานให้ถูกต้องตรงตามหลักการที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติงานประเภทนั้นๆ
3. การควบคุมผลการปฏิบัติงาน เป็นการจัดการให้โครงการผลิตได้ปริมาณตามที่กำหนดไว้ ตามคุณภาพ และตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้
4. การควบคุมด้านการเงิน ได้แก่ การควบคุมด้านรายจ่าย การควบคุมด้านงบประมาณและด้านการบัญชี เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ารายรับและรายจ่ายของโครงการเป็นไปตามแผนและโครงการสามารถทำให้เกิดผลผลิต/ผลิตภัณฑ์/บริการตามวัตถุประสงค์

5. การควบคุมบุคลากร เป็นการควบคุมพฤติกรรมการทำงานปฏิบัติงานของทีมงาน โครงการให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ และให้เป็นไปตามกำหนดการโครงการ การควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรอาจใช้การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบเป็นระบบและเป็นทางการ

วิสูตร จิระดำเกิง (2548: 235) ได้ให้ความหมายของการควบคุมโครงการว่า การควบคุมโครงการก็คือ การจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ ทั้งด้านคุณภาพ เวลา และต้นทุน โดยกระบวนการพื้นฐานของระบบควบคุม (Control System) ได้แก่ 1) การกำหนดแผนงานฐาน 2) การวัดความก้าวหน้าของงานที่ได้ขณะดำเนินโครงการแบบเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ 3) ประเมินผลงานที่ทำได้เทียบกับแผนงานฐาน เพื่อดูว่ามีการเบี่ยงเบนจากแผนงานฐานหรือไม่ 4) แก้ไขกรณีที่มีการประเมินพบว่า มีสิ่งที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินโครงการกลับมาอยู่ในแผนงานฐานที่วางไว้ สิ่งสำคัญในการควบคุมโครงการอีกอย่างคือ ความรวดเร็วและทันเวลาในการวัดประเมินและแก้ไข ทั้งนี้เพราะโครงการเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการล่าช้าเพียงเล็กน้อยอาจก่อให้เกิดผลเสียหายตามมาอีกก็ได้

วันชัย มีชาติ (2552: 293) ได้ให้ความหมายของการควบคุมไว้ว่า การควบคุมจะประกอบด้วยลักษณะสำคัญคือ (1) การควบคุมเป็นกระบวนการ (2) เป็นการเปรียบเทียบผลการทำงานกับมาตรฐานที่องค์การตั้งไว้ (3) การควบคุมมีเป้าหมายเพื่อให้การทำงานขององค์การบรรลุตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การ และ (4) การควบคุมมุ่งที่จะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมหรือสิ่งที่เบี่ยงเบนในองค์การ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การปฏิบัติและความคุมโครงการ หมายถึง การควบคุมความก้าวหน้าในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยควบคุมในด้านต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรทางกายภาพ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และด้านบุคลากร

5.3.2 กระบวนการควบคุมโครงการ

วันชัย มีชาติ (2552: 293 – 299) ได้สรุปขั้นตอนในการควบคุมการดำเนินการขององค์การไว้ดังนี้ คือ

1. การกำหนดมาตรฐานในการดำเนินการ ขั้นตอนนี้้องค์การจะกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานขึ้น ซึ่งก่อนที่จะมีการกำหนดมาตรฐานขึ้นมา นี้้องค์การจะต้องพิจารณาถึงแผนการดำเนินงานขององค์การ การกำหนดมาตรฐานจะเกิดจากการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ขององค์การและการวางแผนหรือวัตถุประสงค์เป็นแผนงาน แล้วจึงกำหนดมาตรฐานนี้จะเห็นถึงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของการวางแผนและการควบคุมในฐานะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานขององค์การ มาตรฐานที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับแผนงานในการดำเนินการและเป็นเครื่องตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนขององค์การ การกำหนดมาตรฐานนี้้องค์การมักจะมีมาตรฐานในเรื่องต่าง ๆ คือ มาตรฐานด้านเวลา (Time Standards) มาตรฐานด้านผลผลิต

(Productivity Standards) มาตรฐานด้านต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย (Cost Standards) มาตรฐานด้านคุณภาพ (Quality Standards) และมาตรฐานด้านพฤติกรรม (Behavioral Standards)

2. การวัดผลการดำเนินงานขององค์กรและผู้ปฏิบัติงานในองค์กร (Evaluate Performance) ขั้นตอนนี้อีกการจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานและของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้จะต้องรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้ทราบผลงานที่เกิดขึ้นจริง องค์กรจะต้องมีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและผลการทำงานที่ดี อีกทั้งจะต้องพยายามให้เกิดความรู้สึกในทางบวกต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มิฉะนั้นการรวบรวมผลงานจะกลายเป็นการจับผิดการทำงานของปฏิบัติ ในการรวบรวมผลงานของหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงาน องค์กรจะต้องมั่นใจได้ว่าผลงานที่สำคัญทั้งด้านบวกและด้านลบขององค์กรจะต้องถูกรวบรวมอย่างครบถ้วน องค์กรจึงต้องมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สม่ำเสมอเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด การวัดผลงานขององค์กรและผู้ปฏิบัติงานจะมีเทคนิควิธีการหลายวิธีที่องค์กรสามารถเลือกใช้ได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้หากองค์กรกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานและกำหนดเป้าหมายในการทำงานไว้ชัดเจนจะทำให้การกำหนดวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้สะดวกและชัดเจนยิ่งขึ้น การวัดผลงานอาจกระทำโดยการสังเกตการทำงาน การรวบรวมสถิติข้อมูลผลการปฏิบัติงาน บันทึกผลการทำงานในรูป Diary/log ในการปฏิบัติงาน และสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่ลักษณะงานและความถนัดในการเลือกใช้ขององค์กร

3. การเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน (Compare Performance) ขั้นตอนนี้อีกการจะเปรียบเทียบผลงานที่ได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อตรวจสอบผลการทำงาน การเปรียบเทียบผลงานจะทำให้องค์กรทราบว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาได้ผลดีเพียงไร การเปรียบเทียบกับมาตรฐานเป็นการสะท้อนการทำงานจริงขององค์กรว่าผลงานจริงดีกว่าเท่ากับหรือต่ำกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้เพียงไร

4. การแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร (Corrective Action) หลังจากเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐานที่ตั้งไว้แล้วองค์กรจะทราบว่าผลงานที่ได้บรรลุตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร หากผลงานที่ปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร องค์กรก็จะกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานในรอบต่อไป แต่หากผลการปฏิบัติงานไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานที่วางไว้ องค์กรก็ต้องพิจารณาว่าการทำงานไม่ได้มาตรฐานนั้นเกิดจากสาเหตุใด เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการทำงานขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น หากการปฏิบัติงานไม่ได้ตามมาตรฐานแต่องค์กรยอมรับผลดังกล่าวได้ องค์กรก็จะไม่มีการดำเนินการแก้ไขมากนัก แต่หากองค์กรไม่สามารถยอมรับผลดังกล่าวได้ หรือผลงานที่ได้ต่างจากมาตรฐานมากเกินไป องค์กรก็จะพิจารณาว่ามาตรฐานที่องค์กรตั้งขึ้นนั้นยากเกินไปหรือไม่หรือเป็นมาตรฐานที่ปฏิบัติได้ยาก (ซึ่งไม่ใช่มาตรฐานที่ดีในเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติได้ หรือ Realistic) องค์กรก็จะไม่ต้องดำเนินการในการแก้ไขปรับปรุงการทำงาน แต่อาจจะต้องปรับมาตรฐานให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น แต่ถ้ามาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่ได้ยากเกินไปและองค์กรก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนด องค์กรจะพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจังและหาสาเหตุว่า

การทำงานที่ไม่ได้ตามมาตรฐานเกิดจากสาเหตุใด เช่น เกิดจากพนักงานไม่ได้ตั้งใจทำงาน ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน หรือเกิดจากระบบการทำงานที่ทำให้การทำงานไม่ได้ผล หรือเกิดจากเครื่องจักรเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ชำรุด ฯลฯ ซึ่งเมื่อทราบสาเหตุแล้วองค์กรจะแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุผลตามที่ต้องการ การแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานนี้จะเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการควบคุม เพราะจะเป็นการทำให้องค์กรเรียนรู้และแก้ไขปรับปรุงตนเอง ไม่ใช่เป็นมาตรการที่องค์กรใช้ในการจับผิดและลงโทษพนักงานแต่ประการใด ดังนั้นทัศนคติและการปรึกษาหารือระหว่างหัวหน้ากับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับขั้นตอนนี้

สรุปการปฏิบัติและควบคุมโครงการหมายถึง การควบคุมความก้าวหน้าในทุกๆ

ขั้นตอนของการดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตร โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติการเข้าค่ายพุทธบุตร จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติในการเข้าค่าย มีการอบรมการปฏิบัติตนของผู้เข้าค่ายพุทธบุตรเพื่อให้งิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

5.4 ขั้นตอนการปิดโครงการ (Project Closing) เป็นการสรุปโครงการ โดยย้อนกลับไปดูวิธีการดำเนินโครงการและประเมินโครงการเพื่อให้ทราบว่าได้เรียนรู้อะไรจากโครงการ สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่ โดยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและประชุมปิดโครงการพิจารณาผลงานที่ได้ของโครงการ ตรวจสอบรายงานส่งมอบ กำหนดผู้รับผิดชอบงานหลังส่งมอบกำหนดผู้ประเมินผลโครงการ เสนอรายงานโครงการที่เสร็จแล้ว รวมทั้งขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ดัลฟี. 2551: 127)

5.4.1 รูปแบบการปิดโครงการ การปิดโครงการตามแผนที่กำหนด อาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการปิด ดังนี้ (วิสูตร จิระดำเกิง. 2548: 235)

1. ปิดโครงการเมื่องานแล้วเสร็จตามแผน ในที่นี้คือโครงการได้ดำเนินจนสุดกระบวนการตามแผนที่วางไว้ หากแต่ว่าผลที่ได้นั้น อาจเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งหมดหรือในบางกรณีอาจได้ตามวัตถุประสงค์เพียงบางส่วนก็ได้ โดยมีการส่งมอบงานกับลูกค้าหรือผู้ใช้งานตามขั้นตอนที่ได้ตกลงกัน
2. ปิดโครงการและเพิ่มเป็นส่วนขยายขององค์กรเดิม ในบางครั้งเมื่อปฏิบัติแล้วเสร็จ ก็อาจส่งมอบผลงานโครงการ รวมถึงบุคลากร เครื่องมือ เครื่องจักรไปเป็นส่วนขยายขององค์กรเดิมต่อไปเลย เช่น การขยายส่วนผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม
3. ปิดโครงการแล้วสลายตัวเข้าสู่องค์กรเดิม เมื่อส่งมอบงานกับลูกค้าหรือผู้ใช้แล้ว ทีมบริหารโครงการจะเข้าร่วมกับองค์กรแม่ โดยบุคลากร เครื่องมือ เครื่องจักร อาจถูกส่งคืนไปต้นสังกัดเดิม หรือมีการโยกย้ายเปลี่ยนตำแหน่งก็ได้
4. ปิดโครงการกลางคัน เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สำเร็จของโครงการค่อนข้างชัดเจน ผู้บริหารระดับสูงหรือลูกค้าอาจสั่งให้ยุติโครงการได้

5.4.2 กระบวนการปิดโครงการ

เพื่อให้งานยุติโครงการทั้งหมดแล้วเสร็จทันเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโครงการควรจะดำเนินการดังนี้ (Turner. 1993: 103 - 106)

1. จัดทำรายการตรวจสอบงานสำคัญๆ
2. ควบคุมโครงสร้างการแยกแยะงานระดับล่างๆ ให้มากขึ้น
3. จัดประชุมบ่อยๆ เกี่ยวกับการควบคุมโครงการ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและจัดการแก้ไขปัญหาตั้งแต่แรก
4. วางแผนเพื่อทำการโอนย้ายผู้ปฏิบัติงานโครงการขณะที่ปริมาณงานโครงการลดน้อยลง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้ปฏิบัติงานโครงการจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานอื่นหรือโอนย้ายกลับไปทำงานประจำในองค์กรแม่
5. จัดตั้งกลุ่มงานเฉพาะกิจ ซึ่งมีความรับผิดชอบพิเศษในการดูแลงานโครงการให้เสร็จสมบูรณ์
6. ปิดสัญญากับผู้รับเหมาช่วงและผู้จัดซื้อจัดจ้างปัจจัยทางการบริหาร เช่น ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เครื่องจักร เป็นต้น
7. แต่งตั้งผู้รับซึ่งรับผิดชอบในการยุติโครงการที่มีความชำนาญมาทำหน้าที่แทนผู้บริหารโครงการ
8. ขอบคุณผู้ปฏิบัติงานโครงการและผู้บริหารโครงการเป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะบันทึกสั้นๆ
9. จัดทำเอกสารของโครงการจากข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
10. จัดทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกทีมงานโครงการ วิธีการประเมินนี้ควรจะดำเนินการอย่างไรและประเมินโดยผู้บริหารคนใด เหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรจะตกลงกันตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ เช่น ผู้บริหารโครงการประเมินสมาชิกทีมงาน ผู้บริหารระดับสูงประเมินผู้บริหารโครงการ
11. ตรวจสอบโครงการในขั้นตอนต่างๆ จากรายงานการยุติโครงการ (Closedown Report) และข้อคิดเห็นหลังจากโครงการยุติ (Post-Project Review) ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของรายการตรวจสอบการยุติโครงการ ประสพการณ์และความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการที่บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานโครงการในอนาคต

สรุปได้ว่า กระบวนการปิดโครงการ ประกอบด้วย การสรุปโครงการค่ายพหุบุตร การประเมินโครงการ จัดทำรายงานสรุปผลในการจัดทำโครงการ และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการค่ายพหุบุตร

6. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.1 เพศ

คำว่าเพศ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Sex” ซึ่งคนทั่วไปมักจะตีความหมายไปถึงความต้องการทางเพศ หรือความรู้สึกทางเพศ เช่น คำว่า Sexy ที่แปลว่า ความเย้ายวนทางเพศ หรือความต้องการทางเพศ คำว่า Sex Symbol ที่แปลว่า สัญลักษณ์ทางเพศ เป็นต้น จึงทำให้เรื่องเพศถูกมองไปในลักษณะที่ไม่สุภาพ หยาดคาย น่าละอายที่จะคิดหรือพูดถึงจนกลายเป็นเรื่องต้องห้ามไปในบางสังคม

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ จึงควรที่จะได้ศึกษาถึงความหมายของคำว่า “เพศ” ตามความหมายทางวิชาการซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังต่อไปนี้

พจนานุกรมเวบสเตอร์ (Webster’s Encyclopedia Unabridged Dictionary of English Language 1994:1307) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เพศ” ไว้ โดยสรุปได้ 4 นัย คือ

1. เป็นการแบ่งสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์ออกเป็นเพศชายและหญิง
2. เป็นลักษณะโครงสร้างทางร่างกายของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเกิดจากการสัมพันธ์ของบิดามารดา โดยแบ่งแยกและรวมกันทางโครโมโซมเพศ จนแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นชายหรือหญิง
3. เป็นขอบเขตพฤติกรรมระหว่างบุคคล โดยเฉพาะระหว่างชายและหญิงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอยู่ร่วมกัน
4. เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ และการแสดงออกของสัญชาตญาณทางเพศนี้จะอยู่ในรูปของการมีเพศสัมพันธ์

ไคร์เคนดัล (Kirkendall. 1960: 8) ได้อธิบายไว้ว่า เรื่องเพศมีความหมายและขอบเขตที่กว้างขวางมาก เช่นเดียวกับคำว่า “ชีวิต” จึงไม่อาจจะให้คำจำกัดความที่รวบรัดได้ ซึ่งพอจะสรุปโดยแยกออกเป็นข้อๆ ได้ 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. เพศ เป็นแรงผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้มนุษย์เกิดความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต และสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามที่ได้ตั้งใจไว้
2. เพศ เป็นแรงกระตุ้นหรือเครื่องเร้าอันทรงพลัง ที่ทำให้ชายและหญิงเกิดความสนใจซึ่งกันและกัน
3. เพศ เป็นสิ่งที่กำหนดบทบาท กิริยาท่าทาง ตลอดจนลักษณะการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพศชายและหญิงให้แตกต่างกันออกไป
4. เพศ เป็นธรรมชาติที่แฝงอยู่ในร่างกายและจิตใจของมนุษย์อย่างลึกซึ้งและถาวร ซึ่งธรรมชาตินี้จะแสดงบทบาทให้เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดในเรื่องชีวิตรักและการครองเรือน

5. เพศ เป็นสิ่งที่สามารถทำให้ชีวิตมีความต่อเนื่องกัน จากช่วงชีวิตหนึ่งไปยังอีกช่วงชีวิตหนึ่ง โดยกระบวนการสืบพันธุ์ ซึ่งการต่อเนื่องนี้จะช่วยทำให้มนุษย์สามารถดำรงเผ่าพันธุ์ไว้ได้

จากการศึกษางานวิจัยเพศมีการแตกต่างกัน โซติณัฐ์ คงพานิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบการรับรู้ภาวะผู้นำและความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อการบังคับบัญชาของหัวหน้างานเพศชายและเพศหญิง พบว่า ภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศชายและภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศหญิงตามการรับรู้ของผู้ใต้บังคับบัญชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีภาวะผู้นำในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายประเมินว่าหัวหน้างานมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงในทุกด้าน ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบังคับบัญชาของหัวหน้างานแตกต่างกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบังคับบัญชาสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงในทุกด้าน และสัมพันธ์ เวียงสงค์ (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลบทบาททางเพศกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการในระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาททางเพศที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่าสังคมเป็นผู้ถ่ายทอดปลูกฝัง กำหนดบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันแก่บุคคลแต่ละรุ่นต่อเนื่องกันโดยผ่านทางครอบครัว การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีสาเหตุตามธรรมชาติ หากแต่เกิดจากการเลียนแบบเอาอย่าง มีการให้รางวัลและลงโทษ จนทำให้เกิดการเรียนรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และซึมซับบทบาททางเพศของบุคคล ซึ่งส่งผลเชื่อมโยงไปถึงบทบาททางเพศในทางปฏิบัติงานต่อไป

6.2. ระดับช่วงชั้นที่สอน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ.2544 ได้กำหนดระดับช่วงชั้นที่สอนนั้นมีอยู่ 4 ระดับช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 4 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 6

6.2.1 แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นมีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์ เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร ในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการ ทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการจัดการศึกษาต่อสำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยืดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

6.2.2 การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต

ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยืดหัวข้อเรื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาเป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่นบูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปี ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปี ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการสอนเพื่อเน้นทักษะระดับพื้นฐานเช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข และการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกเพลิดเพลิน ซึ่งในแต่ละคาบเวลาไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียน นอกจากผู้เสนอจะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น

การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียน ครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 1 ควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้อยากเห็นของเด็กโดยเฉพาะ แต่ต้องไม่ลืมมุ่งเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าว สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเริ่มทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นหัวข้อย่อยทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อย

เหล่านี้เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และนำผลงานมาแสดงทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาค บังคับเป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษา นอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนแบบบูรณาการเป็นโครงการมากขึ้นเป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้ เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการ สอนและประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ แม้การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของ การทำงานได้ และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์เป็นตัวอย่างแก่สังคมและ ควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาชั้น พื้นฐานสถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อใน ระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งส่งเสริม ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือโครงการ

จากการศึกษางานวิจัยระดับช่วงชั้นที่สอนแตกต่างกันของ วิภาภรณ์ วงศ์วิช (2547: บทคัดย่อ) พบว่า ครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะ โดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น ไม่แตกต่างกัน แต่มีสภาพการสอนขั้นเตรียมสอนปฏิบัติการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีปัญหาในการสอน ปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นทั้ง 2 ชั้น ไม่แตกต่างกัน แต่มีปัญหาขั้นปฏิบัติการ ทดลองและขั้นอภิปรายหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป การจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้นครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้ สอนงตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ

6.3. ประสบการณ์การทำงาน

มันเฮลล์ (Munhall. 1981: 55) กล่าวว่า ประสบการณ์อาจเป็นการร่วมกันกระทำ แล้วแต่บุคคลจะเป็นผู้แปลความหมายของประสบการณ์ของตนเอง และให้ความหมายต่อสิ่งนั้นเป็น จุดสำคัญ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า ประสบการณ์ ว่าเป็นความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือที่ได้พบเห็นมา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 10) ที่กล่าวว่า บุคคลที่อยู่ในอาชีพนานกว่าย่อมมีความสามารถในการปฏิบัติต่อเรื่องนั้นๆ มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าเพราะประสบการณ์ในอดีตมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้และเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดควรเสี่ยงหรือไม่ควรเสี่ยงสามารถพิจารณาและวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เผชิญได้ดี จึงทำให้นักวิชาการนำประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์

ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง (2549: 44) ประสบการณ์การสอนนั้น หมายถึง จำนวนปีที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติการสอนของครูซึ่งประสบการณ์นั้นเป็นสิ่งที่มียุทธพลอย่างยิ่งต่อการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพราะประสบการณ์จะช่วยสร้างความพร้อมให้แก่บุคคลในการรับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากการศึกษางานวิจัยประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ได้อาศัยงานวิจัยของ วิลาวัณย์ ตะโคตร (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการสอนปฏิบัติการเคมีของครูเคมี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเคมีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภรณ์ วงศ์วิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูชีววิทยาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นทั้ง 4 ชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สัมพันธ์ เวียงสงค์ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาย่อบุคคลบทบาททางเพศกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการในระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เสาวภาคย์ แหลมเพชร (2545: 85) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีศักยภาพของบุคคลแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ประสบการณ์ หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่ได้เข้ามากระทบกับบุคคลที่มีการรับรู้อย่างมีสติ การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน หรือมีความเข้าใจตามสภาพเป็นจริงของเหตุการณ์ภายนอกและภายในจิตใจที่เกิดขึ้น และถูกกรองแปลความหมายออกมาเป็นเรื่องราวและเนื้อหาที่แต่ละบุคคลเก็บไว้

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่ายพุทธบุตร

ธวัชชัย เกื้อชาติ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญาบันฑิตาราม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถานที่ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานที่มีความเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติธรรม มีความสงบร่มรื่นเป็นธรรมชาติ มีส่วนสนับสนุนให้การฝึกอบรมเป็นไปด้วยดี ด้านวิทยากร พบว่า วิทยากรแต่ละท่านมีความรู้ ความสามารถ มีการเตรียมข้อมูลมาเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดและให้ความรู้ตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี มีเทคนิคในการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เบื่อ ด้านวิธีการพบว่า เป็นวิธีการที่ดี สามารถฝึกอบรมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย เข้าใจในกิจกรรมและเนื้อหาสาระได้เป็นอย่างดี เช่น พิธีสู่ความเป็นพุทธบุตร ด้านเนื้อหาทางวิชาการ พบว่ามีความเหมาะสม ฝึกอบรมให้นักเรียนเป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นสาวกที่ดีของศาสนา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรพบว่า เนื้อหาและกิจกรรมฝึกอบรมเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความกตัญญูกตเวที เนื้อหาทางวิชาการ และกิจกรรมฝึกอบรมให้มีระเบียบวินัย และสามารถนำกิจกรรมและเนื้อหาทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ด้านเวลา พบว่าระยะเวลา 3 วัน 2 คืน มีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรและตารางเวลาการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม ด้านการบริการ พบว่า พระที่เลี้ยงและพระสงฆ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้ดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี

ประสาธ สุขเกษม (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการขัดเกลาทาสังคมแก่เยาวชน : ศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาของเยาวชน อันได้แก่ ภูมิลำเนาที่เยาวชนพักอาศัยอยู่ หรือสถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่เยาวชนศึกษา มีผลต่อความคาดหวังและปฏิกิริยาก่อนการเข้าค่ายของเยาวชน โดยเยาวชนที่มาจากภูมิลำเนาหรือสถานศึกษาที่อยู่นอกเขตเมืองมีแนวความคิดและทัศนคติที่ดีต่อการเข้าค่าย ทั้งนี้เพราะเยาวชนเหล่านั้นมีโอกาสสัมผัสกับบทบาทของพระสงฆ์และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อวัดเช่นเดียวกับเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่ได้รับการศึกษาและกล่อมเกล่าให้เป็นผู้มีความเชื่อ ความศรัทธาในพุทธศาสนาแบบบทบาทของพระสงฆ์ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ในเมือง แต่เยาวชนกลุ่มนี้จะมีโลกทัศน์ที่ดีต่อการเข้าค่าย ในขณะที่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมืองและมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับพุทธศาสนาหรือพระสงฆ์น้อยก็จะมีมุมมองต่อการเข้าค่ายอีกลักษณะหนึ่ง โดยเอนเอียงเป็นแนวคิดเชิงลบ นอกจากนี้สถานภาพทางเพศก็มีผลต่อความคาดหวังด้วย กล่าวคือ เพศชายมีความสนใจน้อยกว่าเพศหญิง และเมื่อผ่านการอบรมแล้ว ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจและการศึกษาของเยาวชนไม่ว่าชายหรือหญิง หรือมาจากสิ่งแวดล้อม

จากสถานศึกษาระดับใดไม่ได้มีผลให้เกิดความต่างหรือเป็นอุปสรรคต่อผลการเรียนรู้ เยาวชนที่ผ่านการอบรมต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด พฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากขึ้น

พระมหาเดชศักดิ์ ธีรปณฺโณ (โพธิ์ชัย) (2543: 173-174) ศึกษาวิจัยเรื่องจริยศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ที่ใช้สอนนักเรียนค่อนข้างยากทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในหลักธรรม อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการ สอนของครูไม่พัฒนาขึ้นเด็กขาดแรงจูงใจ ครูผู้สอนไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งในพระพุทธศาสนาบางประเด็น ซึ่งเป็นเป็นแนวความคิดด้านพุทธปรัชญาอีกทั้ง ขาดนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในด้านพระพุทธศาสนา ไปช่วยให้ความรู้หรือเป็นครูในสถานศึกษา นั้น ๆ และปัจจุบันการสอนหลักธรรมในสถานเน้นให้ความรู้เด็กมากกว่าการสอนภาคปฏิบัติ ทำให้เด็กมุ่งแข่งขันจนลืมน่า พระพุทธศาสนา มุ่งเน้นให้คนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา มากกว่าการมีความรู้

สุทธินันท์ จันทนา (2546: 1-2) ได้ศึกษาเรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน พบว่า ส่วนใหญ่นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง และนักเรียนมีเจตนาที่ดีต่อโครงการ

พระมหาปณฺณสมฺมัตติ ปภากร (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๗” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมแล้ว มีการนำหลักธรรมบางข้อไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ร้อยละ ๗๐ ขึ้นไปที่ปฏิบัติทุกครั้ง ได้แก่ การเคารพธงชาติทันเวลา, ร้องลงมาความเคารพและเดินผ่านครูแล้วก้มหัว ส่วนที่ไม่ได้นำไปใช้หรือใช้น้อยได้แก่ ส่งการบ้านตามกำหนดและโกรธเมื่อถูกตักเตือน ส่วนที่เคยฟังเทศน์จากสื่อต่าง ๆ มิได้ถึงครึ่ง แต่เมื่อทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่า ปัจจัยคือเพศ, อายุ และผลการเรียนของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับการนำหลักธรรมบางข้อที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อการนำหลักธรรมไปใช้ นอกจากนี้ นักเรียนที่เข้าค่ายยังมีข้อเสนอแนะเป็นอันดับหนึ่งว่าควรคิดซึ้งใจในการใช้เงินและไม่หลงใหลในอบายมุข

พระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจ และตั้งใจ สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้าน ต่าง ๆ ของกระบวนการฝึกอบรบ ได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างการฝึกอบรบนักเรียนมีทักษะปฏิบัติได้เป็นที่น่าพอใจ

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยหลายๆ ท่าน ดังนี้

ดิเรก ทวีสุข (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารโครงการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนโครงการโรงเรียนมีกระบวนการวางแผนในรูปของคณะกรรมการทำหน้าที่วางแผนโครงการ ด้านการจัดองค์การในโครงการโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานให้ปฏิบัติงานในโครงการ ด้านการจัดบุคลากรเข้าทำงานในโครงการ โรงเรียนจัดให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการตามความถนัดและความสนใจ ด้านการอำนวยการโครงการ โรงเรียนจัดลำดับความสำคัญของโครงการโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นหลัก และด้านการควบคุมโครงการ โรงเรียนมีการควบคุมด้านคุณภาพของงานและด้านงบประมาณเป็นหลัก

เชษฐา คงพลปาน (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนสีขาวของวิทยาลัยในกลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของวิทยาลัยในกลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นในด้านการวางแผน การดำเนินการนิเทศ-ติดตาม และการประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

สิริพร กัณหมณี (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสำคัญขององค์ประกอบ 4 ประการของการบริหารโครงการ คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ (2) ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง พบว่า มีระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

เสถียร วงศ์คม (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการแข่งขัน และด้านประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทศนคติต่อโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ส่งผลให้เกิดประโยชน์ อันเป็นกิจกรรมที่จะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมาออกกำลังกาย เล่นกีฬา ฝึกให้รู้จักการทำงาน ความมีมนุษยสัมพันธ์สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ผลกระทบที่เห็นได้เด่นชัด มีดังนี้ 1) ทำให้เวลาเรียนในบางคาบลดน้อยลง 2) ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม สิ้นเปลืองในการซื้ออุปกรณ์กีฬาการประกวดเชียร์ การแสดงเชียร์

3) ทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ง่าย 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีข้ออ้างในการไม่เรียนหนังสือ และ 5) หลบหนีออกจากโรงเรียน

แหลง ธนู (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารโครงการการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจในการดำรงชีวิตและครอบครัวโรงเรียนบ้านหินขัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ ผลการดำเนินงานการบริหารโครงการ พบว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการทำงาน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักการใช้เครื่องมือ การเลือกวัสดุและทรัพยากรในท้องถิ่นทำให้เกิดประโยชน์ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ จากการศึกษา การบริหารโครงการ จำนวน 7 โครงการ พบว่า ปัญหาด้านการวิเคราะห์โครงการด้านหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการบริหารโครงการและด้านการประเมินโครงการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารโครงการ ขาดแคลนงบประมาณ ขาดทรัพยากรในบางโครงการ และมีข้อจำกัดด้านเวลาการดำเนินงาน และการประเมินผลไม่ครอบคลุมทุกโครงการ

7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน

เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร (2545: 85) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีศักยภาพของบุคคลแตกต่างกัน

วิลาวณิชย์ ตะโคตร (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการสอนปฏิบัติการเคมีของครูเคมี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเคมีชายและครูเคมีหญิงมีสภาพการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวมและรายชั้น 2 ชั้น มีปัญหาในการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวม และรายชั้นไม่แตกต่างกัน แต่ครูเคมีหญิงมีสภาพการสอนการปฏิบัติการวิชาเคมีมากกว่าครูเคมีชายในชั้นปฏิบัติการและชั้นอภิปรายหลังปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูเคมีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูเคมีที่มีประสบการณ์ในการสอน 0 – 5 ปี และประสบการณ์ในการสอน 6 – 10 ปี มีสภาพการปฏิบัติการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีมากกว่าครูเคมีที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 15 ปีขึ้นไป แต่ครูเคมีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีรายชั้นไม่แตกต่างกัน และมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวม และรายชั้นไม่แตกต่างกัน

สุจิตรา แก้วบุตรดา (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศและประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ชายและครูวิทยาศาสตร์หญิง มีความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 โดยครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 5 ปี มีความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนโดยรวมด้านความหมายการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านบทบาทหน้าที่ของครูในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์สอน 6-10 ปี และด้านการวัดและประเมินผลการสอนที่เน้นผู้เรียน มากกว่าครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป

โชติณัฐ คงพานิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบการรับรู้ภาวะผู้นำและความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อการบังคับบัญชาของหัวหน้างานเพศชายและเพศหญิง พบว่า ภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศชายและภาวะผู้นำของหัวหน้างานเพศหญิงตามการรับรู้ของผู้ใต้บังคับบัญชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีภาวะผู้นำในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายประเมินว่าหัวหน้างานมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงในทุกด้าน ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบังคับบัญชาของหัวหน้างานแตกต่างกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบังคับบัญชาสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหัวหน้างานเพศหญิงในทุกด้าน

วิภาภรณ์ วงศ์วิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูชีววิทยาชายและครูชีววิทยาหญิงมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะวิชาชีววิทยาโดยรวมและรายชั้นไม่แตกต่างกัน แต่ครูชีววิทยาชายมีสภาพการสอนปฏิบัติการชั้นที่ 2 มากกว่าครูชีววิทยาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และครูชีววิทยาที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นที่ 2 ไม่แตกต่างกัน แต่ครูชีววิทยาชายมีปัญหาชั้นเตรียมการสอนปฏิบัติการ และชั้นอภิปรายหลังการทดลองมากกว่าครูชีววิทยาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูชีววิทยาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น แตกต่างกันแต่มีสภาพการสอนชั้นที่ 3 ปฏิบัติการทดลองไม่แตกต่างกัน และครูชีววิทยาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นทั้ง 4 ชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น ไม่แตกต่างกัน แต่มีสภาพการสอนชั้นเตรียมสอนปฏิบัติการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีปัญหาในการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวม และรายชั้นทั้ง 2 ชั้น ไม่แตกต่างกัน แต่มีปัญหาชั้นปฏิบัติการทดลองและชั้นอภิปรายหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เรืองรัตน์ ทิวทอง (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ และประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ชายและครูวิทยาศาสตร์หญิงมีความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ 1- 5 ปี, 6-10 ปี, 11-

15 ปี และ 15 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

วุฒิพงษ์ ภูมิเวชพัฒนางกูร (2547: 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อุ้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี พบว่าประสพการณ์ในการทำงานของครุมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครุที่มีประสพการณ์ในการทำงานน้อยกว่า

สัมพันธ์ เวียงสงค์ (2550: บทคัดย่อ) ปัจจัยส่วนบุคคลบทบาททางเพศกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการในระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน ผลการวิจัยพบว่าพนักงานที่มีอายุ สภาพการสมรสและประสพการณ์ ทำงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพนักงานที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเผชิญปัญหา ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

อิรจา (Irja. 2007: Online) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการในบริษัทที่ประสพสำเร็จในประเทศยุโรป ผลวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารโครงการมีความสำคัญต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะขั้นการวางแผนบุคลากร การเตรียมเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ การตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้า และการให้บริการ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้แก่ผู้บริหารโครงการที่มีประสิทธิผล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีม และการสร้างเครือข่าย

คูกและเทอร์เรนซ์ (Cook; & Terence 2010: Online) ศึกษากระบวนการปรับปรุงการบริหารโครงการในโรงงานอุตสาหกรรม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงงานอุตสาหกรรม โดยแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการบริหารโครงการ เน้นระบบที่ปรึกษา การฝึกอบรม การบริหารจัดการ ความพร้อมของเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงกระบวนการแก้ปัญหา ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการบริหารโครงการได้แก่ การฝึกอบรมที่มีประสิทธิผล การสื่อสารและแรงจูงใจในการทำงาน การปรับกระบวนการทัศนในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

เลมแบ็ค (Lembeck. 1999: 188) ได้ศึกษาเรื่องการนำระบบการสร้างคุณภาพทั้งองค์การมาเป็นเครื่องมือของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความเป็นผู้นำของโรงเรียนเอกชน ซึ่งการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการและการอบรมเรื่องระบบการสร้างคุณภาพทั้งองค์การ สมาชิกของโครงการต่าง ๆ ได้รับประสพการณ์และเป็นมืออาชีพเพิ่มขึ้น

ฟอร์ด (Ford. 1998: 217) ได้ศึกษาเรื่องการนำระบบการจัดการสร้างคุณภาพทั้งองค์การไปใช้ในโรงเรียนในเขตเท็กซัส พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความตระหนักในหลักการและความคิดรวบยอดของระบบการจัดการสร้างคุณภาพทั้งองค์การอยู่ในระดับสูง และมีความร่วมมือช่วยเหลือกันอยู่ในระดับต่ำ ทัศนคติและความเชื่อของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นตัวกำหนดความก้าวหน้าของหลักการและความคิดรวบยอดของระบบการจัดการสร้างคุณภาพทั้งองค์การ

และเมื่อมีการนำมาใช้เป็นแนวทางที่จะกระตุ้นให้เกิดภาวะการณ์ที่ตัดสินใจและกิจกรรมการแก้ปัญหา การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และสามารถเกิดขึ้นได้

คาลวิน (Calvin. 1993: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การรับรู้ของครูในเรื่อง บทบาทและผลของการศึกษาจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ” ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผล ต่อการรับรู้ของครูคือ สภาพที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการสอน การได้รับการอบรมเทคนิค การสอนจริยธรรมและความเคร่งครัดในการปฏิบัติทางศาสนาของครู ซึ่งครูที่มีความเคร่งครัดทาง ศาสนาต่ำจะมีการหลีกเลี่ยงต่อการสอนจริยธรรมในห้องเรียน และยังพบว่าครูที่มีประสบการณ์สอน ระหว่าง 11-25 ปี มีความเชื่อว่าในโรงเรียนต้องสอนจริยธรรมและค่านิยมแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ

บัท (Butt. 1993: 746) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารซึ่งประสบผลสำเร็จในการ ปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ใช้พฤติกรรม ต่อไปนี้ ในการสร้างวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม การเผยแพร่วิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและ จริยธรรม และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ การให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม ในการทำงาน การให้อำนาจ ความกล้าเสี่ยง การสื่อสารอย่างชัดเจน การสร้างความไว้วางใจ ความ โอบอ้อมอารีในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริต การสนับสนุนนักเรียน การทุ่มเทกับการทำงาน การ เอาใจใส่ตรวจสอบวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา การจัดหาทรัพยากร การพัฒนาวิชาชีพสำหรับตนเองและ สมาชิกในองค์กร

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเรื่องของการบริหารโครงการเข้าค่าย พุทธบุตรยังมีน้อยมากส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยแบบภาพรวมไม่ได้เจาะจงเป็นเรื่องๆ เพราะฉะนั้น สมควรศึกษาการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างจริงจังเพราะการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีความสำคัญในการบริหารงานในการจัดค่ายพุทธบุตร เพื่อเป็นแนวทางสำคัญที่จะพัฒนาและ ปรับปรุงการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรให้มีประสิทธิภาพที่ดีในทุกๆ ด้าน และเป็นโครงการที่ดี เป็นที่ยอมรับของบุคลากร สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ทั้งในด้านการวางแผน การเตรียมโครงการ การปฏิบัติและการควบคุมซึ่งจะส่งผลโดยตรง ต่อการพัฒนานักเรียนที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของสถานศึกษา และยังเป็นประโยชน์แก่คณะครูที่จะ นำไปสานต่อในการปฏิบัติตามโครงการได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 162 คน โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับช่วงชั้นที่สอนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) รายละเอียดปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่สอน

ระดับช่วงชั้นที่สอน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ช่วงชั้นที่ 2	180	104
ช่วงชั้นที่ 3	100	58
รวม	280	162

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ มี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร เป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร
2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน ดังนี้
 - 2.1 การสร้างแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
 - 2.2 การสร้างแบบสอบถามด้านกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
3. นำแบบสอบถามเสนอต่อประธาน กรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) พิจารณาข้อที่มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอลงหนังสือแนะนำตัว จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
2. นำหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถาม พร้อมหนังสืออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนในกรุงเทพมหานครส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เวลากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง โดยประสานงานขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน และนัดวันรับแบบสอบถามคืน ภายใน 1-3 สัปดาห์
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 162 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.59 ของผู้ตอบแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 150 ชุด

1.2 การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ได้กำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 2 กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การแปลผลคะแนนกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์คะแนนดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	หมายถึง กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	หมายถึง กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	หมายถึง กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	หมายถึง กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	หมายถึง กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2.3 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ t - test

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นความเรียงประกอบการพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) , ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ t – test แบบ Independent Sample

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงที่ (t - distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของการมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร
- ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครู จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลได้ จำแนกตามเพศ ระดับ ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) N=150	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	49	32.67
หญิง	101	67.33
2. ระดับช่วงชั้นที่สอน		
ช่วงชั้นที่ 2	92	61.33
ช่วงชั้นที่ 3	58	38.67
3. ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่เกิน 10 ปี	70	46.67
10 ปีขึ้นไป	80	53.33
รวม	150	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 เป็น เพศหญิง 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.33 โดยสอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 92 คน สอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 และ 38.67 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และไม่เกิน 10 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานดังปรากฏในตาราง 4 – 8 ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชั้นตอน

กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร	\bar{X}	S.D	แปลผล
ขั้นตอนการวางแผน	4.25	0.49	มาก
ขั้นตอนการเตรียมโครงการ	4.19	0.49	มาก
ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ	4.22	0.51	มาก
ขั้นตอนการปิดโครงการ	4.02	0.57	มาก
รวม	4.17	0.45	มาก

จากตาราง 4 พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D = 0.45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ซึ่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ขั้นตอนการวางแผน ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.49) ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ($\bar{X} = 4.22$ S.D = 0.51) ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.49) และขั้นตอนการปิดโครงการ ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.57) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการวางแผน โดยรวม และรายข้อ

ขั้นตอนการวางแผน	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างชัดเจน	4.43	0.59	มาก
2. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน	4.35	0.60	มาก
3. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.27	0.62	มาก
4. มีการกำหนดกิจกรรมของโครงการค่ายพุทธบุตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน	4.15	0.64	มาก
5. มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างชัดเจน	4.28	0.63	มาก
6. มีการศึกษาสภาพปัญหาของโครงการค่ายพุทธบุตร	4.01	0.71	มาก
7. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรโดยมุ่งเน้นเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กและเยาวชน	4.38	0.71	มาก
8. มีการกำหนดกลยุทธ์ของการดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างชัดเจน	4.15	0.66	มาก
รวม	4.25	0.49	มาก

จากตาราง 5 พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ขั้นตอนการวางแผน มีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ดังนี้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.59) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรโดยมุ่งเน้นเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กและเยาวชน

($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.71) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.60) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการเตรียมโครงการ โดยรวม และรายข้อ

ขั้นตอนการเตรียมโครงการ	\bar{X}	S.D	แปลผล
9. มีการเตรียมพระวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.45	0.60	มาก
10. มีการสร้างทีมงานการดำเนินงานโครงการค่ายพุทธบุตร	4.27	0.68	มาก
11. มีการจัดเตรียมงบประมาณโครงการค่ายพุทธบุตรให้พอเพียง	4.09	0.68	มาก
12. มีการเตรียมความพร้อมของสถานที่ฝึกอบรมและเข้าค่ายอย่างเหมาะสม	4.10	0.69	มาก
13. มีการเตรียมความพร้อมของเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.23	0.72	มาก
14. มีการเตรียมความพร้อมของเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.20	0.63	มาก
15. มีการเตรียมความพร้อมของเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.21	0.60	มาก
16. มีการลำดับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย	4.21	0.61	มาก
17. มีการเตรียมตารางการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการควบคุมการฝึกอบรมให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด	4.17	0.74	มาก
18. มีการเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ดี	4.03	0.79	มาก
รวม	4.19	0.49	มาก

จากตาราง 6 พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ขั้นตอนการเตรียมโครงการมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ดังนี้ มีการเตรียมพระวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D = 0.60) มีการสร้างทีมงานการดำเนินงานโครงการค่ายพุทธบุตร ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.68) และมีการ

เตรียมความพร้อมของเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.72) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ โดยรวม และรายข้อ

ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ	\bar{X}	S.D	แปลผล
19. มีการชี้แจง กฎเกณฑ์ ระเบียบของการเข้ารับการอบรมให้คณะครูและนักเรียนทราบก่อนเข้ารับการอบรม	4.29	0.73	มาก
20. มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมบรรลุวัตถุประสงค์	4.19	0.73	มาก
21. มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมซาบซึ้งต่อผู้มีพระคุณ	4.35	0.64	มาก
22. มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.30	0.62	มาก
23. มีการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมกระตือรือร้นในการฝึกอบรม	4.13	0.57	มาก
24. มีการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของสื่อที่ใช้ให้มีความเปลี่ยนแปลงและเข้ากับยุคสมัย	4.21	0.65	มาก
25. มีการประสานงานกับพระวิทยากรในระหว่างการเข้าค่าย เช่น การรับ และต่อช่วงในการบรรยายทำกิจกรรม	4.17	0.70	มาก
26. มีการประสานงานระหว่างพระวิทยากรกับทีมพี่เลี้ยงในการเตรียมอุปกรณ์แต่ละกิจกรรม	4.13	0.76	มาก
27. มีการให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในการเข้าค่ายพุทธบุตรเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ	4.27	0.69	มาก
รวม	4.22	0.51	มาก

จากตาราง 7 พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมซาบซึ้งต่อผู้มีพระคุณ ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.64) มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.62) และมีการชี้แจง กฎเกณฑ์

ระเทียบของการเข้ารับการอบรมให้คณะครูและนักเรียนทราบก่อนเข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.73)ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการปิดโครงการ โดยรวม และรายข้อ

ขั้นตอนการปิดโครงการ	\bar{X}	S.D	แปลผล
28. มีการประเมินระหว่างการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม	4.03	0.76	มาก
29. มีการกำกับ ติดตามระหว่างการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม	4.03	0.71	มาก
30. มีการนำผลการประเมินของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาใช้เพื่อปรับปรุงวิธีการฝึกอบรม	4.07	0.71	มาก
31. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการประเมินของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก่ผู้บริหาร	4.01	0.74	มาก
32. มีการจัดประชุมบ่อยๆ ในขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการค่ายพุทธบุตร เพื่อจะได้ทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาตั้งแต่แรก	3.89	0.77	มาก
33. มีการจัดทำเอกสารรายงานเพื่อสรุปผลและประเมินโครงการค่ายพุทธบุตร	4.12	0.72	มาก
34. มีการตรวจสอบโครงการค่ายพุทธบุตรในขั้นตอนต่าง ๆ จากรายงานการยุติโครงการ และข้อคิดเห็นหลังจากยุติโครงการ	4.01	0.76	มาก
35. มีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการค่ายพุทธบุตรแก่โรงเรียนและประชาชนโดยทั่วไป	4.00	0.79	มาก
รวม	4.02	0.57	มาก

จากตาราง 8 พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ขั้นตอนการปิดโครงการมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ดังนี้ มีการจัดทำเอกสารรายงานเพื่อสรุปผลและประเมินโครงการค่ายพุทธบุตร ($\bar{X} = 4.12$, S.D = 0.72) มีการนำผลการประเมินของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาใช้เพื่อปรับปรุงวิธีการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.71) และมีการกำกับ ติดตามระหว่างการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.71) และมีการประเมินระหว่างการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.76) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียน
ในกรุงเทพมหานคร โดยการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกตามเพศ
ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน ดังผลวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 9 – 11

ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการ
ค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายชั้นตอน

กระบวนการบริหารโครงการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ขั้นตอนการวางแผน	4.25	0.51	4.25	0.48	0.016	0.987
ขั้นตอนการเตรียมโครงการ	4.17	0.48	4.20	0.50	-0.292	0.770
ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุม โครงการ	4.21	0.52	4.23	0.51	-0.235	0.815
ขั้นตอนการปิดโครงการ	4.05	0.51	4.00	0.60	0.545	0.587
รวม	4.17	0.41	4.17	0.47	0.031	0.975

จากตาราง 9 พบว่า ครูที่มีเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหาร
โครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการ
ค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่สอน โดยรวมและ
รายชั้นตอน

กระบวนการบริหารโครงการ	ช่วงชั้นที่ 2		ช่วงชั้นที่ 3		t	p
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ขั้นตอนการวางแผน	4.23	0.49	4.28	0.49	-0.556	0.579
ขั้นตอนการเตรียมโครงการ	4.14	0.48	4.27	0.50	-1.592	0.113
ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุม โครงการ	4.16	0.50	4.32	0.52	-1.940	0.054
ขั้นตอนการปิดโครงการ	4.01	0.56	4.03	0.60	-1.179	0.858
รวม	4.14	0.43	4.23	0.48	-1.190	0.236

จากตาราง 10 พบว่า ครูที่สอนช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหาร
โครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการบริหารโครงการ ค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม และรายชั้นตอน

กระบวนการบริหารโครงการ	ไม่เกิน 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ขั้นตอนการวางแผน	4.24	0.51	4.26	0.47	-0.180	0.858
ขั้นตอนการเตรียมโครงการ	4.19	0.51	4.19	0.48	-0.022	0.983
ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ	4.25	0.50	4.20	0.53	0.623	0.534
ขั้นตอนการปิดโครงการ	4.10	0.56	3.94	0.58	1.705	0.090
รวม	4.20	0.46	4.15	0.45	0.661	0.510

จากตาราง 11 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ครู เสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน

1.1 ควรนำปัญหาจากการอบรมที่เกิดขึ้นในปีก่อนๆ มาประกอบการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิม

1.2 ควรมีการศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างถูกต้องเพื่อให้จัดได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนในปัจจุบัน และตรงประเด็น เพื่อความสำเร็จแก่นักเรียนและบุคลากรของหน่วยงาน การประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียนผ่านหัวหน้าโครงการเพียงคนเดียว ทำให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่างๆ สัมพันธะหว่างการทำงานของทีมงาน ควรประชุมร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

1.3 เนื้อหาที่นำมาอบรมควรที่จะมีความหลากหลาย และมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย และควรให้ปลูกฝังนักเรียนในเรื่องมารยาทในการพูดและการแต่งกาย

1.4 การเตรียมการต่างๆ ทำในระยะเวลาที่กระชับ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในครั้งต่อไป และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับครูและนักเรียนได้รับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติในการอบรม

1.5 ควรจะจัดอบรมเข้าค่ายที่วัด และบำเพ็ญประโยชน์ในวัด

1.6 มีการกำหนดกิจกรรมได้ดีมากเหมาะกับวัยของเด็กและสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

1.7 ควรทำโครงการค่ายพุทธบุตรให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยจัดทำเป็นนโยบายและเป็นแบบแผนที่ชัดเจน และควรจัดเป็นกิจกรรมทุกปี

1.8 ควรมีการอำนวยความสะดวก และจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้เข้ารับการอบรม

1.9 ควรมีการประสานความร่วมมือ ระหว่างวิทยากร - ครู ให้รับทราบการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนให้มากขึ้น เพื่อการพัฒนาโครงการในปีถัดไปให้ดียิ่งขึ้น

1.10 ควรสอบถามความต้องการของครู ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษาว่า จะต้องการให้บุตรหลานได้รับการอบรมเรื่องอะไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดค่ายให้สอดคล้องกับสถานการณ์

1.11 ควรมีการวางแผนประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู วิทยากร และผู้ปกครอง เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ขั้นตอนการเตรียมโครงการ

2.1 การเตรียมโครงการควรจัดให้มีฝ่ายทีมงานที่รับผิดชอบเฉพาะ มีการแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำหน้าที่ซ้ำซ้อน และเกิดความสับสนวุ่นวาย

2.2 ควรประเมินรายจ่ายและจัดเตรียมงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินงาน

2.3 ควรจัดการประชุม เพื่อวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินการรวมทั้งผู้รับผิดชอบการอบรม และควรมีการเขียนโครงการ เพื่อจัดเตรียมงานให้ชัดเจน

2.4 ควรมีการอบรมถึงความสำคัญของโครงการก่อนจะพานักเรียนไปออกค่าย เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีและคุณธรรมที่จะได้หลังจากจบโครงการไปแล้ว

2.5 ควรจัดทำเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

3. ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ

3.1 ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญกับโครงการให้มากขึ้นเพราะเด็กนักเรียนจะเกิดกำลังใจและเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมโครงการ

3.2 ควรมีการประสานงานระหว่างพระวิทยากรกับผู้เตรียมโครงการเพื่อให้การดำเนินงานดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น รู้กิจกรรมที่พระอาจารย์จะสอน ทำให้สามารถแบ่งบทบาทของทีมพี่เลี้ยงตามความเหมาะสม

- 3.3 ควรมีการติดตามประเมินผลในแต่ละวันเป็นระยะๆ
- 3.4 ควรมีการจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่
- 3.5 พระวิทยากรมีการเตรียมข้อมูลมาอย่างดีเสริมความรู้สู่การปฏิบัติได้
- 3.6 ควรอบรมเรื่องการพูดจากับผู้ใหญ่ให้มีสัมมาคารวะ
- 3.7 นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้แต่ในเวลาไม่ก็วันก็จะกลับเป็น

เหมือนเดิม

4. ขั้นตอนการปิดโครงการ

4.1 เมื่อดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตรเสร็จสิ้นแล้ว โรงเรียนควรนำผลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมในส่วนที่ดีอยู่แล้ว และแก้ปัญหาของนักเรียนในบางกลุ่มที่ยังมีปัญหายู่ โดยดำเนินการในลักษณะที่เป็นการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจาก ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มากขึ้นกว่าเดิม

4.2 การติดตามผลของการฝึกอบรมยังขาดประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากตัวบุคลากรไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามผล

4.3 กิจกรรมกะทัดรัด รัดกุม กระชับเวลา

4.4 กิจกรรมการปิดโครงการประทับใจนักเรียน คุณครู ดีมาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ขั้นตอนการปิดโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร ใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 162 คน โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับช่วงชั้นที่สอนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ มี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร

เป็นแบบปลายเปิด

ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้ประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) พิจารณาข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.50$ ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า $IOC = 0.60 - 1.00$ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัว จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากแบบสอบถามที่แจกไปจำนวน 162 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.59 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมาลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การคำนวณแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ t - test
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร สังเคราะห์เป็นความเรียงประกอบการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระบบการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

1. กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ขั้นตอนการปิดโครงการ มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากในทุกขั้นตอน

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่สอนช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการวางแผน ควรมีการศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการของปีก่อนๆ มาประกอบการวางแผนในการดำเนินโครงการ ควรมีการประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียนผ่านหัวหน้าโครงการ และที่สำคัญควรมีการวางแผนประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู วิทยากร เป็นต้น ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ควรมีการเขียนโครงการในการเตรียมงานให้ชัดเจน และควรจัดทำเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ควรมีการติดตามประเมินผลในแต่ละวันเป็นระยะๆ และเตรียมข้อมูลเสริมความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้ ขั้นตอนการปิดโครงการนั้น เมื่อดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตรเสร็จสิ้นแล้ว โรงเรียนควรนำผลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมในส่วนที่ดีอยู่แล้ว และแก้ปัญหาของนักเรียนในส่วนที่ยังมีปัญหอยู่โดยดำเนินการในลักษณะที่เป็นการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยการศึกษาระบบการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรอยู่ในระดับมากในทุกขั้นตอนนั้น เหตุผลที่เป็นเช่นนั้นอาจเพราะกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร แต่

ละชั้นตอนมีความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพราะถ้านำแต่ละชั้นตอนมาปฏิบัติในการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตร จะทำให้การอบรมเข้าค่ายพุทธบุตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้เข้าอบรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริพร กัณฐมณี (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสำคัญขององค์ประกอบ 4 ประการของการบริหารโครงการ คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการประเมินผล ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสถียร วงศ์คม (2548: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการแข่งขัน และขั้นตอนประเมินผล อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ กระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอน มีการเตรียมการและดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยที่มหาวิทยาลัยที่มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความสำคัญ จึงทำให้โครงการค่ายพุทธบุตรบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 104) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง แผนงานที่กำหนดไว้ให้ในลักษณะที่มีชิ้นงานประจำ แต่เป็นงานพิเศษที่มีความสำคัญ ซึ่งจะต้องรับดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในกำหนดเวลาที่แน่นอน และภายในวงเงินงบประมาณที่จำกัด

2. ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูชายและครูหญิงมีส่วนร่วมในการบริหารตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ขั้นตอนการปิดโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม จึงทำให้ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิลาวัณย์ ตะโคตร (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการสอนปฏิบัติการเคมีของครูเคมี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเคมีชายและครูเคมีหญิงมีสภาพการสอนปฏิบัติการวิชาเคมีโดยรวมและรายขั้นตอน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา แก้วบุตรตา (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศและประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ชายและครูวิทยาศาสตร์หญิง มีความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภรณ์ วงศ์วิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของ

ครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูชีววิทยาชายและครูชีววิทยาหญิงมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะวิชาชีววิทยาโดยรวมและรายชั้นไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่สอนในระดับช่วงชั้นที่สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นมีการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกัน โดยช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการงาน การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มี หลักการ ทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการค่ายพุทธบุตรสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับช่วงชั้นจึงทำให้ครูที่สอนในระดับช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการค่ายพุทธบุตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาภรณ์ วงศ์วิช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูชีววิทยาที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีสภาพการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะโดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรได้มีการดำเนิน การอย่างมีระบบขั้นตอนโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการตลอดจนจบโครงการ จึงทำให้ครูที่สอนระดับช่วงชั้นต่างกันมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการบริหารโครงการค่ายพุทธบุตรได้ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งทำให้เกิดแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานซึ่งกันและกัน จึงทำให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการค่ายพุทธบุตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองรัตน์ ทิวทอง (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ และประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ 1- 5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี และ 15 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนที่ต้องการจัดอบรมค่ายพุทธบุตรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร พระวิทยากร ครู นำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดอบรมโครงการค่ายพุทธบุตร เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพใน 4 ขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นตอนการวางแผน ควรมีการศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายพุทธบุตรอย่างถูกต้องเพื่อให้จัดได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนในปัจจุบัน และตรงประเด็น และควรมีการวางแผน ประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู พระวิทยากร และผู้ปกครอง ให้เข้าใจในโครงการค่ายพุทธบุตร เพื่อให้การอบรมเข้าค่ายพุทธบุตรได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ขั้นตอนการเตรียมโครงการ ควรจัดให้มีฝ่ายที่งานที่รับผิดชอบเฉพาะ มีการแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำหน้าที่ซ้ำซ้อนเกิดความสับสนวุ่นวาย และเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีรูปแบบที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของผู้เข้ารับการอบรม

1.3 ขั้นตอนการปฏิบัติและควบคุมโครงการ ควรมีการประสานงานระหว่างพระวิทยากรกับผู้เตรียมโครงการเพื่อให้การดำเนินงานดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น รู้กิจกรรมที่พระวิทยากรจะสอน ทำให้สามารถแบ่งบทบาทของที่ครูพี่เลี้ยงตามความเหมาะสม และควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการอบรม เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และควรมีการประสานงานระหว่างพระวิทยากรและทีมพี่เลี้ยงให้มากขึ้น

1.4 ขั้นตอนการปิดโครงการ เมื่อดำเนินโครงการค่ายพุทธบุตรเสร็จสิ้นแล้ว โรงเรียนควรนำผลจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมในส่วนที่ดีอยู่แล้ว และแก้ปัญหาของนักเรียนในบางกลุ่มที่ยังมีปัญหาอยู่ โดยดำเนินการในลักษณะที่เป็นการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นคณะผู้จัดการฝึกอบรมควรสรุปผลการอบรมโดยอาจทำเป็นรายงานสรุปผลการดำเนินงานอบรมให้กับผู้บริหารเพื่อทางผู้บริหารจะได้รับทราบข้อมูลและดำเนินการปรับปรุงเพื่อการจัดอบรมในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสำรวจความต้องการในการจัดอบรมค่ายพุทธบุตรกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา และชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกอบรมค่ายพุทธบุตรกับโรงเรียนขนาด และหน่วยงานต้นสังกัดที่ต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550-2551.) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางคึกคัก.
- จิราภรณ์ ไยศิลป์. (2550). การพัฒนารูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย-
นเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เชษฐา คงพลปาน. (2546). การบริหารโครงการโรงเรียนสีขาวของวิทยาลัยในกลุ่มภาคกลาง
กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- โชติณัฐร์ คงพานิช. (2547). การเปรียบเทียบการรับรู้ภาวะผู้นำและความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับ
บัญชาที่มีต่อการบังคับบัญชาของหัวหน้างานเพศชายและเพศหญิง. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- ดิเรก ทวีสุข. (2543). การบริหารโครงการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีป ศิริรัมย์. (2545). การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- นิพนธ์ กิณวงศ์. (2543). หลักบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: ธรรมศาสตร์ไทย.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2548). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- บุษบา จิริงบำรุง. (2007). การบริหารโครงการให้เกิดประสิทธิผล. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม
2552, จาก www.vcharkarn.com
- ประสาธ สุขเกษม (2542). "บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการขัดเกลาทางสังคมแก่เยาวชน
ศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอู่เม้ง จังหวัดเชียงใหม่". วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษานอก
ระบบ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2543). เส้นทางสู่ความสำเร็จของนักบริหาร. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
กรุงเทพฯ: พรทิพกราฟฟิค.
- พระครูสิลวัฒน์นิกร. (2548). พระพุทธศาสนาให้อะไร. วัดปัญญาบันฑิตาราม. นนทบุรี: เอส อาร์
พรินติ้ง.
- พระเทพเวที. (2531). ทำอย่างไรจึงจะให้เชื่อเรื่องกรรม. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- พระมหาเดชศักดิ์ ธีรปัญญา (โพธิ์ชัย). (2543). จริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตาม
หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พท.ม. (พุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พระมหาวัชชัย (เกื้อเกตุ) คุณากโร. (2542). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรม"ค่ายพุทธบุตร" ของวัดปัญญาบันฑิตาราม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาปุณณสมบัติ ปากาโร, (2547). "การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๗". รายงานการวิจัย โครงการฝึกอบรมพัฒนานักวิจัย รุ่นที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุภาวัฒน์ หนูพริก. (2536). *ศึกษาแนวความคิดโครงการเข้าค่ายพุทธบุตร กรณีศึกษาโครงการอบรมคุณธรรมเข้าค่ายพุทธบุตรของศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชวรมนี. (ประยูรค์ ปยุตโต). (2531) *เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป.
- พระราชวิจิตรปฏิภาณ. (2550). *ปฐกมโนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.
- พุทธทาสภิกขุ. (2518). *ค่ายธรรมบุตร*. ธรรมโมฆะฉบับ ๓๗. ธรรมทานมูลนิธิ.
- มยุรี อนุমানราชชน. (2546). *การบริหารโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศการพิมพ์.
- เมตตา อิศราภรณ์ (บก.) (2544). *โครงการธรรมทานเพื่อปัญญาบารมี วัดปัญญาบันฑิตาราม*. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เริงศักดิ์ บุญเพิ่ม. (2546). *การดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- เรืองรัตน์ ทิวทอง. (2547). *การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ และประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย มีชาติ. (2552). *การบริหารองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). *ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้*. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*. 18(3): 8 -11.

- วิภาดา คุปตานนท์. (2551). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร : เทคนิคการจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.
- วิภาภรณ์ วงศ์วณิช. (2547). *สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาการสอนปฏิบัติการแบบสืบเสาะของครูชีววิทยาที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสอนในระดับชั้นที่ต่างกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาวัลย์ ตะโคตร. (2546). *การศึกษาสภาพ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการสอนปฏิบัติการเคมีของครูเคมี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2552, ธันวาคม). *การบริหารและการประเมินโครงการจากพื้นฐานสู่กลยุทธ์. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 6(11): 63.*
- วิสูตร จิระดำเกิง. (2548). *การบริหารโครงการแนวทางปฏิบัติจริง*. กรุงเทพฯ: วรณกวี.
----- (2552). *การบริหารโครงการสำหรับผู้บริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วรณกวี.
- วุฒิพงษ์ ปฏิเวชพัฒนางกูร. (2547). *ปัจจัยที่พยากรณ์การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง. (2549). *ตัวแปรที่พยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุพร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- สัมพันธ์ เวียงสงค์. (2550). *ปัจจัยส่วนบุคคลบทบาททางเพศกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการในระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักนายกรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 - 2559). *แผนการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟริค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) สำนักนายกรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักนโยบายแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). ชุดฝึกอบรมหลักสูตรการจัดฝึกอบรมคุณธรรม 2 คืน 3 วัน “ค่ายพุทธบุตร – ค่ายพุทธธรรม”. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สิริพร กัณฐมณี. (2548). การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร
- สุจิตรา แก้วบุตดา. (2546). การศึกษาความเข้าใจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศและประสบการณ์สอนต่างกัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุทินันท์ จันทนา. (2546). การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญาบันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาดา สิริภุตดา. (2543). การวางแผนและการบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์อินบิซิเนส.
- สุรพล หล่อตระกูล. (2549). การบริหารและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: กลุ่มเศรษฐกิจแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานสำนักพัฒนาและส่งเสริมกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่.
- เสถียร วงศ์คม. (2548). การบริหารโครงการจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เสนาะ ดิยาวี. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร. (2545). การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แหล่ง ธนู. (2550). การบริหารโครงการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจในการดำรงชีวิตและครอบครัวโรงเรียนบ้านหินขัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Annell, M. (1996). Hermeneutic Phenomenology : Philosophical Perspectives and Current Use in Nursing Research. *Journal of Advance Nursing*: 705 – 713.

- Bovee, C.L., Thill, J. (1993). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Butt , Marty. (1993). What do Superintendents do to Turn Vision into Action a Biography of pragmatic visionaries. *Dissertation abstracts International*. (53: 4211-A).
- Calvin , Owens Ray. (1993). "Teachers Perceptions Concerning their Role and the Efficacy of Moral Education in Public Elementary School". *Dissertation Abstracts International*. (53: 4191-A).
- Cooke-Davies ; & Terence J. (2010). *Towards Improved Project Management Practice*. Retrieved April 2011,1 from dissertation.com/book.php%3Fmethod%3D
- Dejon, William L. (1978). *Principles of Management: Text & Cases*. Menlo Park, California: The Benjamin Cummings Publishing Company.
- Duffy, Mary Grace. (2551). *ทักษะการบริหารโครงการ*. แปลโดย ปฏิพล ตั้งจักรวราพันธ์. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- Ford, Michael Green. (1998). A Multi-Site Case Study: Total Quality Management within a Texas School Distract. *Doctoral dissertation*, University of Texas A&M.
- Good, Thomas L; other. (December 1989 – January 1990). Using Work Group in Mathematics Instruction. *Leadership*. 5(20): 25.
- Harrison, F.L. (1993). *Advanced Project Management : A Structured Approach*. 3rd ed. Hant: Gower House.
- Irja, Hyväri's (2007). *Project Management Effectiveness in Different*. Retrieved April 2011,1 from www.innovations-report.com/html/repor
- Kaporch, Maya Regina. (2003). *The Perceived Status and Styles of Strategic Planning in American Catholic Higher Education*. Dal-A 64/09: 3214. Retrieved. April 10, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit:3103750>
- Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970,Autum). Eeterming Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. (30): 607-610.
- Kirkendall, Lester A. (1965) . "Sex Education" *In Discussion Guide*, New York: SIECUS.
- Koontz, H., Cyril, O'Donnel; & Heinz W. (1974). *Management*. Auckland: McGraw-Hill.
- Lembeck, Emily J. (1999). *Total Quality Manage: One School Tool for Change*. (School/Restrucring Leadership). *Doctoral Dissertation*, University of Georgia.
- Mess, R.L. (1980). The Knowledge and Skill Needs by school principals in teacher Evaluation and faculty development. *Dissertation Abstracts International*, 40 (80), 4331-A.

Morris, Peter. W.G. (1988). "Managing Project ?Interfaces-Key Points for Project Success." in ClelandD.I. and King W.R. (ed.). Project Management Handbook. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.

Mullhall, P. (1981). *Nursing Philosophy and Nursing Research*: Nursing research 10:176 – 177.

Turner, J. Rodney. (1993). *The Handbook of Project-based Management : Improving the Processes For Achieving Strategic Objectives*. London : McGraw – Hill.

Webster's Encyclopedia Unabridged Dictionary of English Language. (1994). New York: Gramercy Books.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย

1. พระราชสุตาลังการ	ประธานศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาวัดนิมมานรดี
2. พระมหาโตนต กนฺตาทโก	หัวหน้าพระวิทยากร ศูนย์เผยแผ่การอบรมเข้าค่าย
พุทธบุตรวัดจันทร์ ต.ทางพระ อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง
3. อาจารย์ปราโมทย์ ผิวเงิน	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐาน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
4. อาจารย์ปิ่นทอง ใจสุทธิ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสังเวช
5. นางจุฑาทัด มีฉลาด	ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมวัน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหาพิษณุ สัจญ์พันธ์
วันเดือนปีเกิด	15 พฤษภาคม 2520
สถานที่เกิด	บ้านสันติสุข ต.หนองกระเจา อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1401 วัดเศวตฉัตร วรวิหาร เจริญนคร 25 บางลำภูล่าง คลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เป็นครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นพระวิทยากรอบรมเยาวชน ที่มงาน “พุทธบุตรรวมใจ”
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	1401 วัดเศวตฉัตร วรวิหาร เจริญนคร 25 บางลำภูล่าง คลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ต.หนองบอน อ.บ่อไร่ จ.ตราด
พ.ศ. 2545	อนุปริญญา (วิทยาการคอมพิวเตอร์) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2548	วท.บ. (วิทยาการคอมพิวเตอร์) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2554	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ